

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCVI., št. 12
december – grudni

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilno izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Swaraz Print, d. o. o.,
v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilno LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana

e-naslov: lovec@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Faks: (01) 24-10-927

Predstavitvene strani LZS:

http://www.lovska-zveza.si

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed

5 €, od 25 do 30 besed 6 €.

Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba poslati pisno

in plačati vnaprej na transakcijski

račun Lovske zveze Slovenije,

Župančičeva 9, Ljubljana,

pri NLB, d. d., Ljubljana:

02010-0015687097.

Foto: M. Krapež – Diana

IZ VSEBINE:

S. F. Kropce:	Lovstvo – na znanju temelječa dejavnost	604
IZ DNEVNEGA TISKA		606
N. Pagon:	Raziskovanje aktivnosti srnjadi s pomočjo telemetrije	608
T. Štivec:	Daljnogled – nepogrešljiv lovski pripomoček	613
B. Krže:	Gozdne prometnice in divjad	617
PO LOVSKEM SVETU		619
E. Krašna:	Kmetijstvo brez lova?	619
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	622
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		623
F. Černigoj:	Za Golaki ¹	623
LOVSKA ORGANIZACIJA		624
LZS:	Pravilnik o solidarnostnem Zelenem skladu že v pripravi	625
D. Lepšina:	O lovskih šegah in navadah nismo še vsega dorekli ...	625
M. Velkoverh:	Starešinam in tajnikom lovskih družin	626
M. Avbar:	Lovski prapori slave	626
LZS:	Kazalo XCVI. letnika – 2013	627
M. Krašovci:	Strelsko tekmovanje za pokal KS Gotovlje	632
B. Birsar:	Strelsko tekmovanje v goriškem volilnem okolišu	632
A. Mavri:	Državno strelsko prvenstvo na Šmohorju	633
S. Kapun:	LD Log pod Mangrtom in 70. obletnica tragedije v Strmcu	634
M. Palčič:	Tradicionalni Srednjeveški dan	634
B. Galjot:	Druženje lovcev na Jelovici	635
L. Steinbacher:	Srečanje treh lovskih družin na Pohorju	635
JUBILANTI		637
MLADI IN LOVSTVO		638
D. Vešner:	Knjižici Naše ptice in Sledi sta razveselili osnovnošolce	638
LOVSKI OPRTNIK		639
B. Žerdin:	Hubertova maša LD Bogojina	639
B. Žerdin:	Lovska maša v naravni »katedrali«	639
T. Vrščaj:	Jubilejni lov polhov 2013 s hrvaškimi prijatelji	640
M. Gselman:	Polharija v Halozah ...	641
F. Černigoj:	Zgodbe, ki jih piše narava ...	642
V SPOMIN		644
LOVSKA KINOLOGIJA		645
J. Šumak:	CAC Savinjske doline – praznik lovskih kinologov	645
I. Trček:	JZP, ŠPP in PP ptičarjev v Pomurju	646
J. Nahtigal:	Vedno je bil pripravljen svetovati	647
M. Gselman:	O delu v Slovenskem klubu za pse prinašalce	647
D. Rosenfeld:	Jesenska vzrejna preizkušnja za pse jamarje	649
L. Steinbacher:	Za državne naslove so se pomerili nemški lovski terierji	649
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	650

SLIKA NA NASLOVNICI:

Merjasec – *Sus scrofa*

Foto: J. Pap

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna	srnjak, lanščak: 1. 5.–31. 10.
	srna, mladiči obeh spolov: 1. 9.–31. 12.
	mladica: 1. 5.–31. 12.
Navadni jelen	jelen: 16. 8.–31. 12.
	košuta, teleta obeh spolov: 1. 9.–31. 12.
	junica, lanščak: 1. 7.–31. 12.
Damjak	damjak: 16. 8.–31. 12.
	košuta in teleta obeh spolov: 1. 9.–31. 12.
	junica, lanščak: 1. 7.–31. 12.
Mufflon	oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov: 1. 8.–28. 2.
	ovca: 1. 8.–31. 12.
Gams	kozol, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.–31. 12.
Kozorog	kozol, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.–31. 12. a
Divji prašič	merjasec: 1. 4.–31. 1.
	svinja: 1. 7.–31. 1.
	ozimci in lanščaki obeh spolov: 1. 1.–31. 12.
Poljski zajec	1. 10.–15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	1. 11.–28. 2.
Jazbec	1. 8.–31. 12.
Lisica	1. 7.–15. 3.
Rakunasti pes (enok)	1. 8.–31. 3.
Navadni polh	1. 10.–30. 11.
Alpski svizec	1. 8.–30. 10.
Pižmovka	1. 8.–31. 3.
Nutrija	1. 1.–31. 12.
Fazan	1. 9.–15. 1.
Poljski jerebica (gojena)	1. 9.–15. 11.
Raca mlakarica	1. 9.–15. 1.
Soja	20. 8.–28. 2.
Sraka	1. 8.–28. 2.
Siva vrana	10. 8.–28. 2.
Medved in volk	Po veljavnem Pravilniku o odvzemu osebov vrst rjavega medveda (<i>Ursus arctos</i>) in volka (<i>Canis lupus</i>) iz narave

Lovstvo – na znanju temelječa dejavnost

Koledarsko leto in s tem že kar nekaj časa tudi lovsko se iztekata; štejemo že dneve zadnjega meseca. Če na hitro pomislimo, kaj vse smo postorili v tem letu, se domislamo bolj malo zadev. Ko pa podrobneje premislimo in pogledamo zabeležke, ugotovimo, da leto le ni bilo tako »prazno«. Prav nasprotno, bilo je polno pomembnih dogodkov, srečanj, usklajevanj, dogovorov ... Stvari je dobro najprej pogledati na splošno ali pa od splošnega preiti k posebnostim. Po moji oceni je bilo to leto uspešno; da je bilo dokaj nemirno, me sploh ne moti, kajti sredi težav se po navadi najdejo tudi ustrezne rešitve.

In kaj je bilo za lovstvo pomembnega v letu 2013? Najlažje bomo osvežili spomin, če bomo nekoliko pozneje pregledali vezani letnik glasila Lovca za leto 2013. Res je: podoživeli bomo dogodke, prireditve, srečanja, aktivnosti lovskih organizacij in tudi vse drugo, kar se je dogajalo na področju lovske kulture, kinologije in podobno.

Če bomo stopili korak nazaj in poleg vezanih števil Lovca pogledali nekoliko širše, zraven dodali še kakšen Zlatorogov zbornik, lahko začnemo razmišljati tudi nekoliko drugače. Morda tako, kot sem razmišljal jaz.

V zadnjih letih lovstvo na različnih srečanjih predstavlja in tolmači javnosti različne podatke o divjadi, škodi, članstvu, predstavlja podatke tujih raziskovalcev, dognanja naših domačih raziskovalcev in avtorjev, ki so ali pa niso člani lovskih organizacij. Bolj kot razmišljam o delovanju lovske organizacije, lovcev, se spomnim na opis tako imenovane »učee se organizacije«. Po Garvinu (1993) gre v tem primeru za organizacijo, ki je sposobna ustvarjati, pridobivati in prenašati znanje, poleg tega pa tudi spreminjati vedenje tako, da odseva novo znanje in razumevanje stvari ali pojavov. Ugotavlja tudi, da je nesposobnost za učenje tragična za posameznike in pogubna za organizacije. Organizacije in posamezniki bi brez učenja preprosto ponavljali minulo prakso, vsaka sprememba pa bi se pojavila zgolj naključno ali kratkoročno. Zato ni težko razumeti, zakaj se pojavlja potreba po zavestnem ravnanju z znanjem v organizacijah.

O pomenu znanja v lovstvu smo večkrat poudarjali in okviru organizacije; to so poudarjali različni naši domači strokovnjaki in o tem pisali v našem glasilu, tudi v uvodnikih. Razna srečanja, kamor štejemo letošnji sejem LOV v Gornji Radgoni, pa srečanje, ki ga je organizirala delovna skupina Mladi in lovstvo na slovenskih lovskih dnevih, posvetovanje o mali divjadi v Velenju, srečanje predstavnikov zvez jugovzhodnega alpskega prostora in še kaj so zagotovo dogodki, mesta in kraji, kjer se je govorilo o konkretnih podatkih, povezanih z nami in našo dejavnostjo. Skoraj vsi podatki temeljijo na domačih raziskavah. Govorimo o naši škodi od divjih prašičev, o gibanju in razširjanju naših divjih prašičev ... Vse te podatke v obliki raznih strokovnih prispevkov, referatov smo zbrali v različnih zbornikih (Zlatorogov zbornik), ki ga izdaja in zanj skrbi Strokovnoznanstveni svet pri LZS.

Dejavnost posameznikov med nami, ki so aktivni strokovnjaki na teh področjih, smo lahko predstavili v različnih izjavah za javnost, ki so jih dale razne druge, nelovske, organizacije. Pomeni, da so jih opazili, mogoče celo spoznali, da so s svojim

znanjem, vedenjem in kulturo, podatki tudi komu nevarni. Če se pogledamo v ogledalo, se vidimo nekoliko drugače, kot nas vidijo drugi. Imeli smo priložnost slišati in brati odzive drugače mislečih na predstavljene »argumente« nekaterih strokovnjakov na usklajevanju, ki ga je sklicalo MKO glede že razpitega predloga za spremembo Uredbe ... Nasprotniki niso imeli/predstavili ravno prepričljivih lastnih argumentov in so se pozneje v svoji izjavi za javnost nekoliko bolj »opisno« lotili nekaterih strokovnih razpravljavcev in voditeljev, uglednih lovcev, kot pa da bi navedli lastne protiargumente. Na terenu pa so se lotili drugačne taktike. Zanimivo!

Čemu predvsem želim nameniti poseben poudarek v letošnjem zadnjem uvodniku? Predvsem želim opozoriti na dejstvo, da so bila naša razmišljanja in naša pot pravilni. Lovci ne bomo in ne moremo biti tisti, ki bi na pamet ali nekako »čez palec« presojali o stanju populacij nekaterih prostoživečih vrst. Navadili smo se uporabljati znanstvene metode in izsledke, govoriti o konkretnih številkah, podprtimi z dokazi in navedbami virov. Neki lovec je menda izjavil, naj bi več kot polovica lovcev podpisala peticijo proti spremembi Uredbe o vrstah in lovnih dobah. Nikjer nisem zasledil na podlagi česa je pridobil podatek o tej polovici. Osebnostno pa dobro vem, da je 180 lovskih

Foto: J. Papež – Grča

družin predlog spremembe Uredbe podprlo (za druge nimam podatka). Ker vemo, da je v lovskih družinah povprečno število članov okrog petdeset, lahko smelo ugotovimo številko tistih, ki so zainteresirani za sprejmem spremenjene Uredbe. No, teh je veliko več kot tistih, ki Uredbi niso bili naklonjeni iz različnih vzrokov. Jasno nam je, da člani vseh lovskih družin pač nimajo interesa loviti posamezne vrste ptice zaradi značaja njihovih lovišč oziroma, ker je tudi prej nikoli niso imele/lovile v svojih loviščih. Slediti pa je treba interesom LD, kjer si to želijo, vedo, da s preudarnim lovom ne bi škodovali populacijam.

Sodobno lovstvo vse očitneje postaja na znanju temelječa trajnostno naravnana naravovarstvena dejavnost, česar se vedno bolj zavedajo tudi starejši lovci v vedno več lovskih družinah. Novo leto je tik pred nami. Ugoden čas, ko je treba prevetriti naša pravila, poslovniške, če so usklajeni s sodobno zakonodajo. To nalogo zaupajmo članom, ki imajo dovolj pravnega znanja. Vedeti je treba, da smo lovci prostovoljci, da delujemo v javnem interesu, prostovoljno, kar pomeni, da morajo biti naša pravila naravnana k lovu in tudi k tovariškim medsebojnim odnosom. Ne pozabimo, da ne bomo mogli dobro delovati, če se ne bomo odpirali in povezovali tudi navzven. Z dobrimi medsebojnimi odnosi in sodelovanjem z zunanjim svetom bomo pokazali stanje v naših družinah. Zelo dobro vzdušje v lovskih družinah je temeljni pogoj za prihod novih in mlajših lovcev. Tudi spori naj se rešujejo v družinah, na sodiščih je stvar veliko dražja, rešitve pa ne bodo dolgoročno tako uspešne, kot če se zadeve rešijo doma. Disciplinski postopek naj bo zadnje sredstvo za vzdrževanje reda in discipline v družini.

Da uresničimo vse, kar nam piše v koncesijski pogodbi, ni malo dela; vse to počnemo prostovoljno in še plačujemo za nameček. Če nam kdo pri izvajanju lova stopi pred nas, bodimo strpni in obvestimo pristojne organe in službe, ki od nas zahtevajo izvrševanje lova po načrtu. Če je koncesijska

pogodba podpisana, pomeni, da je vse, kar v njej piše, naša izvršilna dolžnost, naša obveznost, da to tudi opravimo! Če država pri tem ni ravno dosledna in dopušča oviranje pri izvajanju, jo bomo na to pač opomnili. Spomnili jih bomo tudi, da volitev nimamo samo v lovskih organizacijah. Lovci nismo športniki, ravnamo se po pravilih »fer playa«, upoštevamo tudi določbe Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. Do vseh se obnašamo in se bomo tako, kot pričakujemo, naj bi se drugi obnašali do nas.

V decembru bomo z lovsko pesmijo in zvoki lovskih rogov zapeli še na področju humanitarne dejavnosti in tako leto pripeljali proti koncu. Zahvalite se vsem, s katerimi ste uspešno sodelovali med letom, tistim, ki so do vas pokazali poslušnost in pozornost, in tistim, ki ste jim poravnali posledice škode od divjadi. Zahvalite se vsem domačim, ki vas podpirajo v tej dejavnosti, ne bodite zamerljivi do tistih, ki nas še ne razumejo. Še naprej mislite in delajte le dobro, skrbite za zdravo naravno okolje in divjad.

Osebnostno se vam vsem zahvaljujem za sleherno lovsko aktivnost v prid organizacije, četudi ste zgolj podpirali katerega dobromislečega v zeleni obleki. Hvala lovkam in lovcem za opravljeno neplačano delo v lovišču in okolju, kjer deluje LD. Hvala strokovnim službam LZS, vsem komisijam in odborom, uredništvu, članom UO, vsem članicam LZS in njihovim članom!

Želim vam, da dostojno proslavite zadnje dni tega leta in v novo leto vstopite z jasno vizijo, zastavljeno strategijo, s pozitivno energijo in velikimi dejanji. Tudi v naslednjem letu in še naprej bomo skupaj skrbeli za dobro lovstva, tesno povezanega v prid varstva narave, divjadi, okolja in ne nazadnje – ljudi.

Dober pogled in lovski zdravo!

Mag. Srečko Felix Krobe,
predsednik LZS

Foto: M. Pogčnik – Diana

LOGAR TRDI, DA JE MEDVED SREČKO TRPEL

Delo, 1. 10. (Marjana Hanc) – »Mislimo, da živimo v demokratični državi in da lahko povemo, kar vidimo. Novinarju sem povedal, kako se godi medvedu v zavetišču na Muti, in ničesar si nisem izmislil,« je na sojenju na kranjskem okrožnem sodišču dejal Matevž Logar, javnosti znan kot »krušni oče« medvedka Srečka.

Zgovorni 29-letnik iz Podvrha v Poljanski dolini je že na predobravnavnem naroku razložil, da v povezavi z zavetiščem za prostoživeče živali ter njegovim lastnikom in vodjo dr. Zlatkom Golobom ni nikogar žaljivo obdoločil, zato ni želel privoliti v poravnavo. Za osirotelega medvedka, ki je bival na kmetiji Logarjevih pod Starim vrhom, je namreč inšpektorat za okolje in prostor 12. maja 2011 izdal odločbo o odvzemu. Potem ko se je Matevž na različne načine upiral prevzemu odločbe, sta ga čez slab mesec, 3. junija, prišli iskat v Podvrh dve inšpektorici v spremstvu veterinarja Goloba in policistov, našli pa so ga šele po večurnem iskanju. Logarja so policisti vklenili in odpeljali v zapor v Novo Gorico zaradi prometnega prekrška, petmesečnega medveda pa v zavetišče za divje živali na Koroško. Iz tega zavetišča je sredi julija skrivnostno izginil, po desetih dneh so ga našli šele gozdarji v Kočevski Reki in ga vrnili v zavetišče. Konec junija so Srečka odpeljali v zavetišče za medvede v Transilvanijo v Romunijo, kjer je domnevno po spo-

padu z močnejšim samcem čez dobro leto poginil. (Več: Delo, 1. oktobra 2013, str. 8, o tem smo že pisali tudi v reviji Lovec.)

OHRANITEV KRAŠKEGA OVČARJA

Nedeljski, 2. 10. (Blaž Kavčič) – »Stanje pasme kraškega ovčarja je takšno, da smo v najboljših letih pred osamosvojitvijo imeli do 150 mladičev na leto, leta 1992 jih je bilo 114, najnižje je padel prirast leta 2006 – 38 mladičev, povprečje zadnjih treh let pa je okrog 70. KZS si po svojih močeh prizadeva, da bi ohranila in okrepila to pasmo. Leta 2010 smo poskrbeli za močno svetovno promocijo pasme na Evropski razstavi psov v Celju. Noben kmetijski minister do zdaj ni pokazal najmanjše pripravljenosti, da bi država sofinancirala obstoj in razvoj te pasme. Skupina novopečenih zanesenjakov je kraškega ovčarja vključila v projekt Slowolf. To je morda imelo določen pozitiven učinek na vzdrževanje števila mladičev in na promocijo pasme, dejstvo pa je, da nekaj posameznikov na tem projektu deluje na povsem zasebnih osnovah in KZS nima pregleda nad tem projektom. Hrvaška država je npr. pokazala bistveno več zanimanja za podporo hrvaškim avtohtonim pasmam. Veseli pa smo, da je kraševac prisoten na Češkem, Finskem, in Nemčiji in upamo, da bo novoustanovljen Klub za kraške ovčarje – KKOS pripomogel k nadaljnji uveljavitvi pasme«, je povedal Kavčič.

PRAVLJICA ZA LAHKO NOČ

Objektiv, 5. 10. (Marian Likar, lovec) – V Dnevniku Objektivu je bila 21. septembra objavljena alarmantna vest o grožnji izumrtja medvedov v Sloveniji. Za idilični uvod poskrbi avtor pravljice, po svojih prispevkih že znani Viko Luskovec, in predstavi idilični prizor sprehoda medvedke z mladiči v neposredni bližini opazujočih ljudi. To označi za znanstveno fantastiko, ki se ni zgodila pri nas, temveč v ameriških Yosemiteih.

Kar zmoti razmišljajoče že v uvodu, je dejstvo, da se Američani, še posebno pa v Yosemitekem naravnem parku, že dolga leta trudijo popraviti napake, ki so jih delali v preteklosti, ko so medvede predstavljali kot zanimivost, jih množično hranili pod posebej postavljenimi tribunami, fotografirali ipd. ter naposled tako zabredli v precejšnje težave s to vrsto živali. Luskovec ne pove, da se zdaj trudijo omejevati človekov stik s to živaljo in ob primerih opisanih srečanj alarmirajo čuvaje parka, ki skušajo poskrbeti, da ne nastane konflikt med človekom in živaljo. (Več v Objektivu, 5. 10. 2013.)

PETICIJA PROTI LOVU NA PTICE

Delo, Dnevnik, 14. 10. (Dragica Jaksetič) – Lov na vse ogrožene vrste ptic je nezakonit, trdijo v Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (Dopps). Predlagatelji širitve se-

znama lovnih ptic jih bodo na usklajevalnem sestanku v torek morali prepričati, da ptice, ki bi jih radi uvrstili na seznam lovnih ptic, niso ogrožene.

Dan pred usklajevalnim sestankom ministrstva za kmetijstvo in okolje ter predstavnikov organizacij, ki predlagajo širitev seznama lovnih ptic ali mu nasprotujejo, bodo predstavniki Dopps v imenu 64 nevladnih organizacij v 3. členu ministru Dejanu Židanu izročili več kot 9.000 podpisov peticije proti streljanju ptic, minister pa bo soočil ugovore z vseh strani. Dopps bo predlagal, da se vse vrste ptic umakne s seznama lovne divjadi. O tem, ali so na ministrstvu ocenjevali delovanje Lovske zveze Slovenije v luči uresničevanja interesov širše javnosti, pa pojasnila še niso prejeli. (Več v Delu z dne 14. 10. 2013.)

O peticiji 15. 10. je poročal tudi Vanja Alič v Dnevniku pod naslovom Lov na ogrožene vrste ptic mora ostati prepovedan. Ob predaji peticije ministru Dejanu Židanu so predstavniki nevladnih organizacij poudarili, da so državljani z množičnim odzivom poslali jasen signal, da se ne strinjajo z lovom na ogrožene živalske vrste zgolj zaradi športa in zabave in še zapisal: »S peticijo smo želeli opozoriti ministra in ostale, da slovenska družba odločno nasprotuje neetičnemu predlogu uvrstitve ogroženih ptic med lovno divjad ter lovu ptic za zabavo in užitek.«

S PASJIM DAVKOM DO MANJŠIH STROŠKOV

Dnevnik, 16. 10. (Vanja Alič) – V Kinološki zvezi Slovenije predlagajo, da bi po zgledu nekaterih evropskih držav tudi pri nas uvedli davek na pse, tudi lovske. Ta bi bil za tretjino nižji od zdajšnjega »prikritega davka«, ki ga lastniki psov plačujejo ob cepljenju proti steklini. »Trenutna zakonodaja bremeni pretežno odgovorne lastnike tako rodovniških kot nerodovniških psov, medtem ko bi bil davek, kakršnega predlagamo, enakomerno porazdeljen na vse imetnike,« meni Blaž Kavčič, predsednik Kinološke zveze Slovenije.

V Kinološki zvezi opozarjajo, da imamo v Sloveniji nenavadno veliko psov. Teh naj bi bilo kar 220.000 (od tega le 20.000 rodovniških), kar pomeni 0,11 na prebivalca, medtem ko je to razmerje v Švici ali Nemčiji skoraj za polovico manjše.

PLENJENJE GOZDOV JE PRERASLO V VANDALIZEM

Dnevnik, 17. 10. (Primož Knez) – Letos so zaradi dobre gobarske sezone iz skoraj vseh slovenskih gozdov vsak dan odvažali polne prtljajnike gob, čeprav uredba dovoljuje nabrati le dva kilograma. A kaj, ko imamo za nadzor nad ropanjem gozdov na terenu zgolj trinajst gozdarskih inšpektorjev. Je rešitev za ta problem uvedba tudi gobarskih vinjet?

»Plenjenja je zadnje čase res ogromno. Do dovolilnic smo skeptični, sploh če bi nakup pomenil neomejeno gobarstvo,« meni Jože Horvat, predsednik Gobarskega mikološkega društva Ljubljana. Na sredini oktobra odprti gobarski razstavi na Gospodarskem razstavišču so se odločili, da bodo v javni razpravi vnovič odprli temo uvedbe dovolilnic za nabiranje gob oziroma tako imenovanih gobarskih vinjet.

Inšpektorji so lani izdali pet inšpekcijskih odločb, izrekli eno opozorilo in izdali deset plačilnih nalogov. V štirih primerih so gobe odvzeli (27 kilogramov jurčkov) in jih uničili na kraju odvzema. Letos je stanje glede na lani še mnogo hujše, nekaj več naj bi bilo tudi izrečenih kazni.

Projekt možnosti omejevanja nabiranja gob je na razstavi gob predstavil Gobarski inštitut, ki se nagiba k temu, da bi uvedli dovolilnice in neomejeno nabiranje; letna bi stala okoli sto evrov, dnev-

na deset. Vodja oddelka za varstvo gozdov Dušan Jurc poudarja, da se ne smemo sprevedati, češ da v praksi že zdaj poteka »neomejeno« gobarstvo. »Prost dostop do gozdov še iz časov Marije Terezije moramo na vsak način ohraniti, sistem dovolilnic pa naj bo tak, da država omeji njihovo število in naj v določenem času njihovo prodajo ustavi. Denar se potem res lahko nameni lastnikom zemljišč, kako in za kaj ga bodo morali porabiti, pa naj bo odločitev politike. Naš predlog je, da predvsem za pospeševanje rasti gob ali za urejanje gozdnih cest,« je razmišljal Jurc. Gobarski inštitut je glede uvedbe dovolilnic med 1400 gobarji opravil anketo. Kar polovica jih podpira njihovo uvedbo.

JE JETI MEŠANEC MED RJAVIM IN POLARNIM MEDVEDOM?

Slovenske novice, 18. 10. (U.S.S.) – Gre za eno največjih skrivnosti, a ni bila povezana samo z radovednostjo, temveč tudi s strahom: kdo je jeti, legendarno opici podobno bitje s Himalaje? Britanski znanstvenik profesor Bryan Sykes, genetik z oxfordske univerze, je sporočil, da je razvoz-lal uganko: njegova raziskava ni razkrila le genske povezave med vzorci skrivnostnega bitja živali, ki je živela pred več kot 40.000 leti, ampak je celo namignila, da jeti še vedno tava po gorah!

Profesor Sykes je opravil analizo DNK dlak dveh neidentificiranih

bitij: eno so našli v regiji Ladakh na zahodu Himalaje (na severu Indije), drugo v Butanu, kakšnih tisoč kilometrov vzhodnje. Rezultate je primerjal z genomi drugih živali, ki jih hranijo v bazi podatkov: DNK se je 100-odstotno ujemal z vzorcem čeljusti starodavnega polarnega medveda, ki so ga našli v Svalbardu na Norveškem! Ta primerek je star 40.000 let – to pa je bil čas, ko so se polarni medvedi odcepili in se razvili v različne vrste – čas, ko so se polarni medvedi in njihovi tesni sorodniki rjavci medvedi pod vplivom različnih ekoloških razmer in okolja postopoma preoblikovali v različne vrste. Profesor Sykes verjame, da je žival hibrid, križanec med polarnim in rjavim medvedom. Ker so novo določeni vzorci odvzeti še živečim bitjem, je Sykes prepričan, da križanci še vedno živijo v Himalaji.

PSA DO SMRTI VLEKEL Z AVTOM

Delo, 19. 10. – Policisti obravnavajo sum mučenja živali, saj je menda 48-letni moški iz okolice Ribnice v četrtek dopoldne svojega psa privezal za osebni avtomobil in ga z njim vlekel v bližnji gozd. Nesrečna žival je pri tem poginila, lastnik pa jo je pustil ob vozišču v gozdu. Policisti so o dogodku obvestili Vurs, njihovi pristojni pa so potem poskrbeli za (kadaver) pokop pasjega trupla.

SO LOVCI RES LOVILI V NARAVNEM REZERVATU?

Delo, Dnevnik, 23. 10. (Dragica Jaksetič, Vanja Alič) – V naravnem rezervatu Iški morost je bilo pred dnevi naelektreno bližnje srečanje med opazovalci ptic in člani Lovske družine (LD) Tomišelj, ki so lovili race mlakarice. Končalo se je z dvema prijavama: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (Doops) je vložilo prijavo zaradi nezakonitega lova, lovci pa prijavo zaradi oviranja lova in povzročitve neposrednega ogrožanja otrok.

Lado Bradač, predsednik LD Tomišelj, ki je tudi predsednik Zveze lovskih družin Ljubljana, podpredsednik Lovske zveze Slovenije in član sveta Krajinskega parka Ljubljansko Barje, je na vprašanje Dela, ali lovci niso vedeli, da lovijo v rezerva-

tu, odgovoril, da je ministrstvo za kmetijstvo že v času priprave uredbe opozarjalo ministrstvo za okolje in prostor, da uredba in zakon tozadevno nista usklajena ter da prepoved lova v Iškem morostu ne more veljati, ker za to ni strokovnih razlogov in ker določila Uredbe ne morejo veljati nad določili zakona. Neskladje je ugotovil že inšpektor leta 2011, zato je tedaj postopek ustavil.

»Kot starešina lovske družine sicer ne dovolim, da naši lovci lovijo v neposredni bližini opazovalnice DOPPS, ker mi je popolnoma jasno, da bi to izzivalo konflikt. In tudi tokrat niso lovili tam,« je povedal Bradač.

DOSEŽEK SLOVENSKEGA VARSTVA NARAVE

Delo, 24. 10. (Tjaša Maze, Zavod za ekologijo Narava – 2001) – Pred dvajsetimi leti, 30. septembra 1993, je druga vlada dr. Janeza Drnovška sprejela vladno uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst. To je bil eden največjih dosežkov v zgodovini slovenskega varstva in ohranjanja narave, ki je Slovenijo umestil v klub držav s sodobnimi pogledi na ekologijo in zglednim odnosom na tem področju.

Uredbi o zavarovanju ogroženih živalskih vrst so tedaj nasprotovali lovci. Lovsko nezadovoljstvo je doseglo vrhunec oktobra 1997, ko je Lovska zveza Slovenije vložila na ustavno sodišče pobudo za začetek postopka ocene skladnosti podzakonskega predpisa z zakonom. Predlagala je odpravo tistih členov vladne uredbe, ki se nanašajo na zavarovanje ogroženih vrst divjadi. Sodišče je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti 10. maja 2001 ugotovilo, da uredba o zavarovanju ogroženih živalskih vrst ni v neskladju z Ustavo in zakonom.

Novi minister za kulturo Sergij Pelhan, ki je bil pristojen tudi za naravno in kulturno dediščino, se je takoj po imenovanju januarja 1993 lotil zavarovanja ogroženih živalskih vrst. V zakulisju je potekal ogorčen boj, dokler nazadnje niso popustili tudi lovci. Z razglasitvijo ogroženih živalskih vrst za naravno znamenitost, določitvijo varstvenega režima ter ureditvijo vseh razmerij, ki jih zakon o naravni in kulturni dediščini ni uredil podrobneje, so bili vzpostavljeni pogoji za učinkovito zaščito ogroženih živalskih vrst.

Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezni pri divjih živalih v letu 2013

Preiskave na steklino – tretje četrletje 2013

V tretjem četrletju 2013 je bilo na preiskavo za steklino poslanih 442 živali z območja 115 občin v Republiki Sloveniji.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena pri nobeni živali.

Preiskave na klasično prašičjo kugo (KPK) v populaciji divjih prašičev – tretje četrletje 2013

V tretjem četrletju 2013 je bilo z območja 29 lovskih družin in treh lovišč s posebnim namenom poslanih v preiskavo na klasično prašičjo kugo sedemdeset vzorcev krvi divjih prašičev.

Rezultati vseh preiskav so bili negativni.

*Jedrt Maurer Wernig, dr. vet. med.
Sektor za zdravje in dobrobit živali
Uprava Republike Slovenije za varno hrano,
veterinarstvo in varstvo rastlin*

Raziskovanje aktivnosti srnjadi s pomočjo telemetrije

Obširno področje raziskav ritmov aktivnosti in vzorcev gibanja se je začelo s študijami na laboratorijskih živalih v nadzorovanih razmerah. Z razvojem telemetričnih tehnik so raziskovalci lahko začeli meriti in proučevati spremembe ritmov aktivnosti tudi pri prostoživečih živalih, kar je omogočilo odkritje njihovih prilagoditev in odgovorov na vplive okolja, kjer živijo. V tokratnem prispevku bomo поблиže spoznali, kaj vse zanimivega smo v zadnjih petih letih odkrili o aktivnosti srnjadi s pomočjo radiotelemetričnih ovratnic v gozdovih severovzhodnih Apeninov v osrednji Italiji. Raziskovalna skupina Univerze v Sassariju namreč na tem območju zadnje desetletje in pol pod pokroviteljstvom province Arezzo raziskuje biologijo in ekologijo parkljarjev in volka.

Od vsega znanja o srnjadi, ki ga imamo dandanes, se mi zdijo še posebno osupljiva spoznanja vedenjske ekologije. Potrdila so npr. velike prilagoditvene sposobnosti vrste kot take, saj npr. srnjad biva v najrazličnejših življenjskih okoljih, od gozdov in hribovij do mokrišč in poljedelskih ravnin ter vse od vročega sredozemskega

juga do ostrega in snežnega severa. Presenetljivo velika je tudi vedenjska raznolikost (variabilnost) med posameznimi osebki. V isti populaciji namreč najdemo osebkke z zelo različnimi vedenjskimi vzorci, pa naj bo to glede različne rabe prostora, selitvenih vzorcev ali različnih odgovorov na isti vpliv (razmere). Nedavno je bila taka, t. i. »vedenjska

plastičnost« srnjadi potrjena tudi na področju ritmov aktivnosti.

Kaj so ritmi aktivnosti?

Mnogi biokemijski, fiziološki in vedenjski procesi v organizmih potekajo ritmično. Pravzaprav življenje vseh organizmov na Zemlji uravnavajo biološki ritmi, ki uravnavajo procese v organizmu in njegovo aktivnost. Vse biološke ritme, pa najsi bodo dnevni, poldnevni, urni, lunarni, letni, polletni, sezonski ali tisti pri plimovanju, natančno uravnavajo notranje biološke ure v organizmih, ki so nosilke vseh periodičnih sprememb [npr. tvorba in raven spolnih hormonov, menjava dlake, odpadanje in rast rogovja, poraba vode, gibanje, hranjenje, spanje, tvorba in izločanje mleka, spremembe v velikosti mod (testisov), izražanje genov, presnovni (metabolni) procesi, dojetanje tveganja plenjenja, delitev dela pri socialnih vrstah in razmnoževanje]. Pomembna lastnost notranjih ur je, da usklajujejo (sinhronizirajo) svoj ritem z biološko pomembnimi dejavniki iz zunanjega

okolja, kot so, npr., svetloba, temperatura, vlažnost, dostopnost hrane in tudi socialni dejavniki. Organizmom tako omogočajo uspešno predvidevati čas dneva oziroma sezone, s čimer jim zagotavljajo ustrezno prilagoditev zunanjim spremembam ter s tem preživetje v nekem okolju. Celotno osebki iste vrste se različno prilagodijo na bivanje v različnih geografskih širinah, v različnem fizičnem ali socialnem okolju. Tudi gibanje živali oz. njihova gibalna aktivnost je pod vplivom notranjega urnega sistema, ki se ni izgubil niti pri nekaterih jamskih živalih, ki so sicer že zdavnaj izgubile obarvanost telesa (pigmentacijo) ali oči zaradi stalnih razmer v podzemlju in stalne teme.

Znanje o ritmičnih aktivnosti neke populacije pomaga razumeti energetske zahteve določene vrste in njen vzajemen odnos z okoljem ter omogoča ocenjevati vedenjske odzive na določene okoljske dejavnike. Kar je še posebno pomembno: pomaga predvideti morebitne odzive populacije na spremembo v okolju.

Kako smo pridobivali podatke o aktivnosti spremljane srnjadi?

Merjenje aktivnosti na osebkih srnjadi, ki so nosili VHF-telemetrično ovratnico (postopke odlova in namestitve smo že spoznali v Lovcu, 11/2013, str. 563), se je izkazalo za pravi izziv. Za razliko od GPS-telemetričnih ovratnic namreč tiste z VHF-oddajniki ne pošiljajo podatkov na naš računalnik prek satelitov. Podatke o lokaciji živali in njihovi aktivnosti moramo zbrati sami na terenu, in sicer tako, da se označeni živali dovolj približamo in s sprejemnikom in anteno ulovimo njen VHF-signal (*slika 1*), ki ga oddajnik na ovratnici neprestano oddaja v času delovanja baterij. Zaradi senzorcja aktivnosti na ovratnici, ki beleži premikanje ovratnice v treh oseh (gor – dol, levo – desno in naprej – nazaj), lahko takrat določimo aktivnost ali neaktivnost (mirovanje) živali. Če senzor v nekem trenutku ni zaznaval nobenega premikanja, je naš sprejemnik zabeležil počasen signal, natančneje 42 impulzov na minuto. Če pa se je žival v trenutku poslušanja premikala, smo sprejeli hitrejši signal. Na podlagi štetja impulzov smo določili, ali je bila žival v določenem času aktivna ali ne. S tako metodo smo merili t. i. »skupno« aktivnost posamezne živali, kar je pomenilo, da smo merili vsa »aktivna« vedenja skupaj, npr. vse oblike gibanja/premikanja, iskanje hrane, hranjenje, pitje ter vse socialne stike med osebki, npr. negovanje in ovohavanje.

Naši terenski dnevi so trajali neprekinjeno po 24 ur skupaj in na koncu vsakega terenskega dneva smo preračunali, koliko

časa in kdaj je bil osebek aktiven in kateri del časa je porabil za mirovanje ali počitek. Da smo v istih štiriindvajsetih urah lahko zbrali podatke od vseh osebkov z ovratnicami, smo si na podlagi predhodnih ogledov terena izbrali dve najbolj strateški lokaciji na visokih grebenih, od koder smo lahko z dolgo anteno sprejemali signale tudi od najbolj oddaljenih živali.

Foto: Miha Krofel

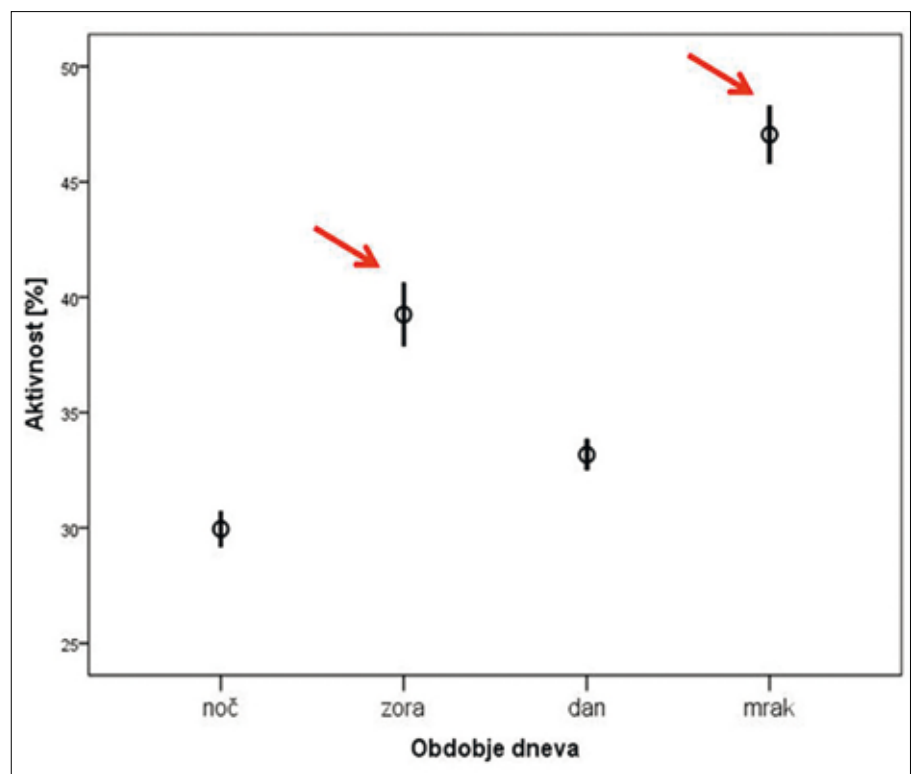
Slika 1: S telemetričnim sprejemnikom in anteno smo vsakih petnajst minut prestrezali signal vsake posamezne telemetrične ovratnice, nameščene na srnjadi. S štetjem impulzov smo določili, ali je bil osebek takrat aktiven ali ne.

Če se seveda mladi srnjaki niso odločili ravno tisto pomlad odseliti nekaj hribov in dolin naprej ali pa kaka srna skotiti mladiča ravno za sosednjim vrhom, čeprav je vse prejšnje leto domovala na tej strani grebena.

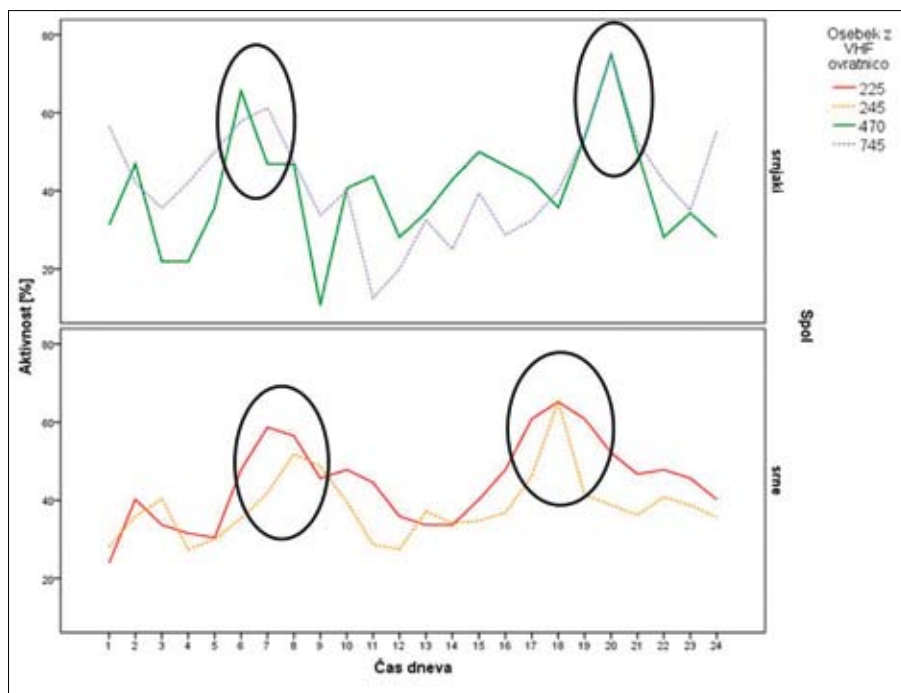
V opravljeni študiji smo želeli ugotoviti, kakšni so dnevni in letni vzorci aktivnosti prostoživeče srnjadi v gozdu zmernega podnebnega pasu. Pri tem nas je zanimalo, kateri so glavni notranji in zunanji dejavniki, ki vplivajo na spremembe v aktivnosti tamkajšnje srnjadi. Zato smo ob istih merilnih dneh beležili tudi nekatere biološke, okoljske in antropogene dejavnike. Tako smo med drugim merili tudi zunanjo temperaturo in svetlobo, razporejali terenske dneve glede na lunine mene, na biološko pomenljiva obdobja letnega cikla srnjadi in na obdobja, ko je bila sezona lova odprta ali je vladal lovopust.

Na obnašanje srnjadi v življenjskem okolju Apeninov vplivajo ... okoljski in individualni dejavniki

Na ritme aktivnosti srnjadi je najpomembneje vplival cikel menjavanja dneva in noči. V vseh letnih časih sta namreč vzorce aktivnosti sestavljala dva glavna viška aktivnosti na dan, in sicer eden ob zori in drugi ob mraku (*slika 2*). To pomeni, da je bila srnjad najbolj aktivna ob sončnem vzhodu in nato ob sončnem

Slika 2: Cikel štiriindvajsetih ur smo razdelili na štiri obdobja: noč, dan, zora, mrak. Aktivnost srnjadi je bila vse leto največja ob zori in v mraku (kot kažeta rdeči puščici).

Slika 3: Primer vzorcev aktivnosti v štiriindvajsetih urah pri štirih osebkih srnjadi iz SV Apeninov, ki smo jih spremljali s pomočjo telemetrije. Zgoraj sta prikazana vzorca aktivnosti (povprečje več merilnih dni skupaj) dveh srnjakov, spodaj pa dveh srn. Pri vseh je opazen vzorec aktivnosti z dvema viškoma – ob zori in v mraku (označena s črnimi elipsami). Oba viška pogojuje močan zunanji dejavnik, cikel svetlobe in teme. Vmes, podnevi in ponoči, pa vidimo precej manjših vrhov aktivnosti, ki ponazarjajo osebno pogojen ritem prehranjevanja in prežvekovanja vsake posamezne živali.

zahodu, pri čemer je bil višek aktivnosti ob večernem mraku še višji od tistega ob zori. Zanimiva je bila usklajenost obeh viškov aktivnosti s sezonskimi spremembami dolžine dneva in noči. Časovna razdalja med obema viškoma je bila največja poleti (14 ur) in najmanjša pozimi (9 ur), kar dokazuje, da je srnjad svojo dnevno aktivnost prilagajala sezonskim spremembam. Ker je prav cikel menjavanja dneva in noči daleč najmočnejši in najzanesljivejši dejavnik usklajevanja (sinhronizacije) v naravi, je pričakovano, da so raziskovalci tak t. i. *bimodalni vzorec aktivnosti* (t. j. vzorec z dvema viškoma aktivnosti) potrdili tudi pri drugih vrstah kopitarjev in drugih živalih.

Zanimive posebnosti aktivnosti, v čemer se srnjad načeloma razlikuje od drugih naših vrst kopitarjev, pa smo odkrili v času med obema viškoma, torej podnevi in ponoči. Pri divjem prašiču npr. je aktivnost podnevi tako rekoč nična, saj takrat skoraj vse živali počivajo. Pri srnjadi pa smo zabeležili precej aktivnosti tudi ponoči in podnevi (*sliki 2 in 3*), kar je bilo v povezavi s fiziološkimi značilnostmi prebavil. Srnjad ima namreč relativno majhno prostornino želodca v primerjavi z večjimi kopitarji in s tem zaradi izbiranja lažje prebavljive hrane tudi relativno krajši čas zadrževanja hrane v prebavilih. Ker se ji torej prebavila hitreje izprazniijo, mora tudi večkrat vstati in se spet najesti. Srnjad zaradi takega načina hranjenja in majhne telesne velikosti precej pogosteje

menja obdobja aktivnosti in počitka v primerjavi z večjimi kopitarji, zato je tudi precej bolj aktivna.

Prav v teh dveh obdobjih dneva se je odrazila tudi velika raznolikost med posameznimi osebki, ki je torej pogojena z notranjimi, osebnimi lastnostmi vsake živali. Morda zaradi notranjih individualnih vzgibov prebavil, razlik v občutku lakote, različnega načina prehranjevanja in različnih navad v pogostnosti hranjenja smo zabeležili zelo različne vzorce aktivnosti od osebk do osebka (*slika 3*). Nekatere živali so imele več vrhov aktivnosti podnevi, druge ponoči, nekatere so se prehranjevale le pol ure, druge so ostale aktivne celo po dve uri skupaj, nekatere so pretežno mirovale, spet druge so bile vedno bolj aktivne. Po mojem mnenju bi z dodatnimi raziskavami gotovo lahko ugotovili celo osebne »profile« vsakega posameznega osebka, podobno kot smo si ljudje različni med sabo.

Spremembe v stopnji aktivnosti ob različnih časih dneva smo zabeležili tudi med različnimi letnimi časi. Poleg cikla svetlobe–tema je namreč na spremembe aktivnosti pomembno vplivala tudi zunanja temperatura oz. t. i. *termoregulacijski*

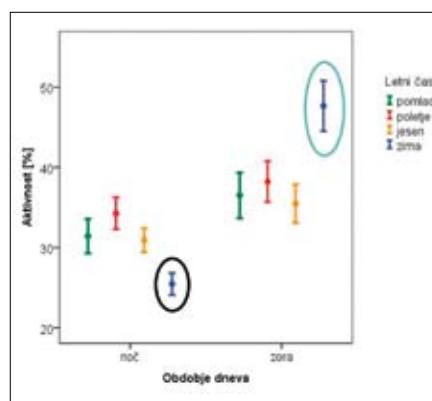

Foto: M. Migos

mehanizmi, s pomočjo katerih se živali spopadajo z nizkimi ali visokimi temperaturami. Npr. t. i. vedenjsko uravnavanje telesne temperature (termoregulacija) omogoča živalim, da se s svojim vedenjem izogonejo neprijetnim temperaturam tako, da so aktivnejše v času ugodnih temperatur, med neugodnimi pa raje počivajo v ustreznem zavetju. Naši rezultati so pokazali, da je bila poleti srnjad bolj aktivna ponoči kot podnevi, s čimer se je izognila izpostavljanju povišanim dnevnim temperaturam. Pozimi pa je bilo ravno obratno: podnevi je bila aktivnejša kot ponoči.

Najnižjo aktivnost srnjadi smo zabeležili prav v zimskih nočeh (slika 4), ki so najhladnejši del leta. Takrat je bila srnjad morda prisiljena zmanjšati svojo energetsko porabo in se tako zaradi varčevanja z energijo manj gibati. Tudi severni jeleni npr. skrajšajo svoj čas hranjenja, ko se soočajo z ekstremno nizkimi temperaturami in padavinami. Zato lahko tudi mi sklepamo, zakaj je bila aktivnost srnjadi ob zori precej višja prav pozimi kot v drugih letnih časih (slika 4). Če so se pozimi zaradi varčevanja z energijo živali manj premikale ponoči, lahko pričakujemo, da so vse dočakale zoro lačne in takoj ob sončnem vzhodu začele intenzivno iskati

hrano. Kot zanimivost naj dodam, da so znanstveniki pri jelenjadi in kozorogih v visokih alpskih nadmorskih višinah dokazali celo fiziološki mehanizem manjšega proizvodnje notranje (metabolne) toplote v zimskih nočeh (t. i. *nočni hipometabolizem*) v povezavi z ohlajanjem najbolj zunanjih plasti telesa in še posebno okončin. Živali s tem pri zelo nizkih temperaturah zmanjšajo izgube notranje toplote v okolje, a jim je »ohlajenim« in z odrevenimi okončinami gibanje zelo oteženo, zato je takrat zmanjšana njihova gibalna aktivnost. Pri kozorogu so prav v povezavi s tem mehanizmom odkrili, da so se živali po nočni »ohladitvi« takoj ob sončnem vzhodu premaknile le na najbližjo sončno krpo ter si tako kar s sončenjem najprej ogrele odrevenele okončine. Tako niso porabile svoje dragocene metabolne toplote za jutranje ogrevanje. Zato pri tej vrsti parkljarja tudi niso zabeležili prvega

Slika 4: V SV Apeninih je bila aktivnost srnjadi ob zori pozimi (obkroženo sinje modro) precej večja od aktivnosti ob zori v drugih letnih časih. Sklepamo, da je to posledica precej zmanjšane aktivnosti srnjadi med zimskimi nočmi (obkroženo črna) zaradi varčevanja z energijo. Zato pa so se morale vse živali zaradi notranjih prehranjevalnih ritmov začeti hraniti takoj ob zori.

viška aktivnosti takoj ob zori, temveč so ga pozimi zaznali zelo pozno v dopoldnevu ali se je celo premaknil in združil v en sam višek sredi dneva.

... s človekom pogojeni dejavniki

Kako pa je z dojemanjem tveganja uplenitve (odstrela) pri srnjadi? Na raziskovanem območju so v tistem času izvajali dve obliki odstrela parkljarjev. Od začetka avgusta do sredine septembra in nato od sredine januarja do sredine marca so lovili srnjad, in sicer izključno na čakanju s točno določenih in vnaprej postavljenih lovskih prež. Od sredine septembra do sredine januarja pa je potekal lov na divjega prašiča (in poljskega zajca) v skupinskih pogonih s psi goniči. Tak

lov je sicer glede neposredne smrtnosti res vplival le na divje prašiče in zajce, a je dokazano posredno vplival tudi na vedenje drugih vrst živali, prisotnih na območju, kjer so bili pogoni. Srnjad je npr. spremenila svoje vedenje kot odziv na motnje zaradi pogonov s psi in se začela drugače prostorsko gibati, ni pa spremenila svojih domačih okolišev zaradi sezone lova z lovskih prež. Zato nas je zanimalo, če morda ta oblika lova vpliva na aktivnost srnjadi. V veliko vedenjskih raziskavah po svetu so namreč ugotovili, da populacije kopitarjev spremenijo svoje vedenje kot odziv na odprtje lovne sezone in druge motnje s strani človeka (npr. zmanjšajo velikost domačega okoliša, spremenijo rabo prostora, spremenijo ritme aktivnosti, so bolj pozorne, manj izstopajo, bežijo pred človekom na daljše razdalje).

Z meritvami aktivnosti smo ugotovili, da je srnjad le nekoliko zmanjšala povprečno stopnjo aktivnosti v sezoni lova s prež. Če ima ta sprememba v stopnji aktivnosti biološki pomen, je odraz večjega zaznanega tveganja smrti zaradi odstrela, posledica česar sta večji pozornost in previdnost živali. Pazljivejši osebkii so se med hranjenjem manj premikali in so več časa porabili za nadzorovanje okolice. Manjši dnevni premiki so še posebno izraziti, če osebkii v času lovne sezone celo zamenjajo svoja najljubša, bolj oddaljena pašna mesta za varnejša mesta blizu gozdnatega kritja. Če pa se čas, namenjen prehranjevanju, preveč zmanjša ali hranjenje na manj hranilnih, a varnejših mestih traja predolga obdobja, nastane celo vpliv na energetsko bilanco živali. Ob tem nismo opazili razlik v aktivnosti med srnami in srnjaki, kar kaže, da oba spola podobno dojemata tveganje uplenitve.

... in biološki dejavniki

Zanimalo nas je tudi, če se stopnja aktivnosti razlikuje med spoloma. Jeseni in pozimi, torej v neteritorialnem obdobju leta, nismo ugotovili razlik v aktivnosti med srnami in srnjaki. Rezultat je pričakovano, če izhajamo iz primerjave telesnih velikosti samcev in samic; med srnjaki in srnami so izredno majhne razlike v telesni velikosti v primerjavi z drugimi vrstami kopitarjev, pri katerih samci dosežejo znatno večje telesne mere kot samice. Te vrste so navadno tudi čredne živali, ki se razen v času parjenja pogosto družijo v spolno ločenih skupinah. Posledično le pri takih vrstah pričakujemo tudi različne ritme aktivnosti med samci in samicami.

Zelo pomembna ugotovitev je bila, da se je situacija kljub podobnim telesnim meram obeh spolov spremenila spomladi in poleti. V teh dveh letnih časih, ki sovpadata z obdobjem teritorialnosti, so bili srnjaki aktivnejši od srn. V tem ob-

dobju srnjaki vzpostavijo teritorije, ki jih nato nadzorujejo in branijo, na koncu pa sledi še obdobje paritve (prsk). Razlike v aktivnosti med spoloma tako sovpadajo prav s pojavom teritorialnega in razmnoževalnega vedenja srnjakov (slika 5), ki najbrž zato več časa preživijo aktivno kot srne.

Edinstveni ritmi v vsakem okolju!

V naravnem okolju so vedenjski ritmi živali podvrženi vplivu številnih dejavnikov hkrati. Notranje biološke ure in zunanji okoljski ter ekološki dejavniki torej oblikujejo edinstvene ritme aktivnosti, ki so svojstveni za vsako populacijo in tudi za vsak osebek posebej. Temeljni dnevni vedenjski ritem srnjadi je bil torej ritem prehranjevanja in počitka, značilen za vse velike rastlinojede. Tak ritem aktivnosti so nato sooblikovali: dnevne in sezonske spremembe svetlobe in temperature, obdobje teritorialnosti srnjakov in lovni pritisk. Vedenje neke vrste oz. osebk je torej vedno rezultat notranjih ritmov in odnosa organizma s svojim trenutnim okoljem. Zato lahko s primerjanjem ritmov aktivnosti, ki odražajo trenutne razmere v naravnem in socialnem okolju, izboljšamo upravljanje zavarovanih območij,

Foto: Nives Pagon

Slika 5: Srnjaki so aktivnejši od srn le spomladi in poleti, torej v obdobju teritorialnih in paritvenih vedenj srnjakov. Svoje teritorije med drugim označujejo tudi s praskanjem ali razkopavanjem tal s sprednjimi parklji, s čimer prenašajo vonjavna in vidna sporočila.

njihovo umeščanje v okolje ter trajnostno upravljanje z okoljem. Prispevajo tudi kot pomembno vodilo pri uspešnem upravljanju z določeno vrsto živali, pri načrtovanju ponovnih naselitev, določanju

odstrelnih kvot, načinov lova in trajanju lovne dobe.

Dr. Nives Pagon
nives.pagon@gmail.com

Foto: J. Terman – Diana

2. Daljnogled - nepogrešljiv lovski pripomoček

Daljnogled je eden najpomembnejših delov lovske opreme, saj je brez njega praktično nemogoče natančno opazovati divjad. Zato je za odstrel divjadi v skladu z lovskogojitvenimi smernicami ter lovsko etiko nujen pripomoček. Lovska risanica brez strelnega daljnogleda je v rokah izkušenega strelca kljub vsemu uporabna. Zanesljiva ocena starosti, spola in velikosti divjadi pred strelom v večini primerov, ne glede na lovčeve izkušnje, brez daljnogleda pa po navadi skoraj ni mogoča. Prednosti uporabe daljnogleda poznamo vsi, kljub temu pa je znanje o njih med lovci še vedno precej omejeno.

V prispevku bodo zato predstavljeni temeljni pojmi s področja poznavanja daljnogledov ter opisane najpogostejše tehnične rešitve, po katerih se daljnogledi razlikujejo med seboj. Namenoma bodo izpuščena področja, povezana z optičnimi lastnostmi, ki konstrukcijsko enake daljnogled delijo na odlične in povprečne, saj bo tej obsežni temi namenjen poseben prispevek v okviru podrubrike. Kljub temu bomo v naslednjih vrsticah skušali kolikor mogoče preprosto razložiti razlike med posameznimi daljnogledi ter opisati odvisnosti med konstrukcijskimi rešitvami ter posledično namembnostjo.

Slika 1: Na levi strani je pogled skozi daljnogled z 8-kratno povečavo, na desni pa skozi daljnogled z 10-kratno povečavo.

Povečava daljnogleda

Praktično vsi daljnogledi imajo že v imenu dva bistvena podatka o svoji konstrukciji, in sicer: *povečavo* in *premer leče*. Daljnogled z oznako 8 x 42 ima 8-kratno povečavo ter 42 mm lečo. Najpreprosteje je povečavo razložiti na naslednja dva načina. Daljnogled z 8-kratno povečavo opazovane objekte poveča za 8-krat v primerjavi s pogledom s prostimi očmi. Še preprosteje si je slednje predstavljati, če vemo, da takšen daljnogled objekte, ki so oddaljeni 80 metrov, toliko poveča, kot da bi jih gledali s prostimi očmi na 10 metrov. Dve različ-

ni povečavi sta tudi prikazani na *sliki 1*. Kako izbrati primereno povečavo, je sicer odločitev posameznika, a v praksi se je uveljavilo, da so najuporabnejše povečave za lov od 7-krat do 10-krat. V tem območju povečav namreč povprečni ljudje še zmorejo uporabljati daljnogled prostoročno in jim tresljaji ne povzročajo težav pri gledanju. Mnogi uporabniki prav zaradi tresljajev rok lažje uporabljajo daljnogled z osemkratno povečavo kot tiste z desetkratno oziroma z nižjo povečavo dejansko vidijo boljše. Le redki daljnogledi imajo povečavo nastavljivo, se pa podatek o povečavi pri takšnih označuje z najnižjo in najvišjo povečavo, ki sta

ločeni z vezajem (na primer 8- do 12-kratna povečava).

Premer leče daljnogleda

Drugi parameter, ki ga izdaja že samo ime daljnogledov, je *premer leče objektiva*. Velikost leče objektiva določa, koliko svetlobe bo zajemal kateri daljnogled. Mnogokrat se poenostavlja, češ da imajo daljnogledi z večjimi lečami svetlejšo sliko, kar pa velja samo, če primerjamo daljnogled iste serije in enake povečave. Preveč je namreč primerov, da so daljnogledi z 42 mm premerom leče, a drugačne zgradbe/konstrukcije ter boljše

kakovosti svetlejši od tistih s 56 mm lečo. Premer leče in povečave daljnogleda določata, koliko je širok snop svetlobe, ki vstopa v uporabnikovo oko. Koliko svetlobe oziroma, poenostavljeno, kolikšna bo »gostota« svetlobnega toka v uporabnikovo oko, pa je odvisno še od številnih različnih parametrov in ne zgolj od velikosti leče v objektivu daljnogleda. Premer leče daljnogleda po drugi strani bistveno vpliva na velikost in težo daljnogleda.

Izstopna zenica

Z *izstopno zenico* daljnogleda proizvajalci označujejo premer snopa svetlobe, ki izstopa iz okularja daljnogleda v uporabnikovo oko. Gre za geometrijsko vrednost, ki jo je mogoče izračunati z deljenjem velikosti leče daljnogleda s povečavo daljnogleda. Daljnogled 8 x 42 bo tako imel izstopno zenico veliko 5,25 mm ($42 / 8 = 5,25$). Zenica človeškega očesa se v povprečju lahko razširi le nekje do 7 mm, kar je proizvajalce omejilo, da izdelujejo le daljnogled z »izstopno zenico« do omenjene velikosti. S starostjo se sposobnost razširitve zenice pri ljudeh zmanjšuje in teoretično se takrat že pojavlja vprašanje smiselnosti uporabe daljnogledov s tako veliko izstopno zenico. Človeška zenica

se lahko najbolj razširi samo v mraku, kar pomeni, da so pri dnevni uporabi, ko je oko razširjeno približno 3 mm, vsi daljnogledi z izstopno zenico več kot 3 mm enako svetli. Pri dnevni uporabi bo tako daljnogled 8 x 30 s 3,75 mm izstopno zenico enako svetel kot 8 x 56 s 7 mm izstopno zenico, saj bo oko v obeh primerih zajemalo le snop svetlobe s premerom 3 mm (kolikor je po navadi razprto pri dnevni svetlobi). V mraku bo daljnogled s 7 mm zenico svetlejši, če se bo očesna zenica razprla do svoje največje vrednosti. Zenica pa se lahko do take vrednosti odpre le pri mladem človeku, zato je na trgu bistveno več daljnogledov z 42 mm lečo kot tistih s 56 mm. Večina uporabnikov namreč pravzaprav ne more izkoristiti prednosti večje leče.

Zvrsti prizem (Schmidt & Pechan, Abbe & Koenig, Porro)

Praktično vsi sodobni daljnogledi v svoji konstrukciji vsebujejo optični element, imenovan *prizma*, ki večkrat lomi optično pot svetlobe v daljnogledu. Tako sta dosežena predvsem dva učinka, in sicer je tako bistveno skrajšana zgradba daljnogleda in posledično njegova velikost, prav tako pa prizma primerno obrne sliko opazovanega objekta, da jo oči opazovalca vidijo pravilno usmerjeno in ne obrnjeno na glavo, kot jo sicer obrnejo leče v objektivu daljnogleda. Na tržišču so razširjeni predvsem daljnogledi s tremi različnimi tipi/zvrstmi prizem, ki sodijo v dve skupini, in sicer *prizma Porro* (poimenovane po izumitelju **Ignaciju Porru**) ter *strešne prizme*, ki so tako poimenovane zaradi podobnosti z obliko strehe. Nazorneje je mogoče videti razlike med posameznimi tipi prizem na *sliki 2*. Uporabljena prizma je eden najpomembnejših delov daljnogleda in zato si opisi posameznih zvrsti prizem zaslužijo nekoliko daljši opis.

Daljnogled s prizmo Porro je lahko prepoznati, saj ima

Slika 2: Na levi strani je prizma Porro, na sredini prizma Abbe-Koenig in na desni prizma Schmidt & Pechan. Iz slike je razvidno, zakaj so daljnogledi s prizmo Abbe-Koenig daljši od tistih s prizmo Schmidt-Pechan, čeprav obe spadata med »strešne« prizme.

jo lečo objektiva zunaj osi leče okularja in imajo zato zelo značilno obliko. Še nekaj desetletij nazaj so takšni daljnogledi na trgu prevladovali, pozneje pa so jih počasi začeli izpodrivati daljnogledi s strešno prizmo. Prednosti daljnogledov s prizmo Porro je precej, najpomembnejša med njimi pa je zelo majhno število lomov optične poti svetlobe na popolnoma refleksijskih površinah. Zaradi slednjega

daljnogledi s prizmo Porro omogočajo najvišje stopnje prepustnosti svetlobe in s tem najsvetlejšo sliko. Druga stran medalje in razlog, zakaj se je večina proizvajalcev usmerila v proizvodnjo daljnogledov s strešno prizmo, je dejstvo, da so daljnogledi s prizmo Porro zelo veliki, težki in nerodni. Prav tako je pri tej vrsti daljnogledov težje doseči vodotesnost.

Daljnogledi s strešno priz-

mo (*Roofprism*, *Dachprisma* v tujih jezikih) so dandanes mnogo pogostejši kot daljnogledi Porro in se delijo na dve skupini. Več kot 95 % med temi daljnogledi jih ima v svoji konstrukciji strešno prizmo tipa *Schmidt & Pechan*, ki omogoča majhno velikost in maso daljnogleda. Zaradi vsaj enega loma optične poti svetlobe v prizmi, ki ni na popolnoma refleksijski površini, imajo takšni daljnogledi manjšo prepustnost

Slika 3: V zgornji vrsti so tri različne nastavitve opore okularjev, ki omogočajo enako udobno uporabo tistim, ki nosijo očala, pa tudi vsem z različnimi obraznimi potezami. V spodnji vrsti so okularji daljnogledov Porro, in sicer skrajno levo takšen, ki omogoča samo eno nastavitev in ga je težko uporabljati z očali. Na desni strani je okular daljnogleda Porro, ki z zavijanjem delno omogoča uporabo tudi z očali.

svetlobe. Prav tako je za dosego vrhunskih optičnih lastnosti potrebna uporaba izjemno zahtevnih tehnologij premazov na površinah leč in prizem. Slednje se odraža v tem, da imajo vrhunski daljnogledi s prizmo Schmidt&Pechan zelo visoko ceno. Čeprav najboljši daljnogledi s prizmo Schmidt&Pechan na račun tehnološko dovršenih premazov ponujajo vrhunsko ostrino in vrhunsko posnemanje naravnih barv, pa na področju prepustnosti svetlobe vseeno zaostajajo za daljnogledi Porro in daljnogledi s prizmo *Abbe-Koenig*.

Tretja različica/tip prizme, ki se uporablja v daljnogledih, je *Abbe-Koenig*, ki prav tako spada v skupino strešnih prizem, a je zelo draga in zahtevna za izdelavo. Prednost daljnogledov s to prizmo je, da nudijo skoraj tako visoke stopnje prepustnosti svetlobe kot daljnogledi Porro. Tako takšni daljnogledi ponujajo najboljše iz obeh svetov, in sicer majhnost daljnogledov s strešno prizmo ter veliko prepustnost svetlobe. Zaradi zahtevnosti takšne daljnogleda trenutno na trgu ponujata le dva proizvajalca in seveda oba iz višjega cenovnega razreda.

Okularji daljnogledov

Okularji daljnogledov se le redko omenjajo kot pomemben del daljnogleda, a dejansko poglavitno odločajo, ali je posamezni daljnogled primeren za posameznega uporabnika ali ne. Bistvena razlika je namreč predvsem pri uporabi daljnogleda z očali oziroma s prostimi očmi. Oddaljenost očesa od leče okularja namreč mora biti pri uporabi očal vsaj okoli 16 mm, prav tako pa morajo okularji omogočati nastavljanje oddaljenosti opore. Na splošno velja, da večja oddaljenost očesa leče kot jo daljnogled omogoča, udobnejši je za uporabo. Predvsem pri okularjih daljnogledov Porro je s tem precej težav, saj po navadi omogočajo le vihanje opore in tako le dve poziciji opore. Za uporabnike očal je tako obvezno, da daljnogled Porro pred nakupom preizku-

sijo, saj jim njihova svetlost ne bo nič koristila, če jih ne bodo mogli uporabljati z očali. Tisti z astigmatizmom (cilinder) pa brez očal tako ali tako ne morejo uporabljati daljnogledov. Daljnogledi s strešno prizmo imajo skoraj brez izjem okularje, ki omogočajo večstopenjsko spreminjanje pozicije opore in so tako prijaznejši uporabnikom. Vsak si namreč z njimi lahko nastavi oporo očesa tako, da mu kar najbolj ustreza, kar je prikazano na *sliki 3*.

Zvrsti ostrenja in nastavitvev dioptrije

Daljnogledi s strešno prizmo imajo skoraj brez izjeme ostrenje urejeno z vrtljivim

je opazovani objekt dejansko izostren. Način ostrenja za vsako oko posebej ima prav tako prednost, da ni treba opraviti kakršnega koli popravka dioptrije za posamezno oko. Pri sredinskem ostrenju pa popravke dioptrije opravimo tako, da zamižimo na eno oko in nastavimo dioptrijo tako, da dobimo sliko na odprtem očesu popolnoma ostro. Nato s srednjim gumbom za ostrenje izostrimo sliko tako, da je ostra za obe odprti očesi. Edina resna pomanjkljivost sistema ostrenja za vsako oko posebej je, da takšni daljnogledi ne omogočajo preprostega opazovanja na oddaljenostih, krajših od nekje 25 metrov. Zato se takšen način ostrenja uporablja vse redkeje. Sistem ostrenja s sredinskim gumbom

zmnožka premera leče in povečave. Mračni faktor daljnogleda 8 x 42 je tako koren števila 336 torej 18,33. Vsi daljnogledi 8 x 42 imajo enak mračni faktor, še zdaleč pa niso vsi takšni daljnogledi enako svetli. Dandanes torej mračni faktor ni več uporabno merilo za ocenjevanje, kako je svetel določen daljnogled. Podobno velja za *relativno svetlost*, ki podaja vrednost kvadrata izhodne zenice, in prav tako dandanes ni več primerna za primerjavo različnih daljnogledov med seboj, saj štejejo predvsem dovršenost uporabljenih tehnologij, kakovost materialov in kakovost premazov leč. Podobno se zmanjšuje uporabnost podatka o *prepustnosti svetlobe*, saj mnogi manj uveljavljeni pro-

Slika 4: Na levi strani je daljnogled s prizmo Porro in sistemom ostrenja za vsako oko posebej, na desni pa daljnogled s prizmo Schmidt&Pechan in sredinskim gumbom za ostrenje.

sredinskim gumbom, enako tudi mnogi daljnogledi s prizmo Porro. Takšen način ostrenja ponuja veliko natančnost in možnost izostritve slike na zelo kratkih oddaljenostih. Majhen odstotek daljnogledov pa ima omogočeno ostrenje za vsako oko posebej, in sicer pri takšnih daljnogledih ostrino nastavimo samo enkrat, nato pa naše oči ostrijo sliko same, ne glede na oddaljenost opazovanega objekta. Takšen sistem ostrenja ima prednost, da v zelo slabih svetlobnih razmerah, kot je npr. v mraku, ni potrebno ponovno nastavljanje ostrine, ampak so vsi opazovani objekti, dokler jih lahko vidimo, ostri. Pri sredinskem ostrenju je namreč v mraku mnogokrat zelo težko izostriti sliko, saj nimamo dovolj svetlobe, da bi lahko dobro razbrali, kdaj

in sistem ostrenja ločeno za vsako oko posebej sta prikazana na *sliki 4*.

Mračni faktor, relativna svetlost in prepustnost svetlobe

V preteklosti so bili proizvajalci daljnogledov precej bolj tehnološko izenačeni kot dandanes in so bile zelo majhne razlike med uporabljenimi materiali ter tehnologijami različnih premazov leč. Takrat se je za primerjanje različnih daljnogledov med seboj uveljavilo nekaj geometrijskih veličin, ki jih proizvajalci še vedno radi navajajo med predstavitvami svojih izdelkov. Najpogosteje zagotovo navajajo *mračni faktor*, ki je dejansko koren

izvajalci uporabljajo meritve, ki niso standardizirane. K tem rezultatom lahko precejšen del prispevajo tudi notranji odsevi (odbita svetloba od notranjosti daljnogleda), ki ničesar ne prispevajo k boljši sliki, vseeno pa za nekaj odstotkov povečajo vrednost svetlobne prepustnosti med meritvijo. V enem stavku bi lahko povzeli, da dandanes pri primerjavi daljnogledov različne številčne vrednosti štejejo vse manj, saj je dejansko z njimi težko predstaviti kakovost.

Vidno polje

Podatek o *vidnem polju* je eden redkih podatkov, ki ga proizvajalci daljnogledov navajajo in je resnično pomemben. Po navadi je vidno polje sicer določeno v metrih območja,

ki ga vidimo na 1000 metrov oziroma v kotnih stopinjah, ki na drugi način predstavljajo isti podatek. Na splošno velja, da imajo boljši daljnogledi večje vidno polje. Najboljši pa se med seboj razlikujejo še tako, kako ostra je slika tudi na skrajnih robovih vidnega polja (robna ostrina). Tudi sicer se je uveljavilo prepričanje, da je bolje videti več, pa čeprav morda takrat na robu ostrina ni več odlična.

Materiali za leče in premazi za njihove površine

Skoraj vse razlike med dražimi in cenejšimi daljnogledi se skrivajo v uporabljenih materialih, torej vrstah stekla, večslojnih premazih na površinah leč in prizem ter pri natančnosti izdelave. Čeprav proizvajalci precej skrivajo svoje najnoveše tehnologije na tem področju, je na področju trženja drugače, saj v zadnjih desetletjih vlada pravo tekmovanje, kdo bo k imenu svojega izdelka pritaknil čim več kratic. Najpogostejše med njimi so HD, ED, BAK4, FL, Ultra ter podobne oznake za različne vrste stekla. Večinoma gre le za tržne prijeme in le redke med njimi imajo dejansko oprijemljiv pomen. Razvoj različnih vrst stekla je namreč v zadnjih nekaj desetletjih imel le tri večje »preboje«, in sicer razvoj stekla z visoko gostoto (v začetku so jih označevali s kratico ED), razvoj stekla z vsebnostjo fluora in razvoj stekel z višjo prepustnostjo svetlobe. Predvsem zadnji dve tehnologiji sta trenutno v domeni samo treh najprestižnejših evropskih proizvajalcev daljnogledov. Na področju premazov, ki jih uporabljajo na površinah leč, je komercialnih kratic še več. Hkrati je o teh tehnologijah najmanj znanega in jih proizvajalci najbolj skrivajo in ščitijo. Prav zaradi teh premazov namreč daljnogledi dobro prepuščajo svetlobo, imajo nasičene barve in visoko ostrino ter se ločijo na povprečne in odlične. Kakovostni daljnogledi imajo večslojne premaze na vseh površinah leč in prizem, kar je v

angleščini po navadi označeno kot (angl.) *Fully-Multicoated*. Omeniti velja še v zadnjih letih sodobne in koristne premaze zunanjih površin leč daljnogledov. Ti premazi leče ščitijo pred zunanjim rosenjem zaradi tople sape, kar je še posebno izrazito pozimi. Delno sicer ti premazi leče varujejo tudi pred umazanijo in drugimi nečistočami, imajo pa oznake kot npr. *AquaDura*, *Rainguard*, *LotuTec*, *Swarodur*...

Polnitev z dušikom, argonom

Zelo velika težava starejših daljnogledov je bilo notranje rosenje v daljnogledu, ki se je pojavljalo pri nižjih temperaturah. Starejši daljnogledi namreč niso bili vodotesni in je bil v njihovi notranjosti zrak, ki pa vedno vsebuje nekaj vlage. Zato je v takšnih daljnogledih zaradi razlike med temperaturo zraka v daljnogledu in tistim zunaj nastajalo kondenziranje vlage na notranjih površinah

leč. Novejši daljnogledi so zaradi te težave zatesnjeni in napolnjeni z dušikom ali argonom. Nobeden od obeh plinov ne vpliva na optične lastnosti; oba pa v daljnogledih ne vsebujeta vlage in zato uspešno preprečujeta notranje rosenje.

Elektronski dodatki (daljinomer, kompas, stabilizator slike)

Razvoj sodobne elektronike je segel tudi v daljnogled. Najpogostejše so ob tradicionalnem optičnem sklopu v daljnogledu še *laserski daljinomer*, *kompas* ali *stabilizator slike*. Kompas in stabilizator slike sta sicer namenjena skoraj izključno mornarski (nautični) uporabi, laserski daljinomer pa predvsem lovski uporabi pri dolgih streljih. Takšni daljnogledi imajo namreč mnogokrat dodatno vključen tudi balistični računalnik, ki lovcu narekuje, kako mora pri takšni razdalji

upoštevati padec krogle. Po navadi računalnik predlaga tri načine popravka, in sicer ali kot dvig namerilne točke ali kot primeren zasuk balistične kupole ali kot število »klikov« na tradicionalni kupoli za spremembo položaja namerilnega križa. Žal je zdajšnje stanje na tem področju takšno, da le najboljši ter posledično najdražji daljnogledi z dodanim laserskim merilnikom razdalje zaradi tega nimajo slabših optičnih lastnosti. Na splošno pa je v srednjem cenovnem območju še vedno bolje kupiti soliden daljnogled brez tega elektronskega dodatka, kot pa imeti takšen daljnogled z njim in slabšo prepustnost svetlobe ter nenaravno modro ali rumeno obarvano sliko.

Sklepne misli in priporočila

V prispevku smo na kratko opisali in razložili tehnične izraze/pojme, s katerimi se srečujemo na področju daljnogledov. Naš namen je, naj bi se še razširilo znanje lovcev o tej temi in izboljšalo naše poznavanje daljnogledov. Za konec zato še nekaj nasvetov, kakšni daljnogledi so primerni za posamezno obliko lova oziroma še o drugih zahtevah. Na splošno veljajo pri izbiri daljnogleda naslednje dobronamerne **smernice**:

- lov na zalaz (predvsem na srnjad): 8 x 42 s strešno prizmo
- lov v visokogorju: 10 x 42, 10 x 50 s strešno prizmo
- čakanje v mraku ali v mesečini: 7 x 50, 8 x 56 s prizmo Porro ali Abbe-Koenig
- za uporabnike z očali so zaradi okularjev po navadi primernejši daljnogledi s strešno prizmo.

V vsakem primeru pa **pri izboru daljnogleda dajte vedno prednost kakovosti** pred velikimi številkami iz predstavitev/specifikacij. Mnogi uporabniki že zaradi svojih oči ne potrebujejo daljnogledov, ki imajo izstopno zenico večjo od 6 mm in tudi zato je vedno vredno dati prednost kakovosti pred velikostjo.

Teodor Štimec,
teodor.stimec@gmail.com

Foto: M. Migas

Gozdne prometnice in divjad

Do gozdnih prometnic, zlasti do gozdnih cest, ima večina lovcev dvojen odnos. Prvi predvsem prizadene estetsko videnje in doživljanje razkosavanja lovišča, drugi pa pomeni udobnejši lovski vsakdan. Divjad tovrstne posege domnevno sprejema in doživlja s pragmatičnimi občutki in temu podrejenim ravnanjem. Ob skrbnem in vsestransko premišljenem načrtovanju in izvedbi pa ima lahko tudi divjad od gradenj gozdnih cest dolgoročno velike prednosti in koristi.

Novogradnja gozdnih cest med lovce prinaša predvsem zaskrbljenost z vidika motenja divjadi. Ko je gradnja končana in tam, kjer je urejen tudi prometni režim na teh cestah, se razburjenje poleže ob spoznanju, da bo odslej lažji dostop do krmišč, olajšano bo tudi spravilo odstreljene divjadi, prav tako pa tudi dostopnost do nekaterih prej odmaknjenih in malo uporabljenih visokih prež. Toliko lažje in sprejemljivo ob zavedanju, da so gozdne prometnice pogoj za sodobno sonaravno gospodarjenje z gozdovi. Kljub temu pa je, ob upoštevanju krajevnih značilnosti in naravnih danosti, pomembno poznavanje in pravilno presojanje vseh vplivov na divjad in lov.

Kaj vse je treba upoštevati z ekoloških in lovskih vidikov?

Pred petdesetimi leti je bilo kamionskih gozdnih cest komaj za vzorec, zato pa toliko več vlak za spravilo s konjsko vprego in drč, ki so dandanes pretežno opuščene. To je bolj ali manj značilnost večine evropskih gozdnatih držav. Po avstrijskih podatkih je v tej državi ta čas 120.000 kilometrov kamionskih gozdnih cest, vsako leto pa se jim, kljub zmanjševanju obsega tovrstnih gradenj, pridruži še novih 1.000 kilometrov. V 11 milijonih hektarjev nemških gozdov (v Avstriji jih je npr. 4 milijone ha) je kar 512.000 kilometrov kamionskih gozd-

V sosednji Avstriji – z veliko gostoto gozdnih prometnic in prevladujočim deležem zasebnih gozdov – je namembnost gozdnih cest vsebinsko in pravno jasno opredeljena.

nih cest, ob tem pa še 635.000 kilometrov ožjih. V gozdovih nekdanje ZR Nemčije je gostota gozdnih prometnic še enkrat večja kot v zveznih deželah nekdanje Nemške demokratične republike, poimenovane Vzhodna Nemčija.

V Avstriji je povprečna gostota gozdnih vlak 38,4 tekočega metra na hektar. Vlake ne omogočajo kamionskega prometa, mogoče zgolj izjemoma in v omejenem obsegu. V uporabi so le ob sečnji, njihov obseg pa je ponekod skoraj še enkrat nad povprečjem in dosega tudi 75 tekočih metrov na hektar. V Avstriji dolžino gozdnih cest in vlak (to je gozdnih prometnic skupaj) ocenjujejo na 247.000 kilometrov, kar je šestkratni obseg zemeljskega ekvatorja. Zato je povsem razumljiv njihov vpliv na okolje, divjad in lovstvo sploh. Tem podatkom in vplivom moramo prišteti ceste zunaj gozdov, namenjene javni uporabi in prometu, poljske in planinske poti, turistično-oskrbne dostavne poti v visokogorju, kolesarske, jahalne in pohodniške poti. Razen naštetega na divjad

Obvestilo o lastni odgovornosti za uporabo gozdnih cest skoraj nikogar ne odvrne.

vplivajo tudi vse vrste žičnic; smučarskih in gozdarskih. V to kategorijo v Avstriji prištevajo še okrog 50.000 kilometrov označenih (markiranih) pohodniških poti, in sicer od ravninskih do visokogorskih.

Pri odločanju o gradnji gozdnih cest je treba upoštevati in presojati tudi več vidikov: najprej posamezne faze gradnje, sledi teoretična projekcija stanja po gradnji, ko cesta še ni v uporabi, in ne nazadnje tudi pogoje za pridobitev uporabnostnega dovo-

ljenja z upoštevanjem evropsko dogovorjenih meril (CIPRA 1995). Med gradnjo kamionske gozdne ceste se divjad zaradi velikega vznemirjanja nedvomno prostorsko prerazporeja, kar neposredno vpliva tudi na razmere za lov. Dograjena, vendar še ne ali zgolj občasno uporabljena gozdna cesta pa lahko za številne živalske vrste pomeni obogatitev življenjskih razmer. Mogoči sta dve, z novogradnjo povezani težavi. Pogosto se obrobja gradnje vegetacijsko tako zgostijo, da ima divjad lahko težave s prehodnostjo. Na novo odprtih čistinah imajo tudi plenilci lažje delo. Seveda je glavni namen gradnje gozdnih cest povezan z gozdno-gospodarskimi učinki, ob tem pa je temu podrejena tudi morebitna obogatitev razmer za divjad. Slednje je neposredno odvisno od izbire trase ter načinov uporabljanja tovrstne gozdne infrastrukture. Z razumnimi rešitvami je torej mogoče tudi s takimi posegi prispevati k raznovrstnejšim prehranskim in bivalnim razmeram za večino divjadi in divjega živalstva sploh. Obstajajo tudi strokovne podlage za divjadi prijazno ozelenitev cestnih brežin v gozdu, pa tudi za ozelenitev vlak, kar je smotrno, saj so v uporabi v zgolj občasnih intervalih. Tam, kjer gozdna cesta zareže v stoletne stečine, se po možnosti s strojnikom gradbene mehanizacije dogovorimo, da cestni rob, za kar je potrebno zgolj malo razumevaloče volje, ostane divjadi prijazen.

Kakšne so morebitne posledice za divjad lovsko najpomembnejših vrst?

Zlasti na jelenjad, občutljivo za motnje, intenzivno presvetljevanje in t. i. odpiranje gozdov vpliva negativno. Še zlasti, če so gozdne ceste premalo premišljene, zgrajene v osrednjih predelih, to je prezimovališčih ali rukališčih. V takih razmerah jelenjad spremeni območja najpogostejšega zadrževanja (in posledično

videvanja) ali pa se izseli, pogosto tudi v precej odmaknjene predele. Podobno velja za divje prašiče, vrsto, ki jo sicer uvrščamo med prilagodljive živali z razvitim spominom. Zlasti starejše svinje, posebno vodnice, vedenjsko ravnanje prilagajajo spominskim izkušnjam. Če je tako imenovana običajna, vsakodnevna zvočna in vonjavna kulisa v bivalnem okolišu zaradi gostejšega in glasnejšega motornega prometa in človeških ter pasjih glasov in vonjav spremenjena, temu prilagodijo tudi vedenje; postanejo previdnejši in se tropi, pa tudi posamezne živali, umaknejo. Za srnjad – mojstra prilagajanja – se z gozdno cesto gozdni rob podvoji, kar pomeni kakovostno izboljšanje bivalnega okoliša in možnost povečanja njene številčnosti. Ceste in vlake zredčijo sklop drevesnih krošenj, več svetlobe pa neposredno povečuje raznovrstnost prehransko pomembnega zeliščnega in gramovnega sloja. Poleg tega se srnjad, kot značilen »smukalec«, dobro počuti v bližini goščav, katerih zgostitev je značilna tudi za obrobje in bližino gozdnih cest in vlakov. Za presvetljene gozdove je sicer znana večja povprečna zastopanost srnjadi kot v sklenjenih gozdovih. Gozdne ceste, če odštejemo nemir, so privlačna izboljšava razmer za gozdne kure, saj za preletavanje ni nikakršnih ovir, izboljša se preglednost, večja je ponudba žuželk in zelišč ter za prebavo pomembnih kamenčkov. Toda zlasti daljši, ravni odseki, pomenijo past in večje tveganje v razmerah, saj ujedam olajšajo preglednost in omogočijo učinkovitejšo plenjenje.

Pri gradnji gozdnih cest skozi strma, skalovita pobočja v bivalnih okoliših gamsa se odprejo tudi večje skalne vzpetine in otoki, ki so za gamsa, zlasti z varnostnega vidika, izjemno privlačna pridobitev. V nekem pomenu več takih mest ob mrežah gozdnih cest prispeva k celovitejši, tudi biološki in populacijski povezanosti gamsov v manjših in zdaj dostopnejših lokalnih bivalnih okoliših. Presvetljene površine

v pomlajevanju ne vplivajo zgolj na večjo zastopanost gamsa, pač pa hkrati pomenijo tudi nevarnost prevelikega objedanja, še posebno občutljivega v varovalnih gozdovih. Pomen zadostnega poseganja, tako po višini kot sestavi, je bolj kot v trofejnim interesu pomembno z vidika širše odgovornosti upravljavcev lovišč za čim manj motene naravne procese, kamor se uvršča tudi uravnovešenost med okoljem in divjadjo. Odprtost gozdov uvrščajo med pomembne razloge za pred desetletji še skoraj neznanega gošarja ali »gozdnega gamsa«, ki ga prehransko najbolj privlačijo goloseki kot del tradicionalnega gozdarstva v nemško govorečih deželah. Vzrokov za spreminjanje prvobitnih bivalnih okolišev gamsa nad zgornjo drevesno mejo je sicer več, če le omenim skoraj vsako leto večji turistični obisk planin, povsem brez »krivde« pa tudi nista niti zmajarstvo in padalstvo, kot

Za spravilo gozdnih sortimentov je potrebna ne le gradnja ekonomsko in ekološko vprašljivih prometnic, pač pa tudi zagotovitev možnosti za varno uporabo najtežje gozdarske mehanizacije.

tudi ne vedno večji »pritisk« zaradi lova. Ugotavljajo celo, da več gozdnih prometnic omogoča večjo prostorsko gibljivost poljskih zajcev, s tem pa tudi njihovo nekoliko večjo številčnost v zadnjih nekaj letih.

Gozdne ceste na strmih, še zlasti zelo strmih skalnatih legah ne le da spreminjajo podobo krajine in pospešujejo erozijo, pač pa so ponekod, zlasti za nekatere živalske

vrste, skoraj neprehodne in kar še dodatno prispeva k morebitnemu slabšanju izjemno pomembnih populacijskih povezav in posledično genetske raznovrstnosti. Neredko prekinjene povezave prizadevajo ne le velike zveri, pač pa tudi parkljarje, kot so gams, srnjad, jelenjad in divji prašič, pa tudi manjše sesalce in žuželke, ki so, kot vemo, del vsakega zdravega ekosistema. Povsem izvzeta ni tudi nevarnost povozov in trkov z divjadjo.

Naravno okolje, zlasti v bližini večjih naselij, je vedno bolj obremenjeno tudi z različnimi oblikami človeškega sproščanja (rekreacije) v naravi, od športnih aktivnosti do nabiralništva. Gozdne komunikacije so lahko poligon ali zgolj izhodišče. Povsem naravno pogojena povečana nezaupljivost in pogostejša vznemirjenost divjadi neposredno vplivata na zahtevnost in uspešnost lova. Prepogosto vznemirjanje in plašenje rastlinojedih parkljarjev lahko vpliva tudi

raziskavami, pri katerih so telemetrijsko merili tudi srčni utrip in frekvenco vdihljajev (dihanje), so ugotovili, da se odrasla jelenjad zaradi vozila na gozdni cesti ne vznemiri, če je le-to oddaljeno najmanj 500 metrov od ceste, kar je odvisno tudi od stanja rastlinja in lege sploh.

Torej: gozdne ceste, ki so za zdajšnje in jutrišnje sonaravno gospodarjenje z gozdovi nepogrešljiv poseg v okolje, niso vedno nekaj slabega, še zlasti ne, ko pri njihovem načrtovanju pravilno upoštevajo tudi ekološke in lovskoupravljavske vidike. To pomeni tudi pravico in potrebo, pa tudi možnost in odgovornost načrtovalskega sodelovanja nas, upravljavcev lovišč. Vse v tej smeri še ni zamujeno. Posebno pozorno in odločno, predvsem pa z argumenti je treba varovati prezimovališča, rastišča, območja brlogov, mokrišča in mirne predele. Včasih so težave lažje in naravi prijaznejše rešljive z več slepimi cestami, ki so manj zanimive za pohodnike, kolesarje in jezdece. Po navadi so deklarativni ukrepi pre malo učinkoviti, zato je režim uporabe gozdnih prometnic treba uravnavati tudi z zapornicami ter sankcioniranjem kršiteljev predpisov o vožnji v naravnem okolju, ki jih moramo, razumljivo, spoštovati tudi in predvsem lovci!

Splošno usihanje naravovarstvene kulture postaja resna težava. Prevažanje z motornim vozilom po gozdni cesti ali vlaki, razen za neposredne gozdnogospodarske potrebe, ni niti najmanj upravičeno, saj posredno ali neposredno ogroža življenje in uničuje naravo. Ljudje morajo ponovno začutiti, da je ohranjena narava možnost in priložnost tudi za zanamce. V tem pomenu mora biti država predvsem strokovno operativna in odločna; tudi če njene rešitve marsikomu ne bodo všeč.

Blaž Krže

Viri:

Reimoser/Hacklaender: Forstwege und Wildtiere; PIRSCH, št.19/2013:

B. Hespeler: Schwarzwild heute, BLV 2012.

Avtorjevi zapiski

Foto: I. Knaže

Kmetijstvo brez lova?

Tema 61. zasedanja DSLZJAP v Metliki

V petek, 11., in soboto, 12. oktobra, je bilo v Hotelu Bela krajina v Metliki 61. zasedanje **Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (DSLZJAP – AGJSO)**. Zasedanja se je udeležilo trideset delegatov iz Slovenije, Avstrije in Italije. Pokrovitelj in organizator srečanja je bila LZS Slovenije, ki v tej delovni skupnosti aktivno deluje že od njenega začetka. Zastopala sta jo predsednik mag. **Srečko F. Kropo** in podpredsednik **Ivan Malešič** ter številna delegacija. Za samo organizacijo in potek programa so poskrbeli **Franc Golija**, njen dolgoletni in zdajšnji častni predsednik, ter domačina iz ZLD Bela krajina **Toni Vrščaj** in **Franc Jakljevič**, ki sta poskrbela za spremljevalni program.

Srečanje se je začelo v petek zvečer s pozdravnima govora predsednika LZS mag. Srečka F. Kropeta in predsednika Delovne skupnosti dr.

Walterja Brunnerja, ki je ob tej priložnosti izročil posebni priznanji mag. Srečku F. Kropetu in Toniju Vrščaju. V večerni program je bil vključen še ogled vinske kleti v zadnjih letih najboljšega slovenskega vinarja **Jožefa Prusa** iz Krmačine. Delegati so po predstavitvi in ogledu kleti preizkusili pet njegovih vrhunskih vin, ki jih je strokovno in na duhovit način predstavil kar sam gospodar.

V soboto se je začelo uradno zasedanje DSLZJAP, ki je tokrat obravnavalo temo *Kmetijstvo brez lova*. Vsebinsko zasedanja določijo vsaj pol leta prej; za letošnjo je spodbudilo očitno večanje števila parkljarjev, še posebno divjih prašičev in vse večja škoda na kmetijskih površinah in posledično konflikti s kmetijci. Posamezne teme so v obravnavo zaupane vedno najboljšim strokovnjakom in univerzitetnim predavateljem, lovci s svojimi praktičnimi izkušnjami

pa jih lahko le še obogatijo. Tudi tokrat je bilo tako.

Glavni referat je pripravil naš lovski tovariš in priznani strokovnjak doc. dr. **Boštjan Pokorny**, ki se v zadnjih letih intenzivno ukvarja s proučevanjem divjega prašiča. Njemu je sledil **Franz Gril-litsch**, lovec, kmet in poslanec Avstrijskega državnega zbora. Svoje poglede na to temo sta predstavila še **Heinrich Aukenthaler** iz Južne Tirolske in dr. **Saboni** iz Italije. V nadaljevanju bom navedel najprej nekaj zanimivih ugotovitev iz referata B. Pokornyja, ki je navedel nekaj negativnih vplivov, nato pa tudi pozitivnih vplivov divjega prašiča.

Negativni in tudi pozitivni vplivi divjega prašiča

Glavni razlog za izjemno povečanje škodnih primerov na kmetijskih površinah od

divjega prašiča je hitro in nezadržno večanje številčnosti, vzporedno s tem pa tudi prostorskega razširjanja vrste *Susscrofa* v Sloveniji, Evropi in tudi drugod po svetu. V Sloveniji se je v zadnjih štiridesetih letih odstrel divjega prašiča povečal kar za 28-krat oziroma od 472 uplenjenih živali v letu 1970 na 13.300 osebkov v letu 2012. Na vse to vpliva njegov način socialnega življenja, izjemno velik razmnoževalni potencial, velika gibljivost, vsejeda prehranska usmerjenost (startegija) in visoka inteligenca. Na povečanje številčnosti so vplivali še drugi dejavniki, kot so toplejše zime z manj snega, toplejše pomladi, pogostejši in obilnejši obrodi plodonosnih listavcev ter opuščanje kmetijstva s sprotnim zaraščanjem krajine. Končno je tu še vpliv človeka – lovca, ki je prispeval svoje s pretiranim varstvom rodne dela populacije ter ponekod s čezmernim in nekritičnim do-

Skupinski posnetek delegatov DSLZJAP – AGJSO 61. konference pred Hotelom Bela krajina v Metliki

polnilnim krmljenjem in končno tudi zaradi zmanjšanja števila njegovih naravnih plenilcev.

Nedvomno je, je ugotovil predavatelj, da se je v zadnjem desetletju izjemno povečala škoda od divjih prašičev. Raziskava škodnih primerov, ki je zajemala celotno Slovenijo v obdobju od 2000 do 2008, je pokazala, da je bilo v tem obdobju prijavljenih 22.942 škodnih primerov z ocenjeno škodo v skupni višini 2.436.208 evrov. Ob analizi je bilo ugotovljeno, da je bila škoda odvisna predvsem od gostote odvzema divjega prašiča, gostote krmišč in skupne dolžine gozdnega roba v loviščih. Škodo, ki jo povzročajo divji prašiči, lahko zmanjšamo na različne načine (odvratača/repelenti, ograjevanje kmetijskih površin, urejanje krmnih njiv in podobno), vendar je najučinkovitejše zmanjševanje gostote divjega prašiča – z odstrelom. Določeno škodo povzročajo divji prašiči še ob trkih z vozili. Negativno vplivajo tudi na nekatere živalske vrste, ker plenijo osebkke ogroženih vrst, zaradi plenjenja nekaterih domačih živali in mladičev prostoživečih parkljarjev ter zaradi morebitnega prenosa bolezni na domače živali in ljudi. Divji prašiči lahko kar precej vplivajo na talne gnezdilke s plenjenjem jajc in mladičev. Najpogosteje se omenjajo gozdne kure, včasih pa

tudi poljske kure in prav tako mladiči poljskega zajca.

Ker je divji prašič evropska domorodna vrsta, opravlja tudi pomembne pozitivne ekostemske funkcije. Ker pa v naravi povzroča precejšnjo

Glavni referat je imel doc. dr. Boštjan Pokorny.

škodo, je zato njegova pozitivna vloga praviloma sprejela. Prvi njegov pozitiven vpliv je gotovo na ugoden razvoj tal. Ritje namreč pospešuje razgradnjo organskih snovi zaradi vnosa gozdnega opada v tla in nastanek humusa. To bistveno prispeva k zadrževanju vlage, kar pospešuje kalitev semen, rast rastlin in dobro vpliva na razvoj talnega živalstva. Hitrejše kroženje hranil po ritju vpliva na hitrejšo rast rastlin. Z ritjem prašiči pogosto drevesnim sadikam odstranijo konkurenčno rastlinje, kar vpliva na boljše pomlajeva-

nje. Poleg tega divji prašič vplivajo na rastlinstvo še z raznašanjem semen, in sicer s prehranjevanjem in poznejšim iztrebljanjem, bodisi s prenosom semen na dlaki oz. na površini telesa in ga zato uvrščamo med najpomembnejše raznašalce le-teh. V njegovi prehrani so pogosti nevretenčarji in med njimi veliko ličink, »škodljivih žuželk«, ki povzročajo škodo na drevesnih vrstah. Pomembna vloga divjega prašiča je še odstranjevanje mrhovine, ki je intenzivnejše pozimi. Z naravovarstvenega vidika je zelo pomembno, da je ta vrsta zabeležena kot plen v prehrani volkov. Za Slovenijo obstaja podatek, da so ostanke divjih prašičev našli kar v 7 % iztrebkov volkov.

Podatke o selitvah/migracijah divjih prašičev v Sloveniji smo zbrali s pomočjo odlova in z označevanjem ter s telemetrijskim spremljanjem gibanja manjšega števila prašičev. Ugotovljeno je bilo, kakšna je razpršenost/razširitev divjih prašičev po izpustu, saj jih je bilo kar 117 od skupno 224 označenih uplenjenih na različ-

Referat na temo Lov in kmetijstvo je pripravil tudi Franc Grillitsch, poslanec avstrijskega državnega zbora.

nih razdaljah. Predavatelj je predstavil tudi v Lovcu že objavljeni podatek o gibanju s telemetrično opremljene svinje Erike in njenega tropa, ki je jeseni 2009 v dveh mesecih prepotoval najmanj 500 km in prečkal kar 26 lovišč. To je po navedbi predavatelja doc. dr. Boštjana Pokornyja sploh prvi dokumentirani primer izjemnega odmika tropa v daljšem obdobju.

Ob zaključku svoje predstavitve je Pokorny vse prisotne

Srečko F. Kropce, predsednik LZS, dr. Walter Brunner, predsednik DSLZJAP, in Franc Wakounig, prevajalec ob sprejemu v Hotelu Bela krajina

opozoril še na jubilejni, deseti svetovni kongres o divjem prašiču, ki bo naslednje leto od 1. do 5. septembra v Sloveniji.

Večina kmetovalcev podpira lovstvo

Franz Grillitsch je kot lovec, kmet in politik spregovoril o odnosu med kmeti in lovci. Opozoril je, da je med lovci veliko kmetov, v Avstriji kar 30 %. Večina kmetov lovstvo podpira, menijo pa, da je številčnost divjadi prevelika. Kmetijstvo in lovstvo morata po njegovem mnenju strniti vrste, se o težavah pogovarjati in jih reševati v obojestransko korist. Le če bomo strnili vrste, nas bodo drugi partnerji spoštovali in sprejeli kot so-

moramo biti vzor medsebojne vzajemnosti, strpnosti in modrosti, da jim ne bomo sami ponujali kladiva, s katerim bodo lahko tolkli po nas. Njegova zaključna misel je bila: »Lov ni moja najpomembnejša dejavnost, gotovo pa mi je najljubša.«

Heinrich Aukenthaler, poslovodja Južnotirolske lovske zveze, predavatelj in pisec številnih strokovnih lovskih člankov, je predstavil usklajevanje interesov lovstva in kmetijstva na njihovem območju. Kmetijstvo brez upoštevanja lova je pri njih nepojmljivo. Kdor se resno ukvarja s kmetijstvom in lovom, ve, da bi kmetje zahtevali še razširitev lova, nikakor pa ne njegovo ukinitve. Da bi omilili nasprotja med kmeti in lovci, sta

Prevaljca Franc Wakounig in Heinrich Aukenthaler med pogovorom v vinski kleti

govornike. Lov in kmetijstvo sta trenutno med nakovalom in kladivom medijev, bolje rečeno nasprotnikov lova in raznih ljubiteljskih naravovarstvenikov. Poudaril je, da

Južnotirolska lovska zveza in Kmečka zveza že leta 1960 sklenili sporazum o poravnavi škode od divjadi. Že v uvodu sporazuma piše, da se morata kmetijstvo in lovstvo truditi za

Na obisku vinske kleti; v ospredju starosta med udeleženci dr. Bruno Lauro Vigna (UNCZA), levo v ozadju Franc Golija

preprečevanje škode od divjadi. V sporazumu nadalje piše, da je treba težiti, da škode poravnamo zlepa in sporazumno. Bistveno pa je, je poudaril, da pri pripravi načrta odstrela na Južnem Tirolskem sodelujejo ob srečanju za skupno mizo lovci, kmetje in gozdarji oz. njihove institucije, ki jih zastopajo. Aukenthaler je tematiko *Kmetijstvo brez lova* obrnil na

in ponudili rezultati kmetijstva. Brez dejavnega človekovega posega bi bila Južna Tirolska vse do vrhov gora pokrita z gozdom. V sklenjenem gozdu pa lovci dobro vemo, da so živali zelo redke in smo zato lahko srečni, da imamo kmetijstvo. Lahko trdimo, da brez kmetijstva ne bi bilo lova kot ga poznamo in izvajamo v naši deželi.

Ob zaključni razpravi na to temo so se izkristalizirale še nekatere misli, ki bodo za beležene v naknadno sprejeti resoluciji. V prihodnje bo treba pri upravljanju z divjadjo še bolj upoštevati novejša znanstvena dognanja, ki nam bodo dvigovala ugled in pomagala pri prepričevanju vseh naših nasprotnikov. Nadalje moramo skrbeti za vseživljenjsko izobraževanje lovcev, izogibati pa se moramo napak in prenegljenih dejanj, ki mečejo slabo luč na celotno lovstvo. Pomembno je dosledno poravnavanje škode, ki jo povzroči divjad, s katero upravljamo. Izboljšati moramo sodelova-

Del slovenske delegacije: dr. Ivan Kos, Toni Vrščaj, Miloš Medved in Franc Jakljevič

vprašanje, ali je morda mogoč lov brez kmetijstva. Pojasnil je, da je južnotirolski podeželski prostor rezultat in sad stoletnega kultiviranja in obdelovanja krajine. Prostrane planske površine so nastale po tisočletnem krčenju gozdov za pridobivanje pašnih površin za živino. Tudi dolinska območja, pobočja, prepletanje polj, travnikov in gozdov, kar vse nudi življenjski prostor mnogim divjim živalim, so šele odprli

nje z mediji in vsemi našimi sogovorniki.

Ob koncu zasedanja delovne skupnosti se je njen predsednik dr. Walter Brunner zahvalil vsem sodelujočim, pohvalil dobro organizacijo in uspešno delo, še posebno pa osebnju Hotela Bela krajina za izjemno gostoljubnost. Vse zbrane je povabil na srečanje, ki bo prihodnje leto na avstrijskem Štajerskem.

Edvard Krašna

Dosedanja zasedanja Delovne skupnosti LZJAP v Sloveniji (zaporedno zasedanje, leto, kraj konference in obravnavane teme)

2.	1953	Bled	Gamsje garje – odstrel divjadi v obmejnem območju
4.	1955	Maribor	Gamsje garje
8.	1959	Ljubljana	Lovstvo in populacije divjadi/pogin divjadi na cestah
13.	1964	Ljubljana	Populacije divjadi, bolezn divjadi, odstrel/medved na Koroškem
18.	1969	Ljubljana	Populacije divjadi in odstrel/Gamsja slepota na Koroškem
20.	1971	Nova Gorica	Steklina v nekaterih predelih Avstrije in Južne Tirolske
25.	1976	Ljubljana	Zveri in ujede
29.	1980	Ljubljana	Zveri in ujede/ustanovitve DSLZJAP
36.	1986	Brdo pri Kranju	Ohranitev divjega petelina
43.	1994	Zemona/Vipava	Lov na prelomu – na novih poteh v leto 2000
53.	2004	Brdo pri Kranju	Evropska unija in lov
61.	2013	Metlika	Kmetijstvo brez lova

Na kratko iz tujega tiska ...

Kitajska: V tej državi so začeli z intenzivno gradnjo farm in vzrejo nosorogov za pridobivanje nosorogovih rogov v komercialne (medicinske) namene. Nosorogovi rogovi so namreč v kitajski medicini izjemno cenjeni za različne namene in na črnem trgu dosegajo izredno visoke cene. Trenutno največja farma nosorogov je na otoku Hainan, kjer trenutno živi okoli štiristo belih nosorogov. Zelo uspešni programi razmnoževanja nosorogov potekajo tudi v kitajskih živalskih vrtovih. Tako živi v živalskem vrtu v provinci Guangzhou več kot 50 nosorogov. Sama odstranitev nosorogovega roga zaradi specifične zgradbe, ki vsebuje lasnemu keratinu podobno snov, za življenje živali ni nevarna. Vsa ta dejavnost pa kaže, da v državi ne načrtujejo aktivne kampanje za zmanjševanje porabe te snovi, kar je sicer privedlo praktično do iztrebljenja vrste v svetovnem prostoru, saj krivolov s tem namenom intenzivno poteka še dandanes. Zelo podoben sistem so na Kitajskem uporabili tudi pri gojenju nojev, tako da je zdaj v državi že več kot 350 farm z izjemno visoko proizvodnjo. Prav tako se že pojavljajo tudi farme za gojenje medvedov in tigrov, katerih telesni deli so prav tako izjemno cenjeni v kitajski medicini, kar je – podobno – skoraj povzročilo iztrebitev teh živalskih vrst.

(Huters's Path, 3/2013)

Južna Afrika: Čuvaji v svetovno znanem Krügerjevem narodnem parku so med varovanjem parka naleteli na krivolovce, pri čemer je nastal oborožen spopad. Pri tem so tri krivolovce ubili, tri pa ujeli. Samo na območju Južnoafriške republike so krivolovci v tem letu ilegalno ubili 587 nosorogov, od tega kar 362 na območju prej omenjenega narodnega parka. Kot smo že omenili, so rogovi teh živali izjemno cenjeni v tradicionalni kitajski medicini in tudi kot afrodisiak.

(Pirsch, 20/2013)

Namibija: Poročali smo že o namerni zastupitvi divjih živali v tej afriški državi in tudi nekaterih drugih z namenom pridobivanja telesnih delov, ki so izjemno cenjeni in tudi temu primerno dragi na črnem trgu. Prave žrtve takega početja so

Foto: Z. Zajšek

Beli ali širokousti nosorog (*Ceratotherium simum*) v JAR – ogrožena vrsta zaradi divjega lova

predvsem živali, ki se hranijo z mrhovino poginjenih živali. Tako je samo ob junijski zastupitvi in poginu slonov v narodnem parku Bwabwata poginilo več kot 600 ptic mrhovinarjev, ki so se prehranjevali s kadavri zastrupljenih slonov. To naj bi bil tudi eden najpomembnejših vzrokov zmanjšanja številčnosti teh ptic na večini afriške celine. Zbiranje mrhovinarjev ob truplih poginjenih živali je pogosto tudi način, kako čuvaji v parkih sploh najdejo poginjene ali drugače ubite divje živali, ki so žrtve krivolova. Prehranjevanje z zastrupljenimi kadavri negativno vpliva tudi na številčnost levov, šakalov, hijen in drugih vrst divjih živali s podobnim načinom prehranjevanja. Zmanjševanje številčnosti ptic mrhovinarjev lahko povzroči številne usodne posledice na vrstno pestrost in stabilnost ekosistemov, pa tudi na zdravje prebivalcev. Kopičenje trupel mrtvih divjih živali lahko povzroči povečanje števila domačih psov, zaradi česar pa lahko izbruhnejo številne, tudi za ljudi nevarne bolezni, ki se prenašajo z živali na ljudi, npr. steklina. V številnih afriških državah je področje uporabe trupov zelo slabo urejeno, kar naj bi bil eden od pomembnejših razlogov za trenutno stanje.

(Hunter's Path, 3/2013)

ZDA: Pristojni državni uradniki so že obvestili guvernerja države Wyoming, da podpirajo njegova prizadevanja za prenehanje vseznega varstva grizljev v narodnem parku Yellowstone in njegovi okolici. To naj bi se najverjetneje zgodilo v letu 2014. Eden glavnih razlogov za to naj bi bilo tudi izjemno zmanjšanje prisotnosti belega bora, katerega prisotnost naj bi se zaradi prevelike številčnosti grizljev zmanjšala kar za 90 %. Beli bor je praktično najpomembnejši vir prehrane grizljev na tem območju in praktično vsi strokovnjaki s tega območja so enotni v oceni, da si je populacija grizljev na tem območju tako opomogla, da njen obstoj ni ogrožen. Grizlji so bili na tem območju sicer umaknjeni s seznama zavarovanih vrst že leta 2007, vendar pa so bili v letu 2009 zaradi pritiska različnih naravovarstvenih organizacij ponovno zavarovani. Prej omenjeni narodni park sicer leži na območju zveznih držav Wyoming, Idaho in Montana. Po ocenah biologov naj bi zdaj živele na tem območju najmanj 600 grizljev, populacija pa se je med letoma 2000 in 2010 povečala vsako leto za 4 do 7 %. Pozneje se je rast, zaradi doseganja nosilne zmogljivosti okolja, upočasnila. V prihodnjih letih naj bi tako dovolili tudi lov na grizlje v neposredni okolici parka, čeprav naj bi bil lov

prvenstveno namenjen odstrelu problematičnih živali in uravnavanju številčnosti ter prostorske prisotnosti grizljev.

(Hunter's Path, 3/2013)

Francija: Prisotnost volkov praktično povsod povzroča izjemno nasprotujoča si čustva in različno vpliva na različne interesne skupine v prostoru. Tako je združenje rejcev domačih živali pred nedavnim poslalo pismo francoskemu predsedniku, v katerem zahtevajo dovoljenje za takojšnji odstrel štiriindvajsetih volkov na območju departmaja Alpes-Deritimes. V pismu je celo zapisano, naj bi vlada zavlačevala z odločitvijo, tako da bi lahko bilo ogrožena celo varnost prebivalstva. Eden od številnih prizadetih rejcev drobnice je opisal svoj primer, ko je zaradi napada volkov izgubil šest od svojih sedmih pastirskih psov, ki so postali žrtve volkov. Nekateri prizadeti zahtevajo celo prisotnost vojske na tamkajšnjem območju, ki naj bi varovala prebivalce in njihovo premoženje. Od začetka leta so v omenjenem departmaju zabeležili 355 napadov volkov, v katerih je bilo ubitih okoli 1.300 domačih živali, predvsem ovc.

(Pirsch, 20/2013)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Začetek avgusta 2004. Topla poletna sobota ... S Cvetkom Firarjev² sva se v času srnjega prska odpravila na pot po hrbtu Trnovskega gozda: s Staniš čez Kozjo steno, za Medvedjim vrhom in okoli vseh treh Golakov.

To ni bila le pot, še manj pohod. To je bila hoja po krajih, ki molčijo. Spregovorijo le tistim, ki hočejo vedeti, znajo razbrati in videti: v zabrisanih znakih na zaraščenih kamnih; v že davno vrezanih znamenjih v deblih dreves. Razkrijejo se le tistim, ki hočejo slišati: skozi besedo, kretljivo in pogled človeka, ki ve ...

Cvetko je vzel s sabo puško.

»Morbet bova kaj pripiskala,« je rekel bolj sebi kot meni. In sva se zapeljala proti Stanišem.

Oče in sin ...

Kmalu srečava Romana Bajtarskega³, ki je bil na lovu v Kraljevih kamrah.

Za Golaki.¹

FRANC ČERNIGOJ

Kot podoba iz tiste ljudske pesmi Po temnem gozdu lovec hodi se znajde gor nad nama, na kačasti poti. Romana in Cvetka fotografiram ob prastarem podrtem bukovem deblu. Očeta in sina ...

In gremo naprej, vsak svojo pot.

Molčiva. Med molkom in molkom Cvetko kaj pove o krajih, koder hodi-va ...

V Ciganskem hribu, globoko za Kozjo steno, na robu Črne drage ...

Na koncu kozjestenske ceste zavijeva po kolovozu proti severnemu robu Trnovske planote. Dol pod nama in na drugo stran globeli so idrijski gozdovi.

V Ciganskem hribu, globoko za Kozjo steno, na robu Črne drage, je bil med vojsko skrit partizanski lógar.

¹ Golaki – najvišji vrhovi na Trnovski planoti; Mali Golak – 1495 m.

² Cvetko Firarjev – Cvetko Blaško s Predmeje, morebiti največji še živeči poznavalec Trnovskega gozda.

³ Roman Bajtarski – Roman Blaško s Predmeje, lovec v LD Trnovski gozd.

Okoli in okoli Ciganskega hriba so v debela hrapavih bukev vrezane črke K F. Pred desetletji jih je leto za letom v lub vrezoval Krapež Franc – Županov s Predmeje. Po vojski je Frênce vsako leto vsaj enkrat prišel posedet v partizanski lógar v Ciganski hrib in vsakokrat je zarezal v drugo drevo ...

Med vojsko je tod pasel ovce in marsikatero je dal partizanom za hrano.

»Kamént,« se je jezil oče njegov, ko je štel ovce, »ma ni vseh!«

»So se zgubile,« ga je miril Frênce, »jih bom že poiskal ...«

In marsikaj je tod videl in vedel in doživel, Frênce Županov. Mogoče je zato je hodil vsako leto gor ...

Lesene barake so si partizani postavili po razhodni jački nad Črno drago, na meji z idrijskim svetom. Dol od lógarja, proti vzhodni strani, se svet spušča iz vrtače v vrtačo. Pet ali šest jih je, ki se stekajo ena v drugo. In na dnu vsake so grobovi. Sem so pripeljali izdaje osumljene ljudi z Idrijskega, s Krasa, iz Vipavske doline in jim tu sodili. Vojska je bila in tudi nedolžni so bili morebiti vmes ...

Tistega fanta že ni bilo treba kar ustreliti ...

... Triinštridesetega, zgodaj spomladi, je mladenič iz Skrilj na Vipavskem pred Italijani pribežal v partizane. Priključil se je enoti v Ciganskem hribu.

En dan se je s tovariši vrnil iz patrole. Komandant je gledal skozi okno barake in videl, da je fant nekaj skrtil pod kamen.

»Kaj si skrtil?« ga je poklical k sebi.

»Nič takega,« je fant prebledel.

Komandant gre gledat in dobi pod kamnom kos kruha. Takoj je dal sklicat četo in so fanta v eni tistih jam pod lógarjem ustrelili ...

Še danes leži gor. Po vojski ga niso prekopali v skupno partizansko grobnico na Predmeji. Tristo sedeminšestdeset mladih fantov in deklet leži v njej ...

»Ja, vojska je hudič,« reče Cvetko.

»Ljudje ponorijo. Ne vejo več, kaj je prav in kaj ne ...«

Z roba nad Črno drago mi Cvetko z roko in besedo kaže, kod naju bo še vodila pot: »mimo Vratc po Slovenski planinski transverzali proti Škrbini, »potle bova skrenila na zaraščeno staro

pot za Srednjim in Malim Golakom, čez Mlečkavo runico do Vitovskih jančerij. Tu se bova obrnila in po južni strani Golakov ležla nazaj proti Iztokovi koči⁴ pod Malim Golakom; na Stanišu bo ta dan najin krog sklenjen ...

Drobne velike zgodbe

Z roko pokaže levo, na pobočje Srednjega Golaka.

»Tam je bila ena od barak IX. korpusa. Telefonisti so bili v njej. Sem gor so se zatekali tudi domačini ob nemških ofenzivah. Nemci je niso dobili. Po vojni je barako vase vzel gozd ...«

Prideva do kraja, kjer si steza malo oddahne, preden spet zavije navkreber.

»Tu,« pravi Cvetko, »sem si sam naganjal divjad. Gor zadaj sem v jame vrigel nekaj kamnov, potle sem tekel nazaj po stezi, do tu, in čakal. Prav tod mimo je pritekla splašena divjad, meni pred puško ...«

Steza je skoraj ves čas speljana po robu, s katerega se Trnovska planota spušča v idrijske gozdove. Vidi se, da je bila včasih vzdrževana, celo grobo zidana čez globoke zajede. Danes je na nekaterih mestih skorajda neprehodna in če zanjo ne veš, zaideš.

Prideva do starega kala.

»Pri Kaličeh sva,« pove Cvetko.

»Sem gor so včasih z Dola⁵ gonili past jalovno. Eno leto je junija meseca, si moreš misliti!, zapadlo osemdeset centinov snega in so morali žival odgnati Podguro, da se je preživela.«

Z davno pašo v teh krajih je morebiti povezano tudi ime Mlečkava runica. Mogoče so tu žival, ki so jo pasli daleč od doma, molzli. Nekoč je bil tu kal. Zdaj sta na nekdanji ograjeni ravnici le dve razbiti solnici za divjad.

»Tu, spodaj,« z roko pokaže Cvetko, »je v globoki jami v skali odtisnjena stopnja srnjaka, na drugo stran, proti Smrekovi dolini, pa so Žefove jame.«

Z Mlečkave runice je zelo lep pogled na Mali Golak, s severne strani. Cvetko tako živo pripoveduje, kako je s te strani zalezoval gamsa na vrhu Malega Golaka, da dogodek podoživim. Pa še tisto pove, kako sta z Romanom Porobanovskim⁶ oseminpetdesetega leta jagala sem čez iz Smrekove drage, vsak po eni strani, proti Mlečkavi runici.

»Pridem sem okrog,« pravi Cvetko,

⁴ Iztokova kočica pod Golaki – planinska kočica, poimenovana po narodnem heroju **Ivanu Turšiču** - Iztoku, ki je padel na Lokvah in bil najprej pokopan na Otlici. Pokopali so ga z župnikom in partizansko brigado za častno stražo.

⁵ Dol – današnja Predmeja.

⁶ Roman Porobanovski – **Roman Krapež**, Cvetkotov prijatelj in sodelavec v gozdu. Lovec v LD Kožje stena.

»vidim, kako Roman meri gor čez runico v drugi breg. Pogledam kar po cevi, kaj meri, in vidim: srnjaka! Bum! Na hitro stisnem, srnjak pade, Romanu pa se povesi puška! Ho, ho, ho ...«

Potem kakor da se zamisli in nadaljuje: »Ej, tudi Frenck s Podškole⁷ je tod utrnil, kakor je on rekel, marsikakšno divjad! Pravil mi je, kako je na Snožetcih – to je tista goljava pod Malim Golakom – mislil, da strelja velikega srnjaka. Ko je prišel do plena, je z grozo spoznal, da je uplenil posebnega jelena, ki jih je nekaj dal izpustiti v Trnovski gozd sam maršal Tito. V strahu je zbežal domov. Šele ponoči se je vrnil in žival zagrebel. Tisti jeleni se pri nas niso obdržali. Kolikor je znano, je bil eden uplenjen na Gospodovi senožeti v Smrečju, eden na Zadloškem. Za druge se ne ve.«

Ure počasne hoje minevajo. Tu in tam se ustaviva in Cvetko zapiska. Kako toplo in vabeče zazveni srnji pisk v tej globoki samoti! In ko se na drugi strani vrtače povleče rdečerjava lisa, Cvetko ne dvigne puške ...

»Kdo ga bo nosil po teh kozjih stezah!« reče, ko naju čez čas srnjak začuti in med begom zaboka.

Že sva na Vitovskih jančerijah. Morebiti so tu Vitoveljci iz Vipavske doline pasli ovce, jance in od tod ime ...

Lepo pokošena ravnica, lovci jo kosijo; ob robu solnice, na drugi strani jačke, kaluža.

»Tu,« spet pravi Cvetko, »sva jaz in Roman Porobanovski delala v šlogu, skoraj celo leto. Spala sva kar tu. Naredila sva si barako iz lesa. Pokrila sva jo s šinklnami, z oglarske bajte na Mali Lazni sva jih znosila. Pograde sva si postlala s suho praprotjo in slamo. Baraka je bila tako majhna, da sva imela noge zunaj. Jedla sva večinoma divjačino. Takrat je bilo v gozdu še dosti živali ...

Eno noč je med nevihto treščilo zadaj za barako. Me je udarilo po nogah, kot bi me s kolcem!«

Megla je hudič. In o Fanici Mädlčevi ...

Usedeva se. Zdaj naju čaka le še spust do Iztokove kočice in položna cesta do Staniša.

»Cvetko,« mu rečem, »povej še enkrat tisto, kako si kmalu za zmeraj ostal v Črni dragi.«

To zgodbo mi je pred leti že enkrat povedal.

»V začetku decembra je bilo,« takoj

⁷ Frenck s Podškole – znan lovec s Predmeje, Maistrov borec.

poprime Cvetko. »Se odpravim za divjadjo čez Vrtec proti Črni dragi, na idrijsko stran. Megla. Se zgubim. Blodim po tistem strašnem divjem svetlu. Vse si je podobno, jama jami, deblo deblu, kamen kamnu. Si pokažem z roko v meglo: 'V tej smeri je gozdarska kočica v Črni dragi! Tam bom prespal.'«

Grem kar počez. Hodim, hodim ... in pridem na stezo. 'Pa saj to je steza proti domu!' jo spoznam.

Tako, vidiš. Mislim sem, da grem proti koči v Črni dragi, a sem šel prav v drugo stran. Če ne bi naletel na stezo proti Predmeji, bi tisto noč ostal v gozdu za zmerom. Ponoči je zametlo polno, polno snega. Moker, kot sem bil, bi zmrznil. In to jaz, ki sem poznal vsako drevo v gozdu! Ja, megla je hudič ...«

Steza z Vitovskih jančerij naprej je zložna, povprek se spušča nad Porodano proti Stagarijskemu hribu.

Dober kos poti je še do Iztokove kočice, ko Cvetko pokaže: »Dol spodaj, prav nad porodansko cesto, je na strmi spolzki stezi zdrsnilo Mädlčevi Fanici. Poln brentač malin je nesla. Kot bi se usedla. S tilnikom je udarila ob uho brentača. Ko so jo prinesli v Iztokovo kočico, je bila še živa. Punca je bila mlada ...«

In tako se mi je izpolnila še ena želja ...

In tako se mi je izpolnila še ena želja: obšel sem Golake. Že iz otroštva je svet za Golaki razvnelal mojo domišljijo. Tam nekje so v otroških sanjah živele Kraleve kambre, od koder so nosili novorojenčke⁸; gor so ljudje bežali med vojsko in se skrivali pred Nemci; gor skozi so vodile tihotapske in druge poti z Gore v Trebušo in na Vojsko.

In po teh poteh me je popeljal Cvetko Firarjev, človek, ki je skoraj vse svoje življenje preživel v srcu Trnovskega gozda ...

Manj znane, tudi narečne besede:

brentač – lesena posoda, narejena iz dog, nosi se na hrbtu
jačka – jasa, ravnica v gozdu
jalovna – goveja žival, ki je ni treba molsti: biki, junice
jančerija – svet, na katerem so pasli jance, ovce
kambra – soba, sobana
lôgar – tabor, taborišče
runica, runička – ravnica, ravnička
šinklni – iz debla smreke ali jelke klane deščice, s katerimi so prekrivali barake po gozdovih; skodle šlog – delo v gozdu

⁸ Tako kot so drugod novorojenčke prinašale štokrlje, so jih na Gori, na Predmeji, prinašali iz skrivnostnih Kraljevih kambrov, izza Golakov.

Pravilnik o solidarnostnem Zelenem skladu že v pripravi

LZS zbira pripombe in dopolnitve glede predloga pravilnika

Pravila Lovske zveze Slovenije (v nadaljevanju: LZS) v drugem odstavku 1. člena med temeljnimi načeli, na katerih temelji njeno delovanje, izrecno poudarjajo tudi **načelo solidarnosti med članicami v skladu s pravili LZS in drugimi splošnimi akti**. Eden od načinov realizacije omenjenega načela solidarnosti pomeni tudi predlagani Pravilnik o Zelenem skladu LZS (v nadaljevanju: pravilnik), ki to solidarnost uresničuje v širšem pomenu, to je v odnosu LZS do posameznikov – članov lovskih družin in njihovih družinskih članov. **Besedilo pravilnika je objavljeno na spletnih straneh LZS. Preberite ga, pobude in pripombe pošljite Komisiji za organizacijsko-pravna vprašanja LZS do 1. 1. 2014.**

Pri tem je že v uvodu treba poudariti temeljno zasnovano pravilnika, po katerem **solidarnostna pomoč ni pravica**, temveč le oblika ponujene pomoči članom LD in njihovim družinskim članom v posameznih, posebej utemeljenih primerih. Iz tega razloga pravilnik ne predpisuje natančnega postopka odločanja o prošnjah za dodelitev solidarnostne pomoči in ne predvideva pritožbe zoper odločitev upravnega odbora. Posledično prosilci nimajo sodnega varstva oziroma, povedano z drugimi besedami, izplačila solidarnostne pomoči ni mogoče iztožiti v sodnem postopku, čeprav so v konkretnem primeru izpolnjeni pogoji za njeno dodelitev. Po predlogu pravilnika gre pri odločanju o solidarnostni pomoči za pomoč, ki jo upravni odbor na predlog komisije Zelenega sklada dodeli po tehtni presoji konkretnega primera, pri čemer se je treba zanesti na razum in razsodnost članov upravnega odbora in komisije Zelenega sklada. To temeljno načelo je zapisano v tretjem odstavku 1. člena predloga pravilnika, ki določa, da **sklad uresničuje svoj namen tako, da zagotavlja primerljivo obravnavo prošelj in predlogov za solidarnostno pomoč v skladu z razpoložljivimi sredstvi**.

Ob tem izhodišču je razumljivo, da gre za dokaj kratek in enostaven pravilnik. Zeleni sklad se oblikuje kot del proračuna LZS, sredstva sklada pa se vodijo na posebnem podračunu transakcijskega računa LZS (drugi odstavek 2. člena in prvi odstavek 3. člena predloga pravilnika). **Citirani določili torej navajata, da Zeleni sklad ni ustanova po Zakonu o ustanovah ali morda katera druga pravna oseba**, temveč gre le za »rezerviran« del sredstev LZS. Iz tega razloga Zeleni sklad tudi ne potrebuje organov, ki bi upravljali s premoženjem in vodili njegovo delo. Pri tem je predvideno, da bi bil

glavni vir sredstev zelenega sklada **del članskega prispevka članic LZS**, in sicer v takšni višini, da bi se na leto zbralo vsaj 10.000 evrov, pri čemer bi zbiranje potekalo toliko časa, dokler sredstva sklada ne bi dosegla 20.000 evrov (prva alineja prvega odstavka 4. člena predloga pravilnika). Drugi predvideni viri sredstev so priložnostni in v praksi verjetno ne bodo imeli posebnega vpliva na zagotavljanje sredstev.

Zaradi narave sklada je pomembno, kdo odloča o podeljevanju sredstev. To naj bi bil upravni odbor LZS na podlagi predlogov komisije Zelenega sklada. Pravilnik posebej jasno predpisuje, da je član komisije lahko le **posameznik, ki vzbuja posebno zaupanje v svojem okolju in je najmanj deset let član v lovski družini**. Tako strogo merilo naj bi zagotovilo, da bo komisija Zelenega sklada upravnemu odboru predlagala dodelitve solidarnostne pomoči tako, da bo spoštovano temeljno načelo dodeljevanja, kot je določen v že navedenem tretjem odstavku 1. člena predloga pravilnika.

Tudi razlogi za solidarnostno pomoč so v 6. členu predloga pravilnika opredeljeni zelo ozko, to je samo smrt ali huda telesna poškodba lovca pri lovu ali velika materialna škoda na nepremičnini, v kateri lovec živi. Za solidarnostno pomoč bi lahko zaprosil lovec, član LD, ki je hkrati članica LZS, sama LD, v primeru smrti lovca pa tudi njegovi ožji družinski člani (7. člen predloga pravilnika).

Pravilnik ne določa spodnje in zgornje meje solidarnostne pomoči, temveč to prepušča komisiji Zelenega sklada in upravnemu odboru LZS, pri čemer ju omejuje le z določbo, da je višina solidarnostne pomoči odvisna od razpoložljivih sredstev za tekoče leto (prvi odstavek 8. člena predloga pravilnika). Z namenom zagotavljanja pravega namena solidarnostne pomoči pa predlog pravilnika v drugem odstavku 8. člena daje upravnemu odboru možnost, da določi namen, za katerega se lahko sredstva porabijo ter način njihove porabe.

Preostala določila predloga pravilnika ne terjajo posebne obrazložitve.

Komisija LZS za upravno-pravna vprašanja
lzs@lovska-zveza.si

O lovskih šegah in navadah nismo še vsega dorekli ...

O tej temi sem začel razmišljati slučajno, in sicer po predavanju novim lovskim čuvajem v minulem letu. Ko sem se pripravljaval nanj, sem si mislil: »*To so že izkušeni lovci, temo poznajo, običaje izvajajo, malo bom povedal, malo bomo pokomentirali – in to je to!*« Pa sem se žal malo uštel! Ker je predavatelj, ki naj bi predaval za menoj, malo zamujal, smo med čakanjem nanj z udeleženci še malo poklepetali. V pogovoru sem spoznal, da žal v nekaterih LD tem stvarim ne namenijo potrebne pozornosti.

A naj začnem s tistim, kar naj bi bilo praviloma prvo dejanje ob snidenju, **rokovanju oziroma pozdravu ob stisku roke**. Na to temo žal v tisti naši zeleni knjižici ni nič napisanega. Marsikje kar preskočijo ta lovski običaj, čeprav je to povsem običajen pozdrav

dveh znancev in prijateljev ob ponovnem snidenju ali pa vedneje skupaj s predstavitvijo ob prvem srečanju dveh oseb v vsakodnevnem življenju. V lovstvu ima to še poseben pomen oziroma že tradicijo.

Marsikdo namreč ne ve, da je že v preteklosti pomenil tovariški/prijateljski stisk roke izrazito željo za varen lov, saj na prijatelja še posebno paziš, zlasti ko je v rokah še orožje. Tudi v našem primeru je v rokah orožje in tako pokažemo, da ga bomo

Lovsko rokovanje ob pozdravu

varno uporabljali in pazili na vse soudeležence lova. Morda ima to dandanes še globlji pomen, saj pri želji po plenu še kako lahko hitro nastane neželen, prehter strel. Ko to temo predstavljам mladim lovskim pripravnikom, jih navadno pričakam pri vhodu in si podamo roko, pozneje pa jim tudi dodatno pojasnim pravi namen tega dejanja.

Pa še enkrat o uporabi **lovskega prapora**. O našem scenariju za razvitje novega in morda zamenjavo starega z novim sem že pisal v Lovcu, 2/2012. Toda zgolj razvitje ni dovolj! S tem še ni dosežen pravi namen nabave, saj nikakor ne smemo samo stremeti po zaslužku, ko iščemo darovalce trakov in žebličkov. Po slavnostnem razvitju se mora prapor pojavljati povsod, kjer je prisotna lovška organizacija. Tako naj spremlja vse dejavnosti v lovski družini (razstave, skupščine, spremljanje pevskega zbora ali rogistov na domačih in gostujočih nastopih, razna tekmovanja in še

posebno ob zadnjem slovesu pokojnega lovškega tovariša v domači LD), ob udeležbi na pogrebih članov sosednjih LD, pa tudi na vseh prireditvah, kjer sodeluje članstvo drugih organizacij in društev v okolišju. Zastave so bile že v preteklosti znak in ponos neke vojske, naj bodo dandanes prapori ponosen znak naše stanovske organizacije. Žal tudi o tej temi ne najdemo ničesar v naši zeleni knjižici.

Pred leti smo bili žolčno vojno z organizacijami – odkupovalci in veterinarji, ko so zahtevali, da moramo prilagati še vrečke z iztrebljenimi notranjimi organi. Koliko jeter srnjadi je bilo takrat »prestreljenih« (na tak način se je smelo oddati le njihov delček, da je ostanek ostal za pogostitev lovskih tovarišev ob uplenitvi). Že nekaj let tega ni treba več oddajati. »cvrčkov« pa se speče tudi vedno manj in vedno manj je pristnih družjenj po končanih lovih. Res ima posamičen (individualni) lov tudi svoj čar. V

miru in tišini opazuješ divjad in se nato odločiš o primernem odstrelu. Sam si nato ob uplenjeni divjadi, že v naslednjem trenutku pa morda potrebuješ pomoč pri spravilu plena. Pozneje nikoli ne moreš tako podoživeti trenutkov pred oddanim strelom, kot to lahko doživiš ob živahem pripovedovanju dogodka lovskim tovarišem. Če je zraven še lovska tradicija (morda še malo »mokrote«), je zaključek drugače popoln. Seveda ob tej priložnosti ne smemo pozabiti na naše mlade lovke tovariše, da bodo tudi oni spoznali pomen takih običajev in nadaljevali s tradicijo. Morda bi tudi o tem kdaj kaj napisali v nov izvod že nekajkrat omenjene knjižice.

Morda se v nekaterih lovskih okoljih zanemari običaj **lovskega krsta**. Ta stari lovski običaj ima prav poseben zgodovinski pomen. Svoje korenine ima v času plemstva, ko so na poseben način sprejemali mlade viteze v viteški red. Znano je, da do druge svetovne vojne na našem ozemlju ni bilo treba opravljati lovskega izpita, ampak so ga opravljali le lovski čuvaji. Tako so mlade lovce sprejemali v vrste lovske bratovščine prav z običajem, ki so mu rekli lovski krst. To čast pa so dobili šele po prvi lovski pravični uplenitvi divjadi. Zdad sicer mlade lovce pravno-formalno v svoje vrste sprejemamo kot enakopravne po opravljenem lovskem izpitu in po podpisu Zaprisege slovenskega

lovca. Je pa lovski krst vsekakor posebno družabno doživetje za mladega lovca, seveda če je opravljen na primeren, šaljiv, a vendar ne na žaljiv način. Nekateri »zelenci«, kot ponekod imenujejo mlade lovce do lovskega krsta, se ga sicer izogibajo, kar je najpogosteje prav posledica informacij in ogledov neustreznih postopkov lovskega krsta. Je pa žal med lovci veliko tudi takšnih, ki so užaljeni, ker so nanje v lovskih vrstah pozabili in so jih prikrajšali za ta časten lovskotovariški dogodek, na katerega v lovski sobi zato nimajo spominske krstne palice.

Verjetno bi lahko še navedli kakšno podobno temo ... Prav bo, če se bo kdo malo razpisal še o tem.

Dušan Lepšina

Uporabljala jih je rimska vojska, z vezeniimi prápori so se v srednjem veiku predstavljale plemiške družine. Čeprav na svetovnem spletu avtorji v različnih prispevkih trdijo, da so v zdajšnjem času vezeni prápori najbolj razširjeni v Nemčiji, kjer se z njimi predstavljajo lovska, strelska, gasilska, veteranska in druga društva, trdim, da v Sloveniji, kjer s svojimi lovskimi prápori prednjačijo lovske družine, ki so razvile svoje prápore kot simbole trdnosti in enotnosti slovenskih lovcov, združenih v Lovsko zvezo Slovenije, s prápori ne zaostajamo za razvitim svetom. V prispevku bom predstavil lovski prápor, nato Frato kot pojem slovenskega lovstva, kjer je bil leta 1958 razvit prvi lovski

STAREŠINAM IN TAJNIKOM LOVSKIH DRUŽIN

Preverjanje podatka o datumu vstopa člana zaradi uvedbe lovskega jubilejnega znaka

Na pobudo predsednika LZS bo še letos obravnavana in verjetno tudi potrjena pobuda o dopolnitvi *Pravilnika o podeljevanju lovskih odlikovanj in priznanj*. Uvajamo namreč novo vrsto priznanja za okrogla leta članstva v lovski organizaciji – za dopolnjenih **40, 50 in 60 let članstva**.

Nedvomno je zato najpomembnejši podatek o letih članstva v lovski organizaciji, ki ga vodimo in razberemo iz aplikacije *Lisjak*, **vstop člana v lovsko družino**. Ob vzpostavljanju baze podatkov (leta 2005) so nekateri tajniki LD vpisali kar približen datum vstopa, katerega posledica bo, da član, ki dejansko izpolnjuje pogoje za prejetje jubilejnega znaka, le-tega morda ne bo prejel ali pa ga bo lahko prejel tudi povsem neupravičeno, ker dejansko še ne izpolnjuje postavljenega merila.

Opozarjamo, da bomo podatke povzemali iz spletne aplikacije *Lisjak*! Baza članskih podatkov je bila vzpostavljena v začetku leta 2005, **od tega leta nazaj pa imate podatke le in samo v arhivih lovskih družin!**

Pri pripravi prvih seznamov prejemnikov (že za leto 2013) želimo, da bi bilo napak čim manj, zato **vas prosimo, da ponovno za vse vaše člane preverite vpisani podatek o datumu vstopa**. Posebno pozornost glede tega podatka namenite članom, ki so v vašo LD prestopili iz druge lovske družine ali če sta se združili dve LD. **Od prvega vstopa se namreč seštevajo leta članstva v lovskih organizacijah**. Za člane, ki jim je v vmesnem obdobju članstvo mirovalo, javite obdobje mirovanja.

V aplikaciji *Lisjak* sami ne morete prepisovati ali popravljati podatka o datumu vstopa člana, zato vsak potreben popravek takoj javite administratorju sistema na e-naslov: info.lisjak@gmail.com ali pisno na LZS, Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana. Podatki bodo upoštevani in vneseni v nekaj dneh po prejemu zahteve.

Podatke pošljite najpozneje do konca novembra 2013!

Lovski zdravo!

Milan Velkoverh,
predsednik Komisije LZS za
lovska odlikovanja in priznanja

OBVESTILO

Bralce Lovca obveščamo, da so **ugotovitve, mnenja in razsodbe ODBORA ETIČNEGA KODEKSA slovenskih lovcov** dostopne na spletni strani lovske zveze Slovenije na mestu, ki je namenjen lovcem z veljavno lovsko izkaznico: **Dokumenti/Odbor etičnega kodeksa/ostali dokumenti**. Za dostop sta potrebna uporabniško ime in geslo.

O obliki in vsebini objav v Lovcu potekajo še usklajevanja med Odborom in Uredništvom Lovca.

**Predsednik Odbora OEK
Niko Šuštarčič**

Práporčak Martin Šircelj (LD Trebelno)

Lovski prápori slave

Prápor¹ je zastava, na kateri so izvezeni simboli, obšita pa je z okrasno vrvico ali resicami, ki so po navadi zlate barve. Prápor predstavlja organizacijo ali društvo, od nekdanj je predstavljal in služil kot simbol organizirane skupine ljudi, lahko pa je označeval tudi manjšo vojaško enoto. V prazgodovini je prápor lahko predstavljala na kol natakljena rogata lobanja živali ali kos živalskega kožuha, v sodobnem času pa so prápori umetniško vezene zastave. V cerkvi se kot prápor uporablja t. i. bandero, ki je posebna izvedenka prápora. V Evropi so bili prápori razširjeni od Rimskega imperija naprej.

¹ Prápor se od zastave razlikuje po svojem videzu, namembnosti in uporabi. Tvorita ga práporni drog in práporna ruta, ki sta skupaj nerazdružljiva celota. Prápor je kot ročni izdelek unikat.

prápor pri nas, in osvetlil čas, ki je usodno vplival na razvoj dolenskega lovstva.

Na Slovenskem je vezeni prápor dobil svoj razcvet po drugi svetovni vojni. Praktično vsako društvo je razvilo svoj prápor², ki je bil nepogrešljiv na proslavah in slovesnostih. Razvil se je značilen slovenski vezeni prápor, ki je bil v primerjavi z nemškimi, ki je kvadraten, pravokotne oblike in manjših mer. Na práporih so svoje simbole razprostrla lovska, planinska, gasilska in druga društva. Za izdelavo lovskih práporov je značilen t. i. verižni vbod. Tradicionalna tehnika verižnega vboda je kombinacija verižnega vboda in sodobne tehnike mehkega senčenja. Pri nas je na práporih verižni vbod najpogostejša tehnika vezanja, ki je ročno vodeno strojno vezanje. Vezilja vodi blago ročno, vbode naredi stroj za vezanje, ki je podoben šivalnemu

² O tem je pisal avtor **Valt Jurečič**, poznavalec grbov, zastav in práporov.

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
REVIJA ZA LOVSTVO, LOVSKO KINOLOGIJO IN VARSTVO NARAVE
XCVI. LETNIK

UREDNIK
BORIS LESKOVIC

LJUBLJANA, 2013

Kazalo XCVI. letnika – 2013

Uvodnik:

Avbar, Bojan: Dan Zemlje: lovec, veš svoj dolg?	172
Bradač, Lado: Lov je bil, je in tudi bo!	348
Breitenberger, Bojan: Kljub nekaterim težavam ne vrzimo puške v koruzo	117
Kovačič, Vlado: Lovske vrste bomo lahko pomladili le sami!	228
Köves, Arpad: Z znanjem in voljo pokažimo naše vrednote!	64
Krope, Srečko Felix: Le naše znanje je lahko temelj za razumevanje lovstva	4
Krope, Srečko Felix: Lovstvo – na znanju temelječa dejavnost	604
Lončner, Branko: S skupnimi močmi do še boljšega znanja	492
Lukančič, Anton: Kriza ali neizkoriščene možnosti!?	552
Malešič, Ivan: Pred zahtevnimi nalogami	424
Žerjav, Srečko: Ptice streljajo, mar ne?	288

Iz dnevnega tiska: 6, 66, 118, 174, 230, 290, 350, 425, 494, 554, 607

Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezní pri divjih živalih v letu 2013: 7, 174, 351, 494, 607

Mnenja in predlogi:

Tucovič, Branko: Poljska vrana, nezavarovana zavarovana vrsta	292
---	-----

Članki in razprave:

Avbar, Bojan: Član LD po odločbi lovskega inšpektorja	441
Avbar, Bojan: Lovec lovca – lovec	310
Beer, Aleksander in Arpad Köves: Odvzem divjadi na območju ZLD Prekmurje v zadnjih šestdesetih letih	500
Breitenberger, Bojan: Lovsko strelstvo na prepihu	243
Čas, Miran: Divji petelin na Koroškem v zadnjih tridesetih letih (1980–2010)	360
Erhatic Širnik, Romana: Je resnična trditve, da so bile kotorne za lovce nezanimiva vrsta?	437
Erhatic Širnik, Romana: Kako je za varstvo poljskih jerebic do druge svetovne vojne skrbela lovška organizacija?	73
Erhatic Širnik, Romana: Prizadevanja za trajno varstvo samic gozdnega jereba	189
Erhatic Širnik, Romana: Skrb za poljske jerebice po drugi svetovni vojni	126
Erhatic Širnik, Romana: Sploh še poznamo gozdnega jereba?	369
Hafner, Miran: Gams – razlike v morfoloških značilnostih rogljev med kozli in kozami	8
Hafner, Miran: Glasilo Lovca in širjenje strokovnega znanja o prostoživečih živalskih vrstah	495
Hafner, Miran: Varstveni ukrepi in skrb za življenjsko okolje divjadi	232
Hartman, Janez: Orožni sejum IWA 2013	365
Hodnik, Gregor: Monolitne lovske krogle	183
Hodnik, Gregor: Zgradba sodobnih lovskih krogel	68
Jelenčič, Maja in skupina avtorjev: Zgodbe volkov iz naših gozdov	237
Krašna, Edvard: Kmetijstvo brez lova?	619
Krže, Blaž: Gozdne prometnice in divjad	617
Krže, Blaž: Novosti iz življenja divjih prašičev	439
Kumelj, Marjan: Zakaj večji odstrel, manjše izgube srnjadi?	303
Leskovic, Boris in Franc Rotar, Sabina Mrlak: Sejma Lov in Naturo 2013	295
Leskovic, Boris: Nasprotujoča si strokovna mnenja o stanju volkov v Sloveniji	556
Majič, Aleksandra in skupina avtorjev: Akcijski načrt za upravljanje populacije volka v Sloveniji	177
Marenče, Miha, TNP: Jelenjad v Triglavskem narodnem parku	180
Pagon, Nives: Kako v italijanskih Apeninih odlavljajo srnjad za namene radiotelemetričnih raziskav	563
Pagon, Nives: Raziskovanje aktivnosti srnjadi s pomočjo telemetrije	608
Podbevshek, Albina: Živalske kože sežigamo, usnje uvažamo in izgublamo milijone	308
Pokorny, Boštjan: Smo lovci (še) enakopravni del slovenske družbe?	427
Pokorny, Boštjan: Večji odstrel, manjše izgube srnjadi?	352
Poljanšek, Dejan: Šolanje gonilca za lov na divje prašiče	314
Štimec, Teodor: Daljnogled – nepogrešljiv lovski pripomoček	613
Štimec, Teodor: Rdeča pika – lovski pripomoček za pogone	567
Šuler, Goran: Planinstvo in lovstvo – zakaj ne z roko v roki	120
Toš, Marjan: Naš intervju – Slovensko lovstvo med tradicijo in sodobnim naravovarstvom	300
Vasa, Branko: Kritični pogled na zdajšnja prakso usposabljanja in izobraževanja slovenskih lovcov	507
Vengušt, Gorazd in Diana Zele: Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2012	123
Veternik, Darko: Kužni ektim (KE) pri gamsih	12
Volarič, Saša: Ptičarji, divji prašiči in obore	371
Weber, Jane: Lovska etika v okvirih krščanstva	504

Po lovskem svetu:

Galjot, Branko: Katera lovišča in koliko lovcov je združenih v DSLZJAP?	17
Krže, Blaž: Lovstvo v švicarskem kantonu Graubunden	569
Krže, Blaž: Podatki o odstrelu divjadi v Nemčiji v letih 2011/12	77
Krže, Blaž: Zanimive ugotovitve o večni temi – srnjad	128
Leskovic, Boris: Uspešno upravljanje z medvedom na Hrvaškem (2012)	190
Tavčar, Igor: 44. letna skupščina Mednarodne zveze za sokolarstvo – IAF	510
Tavčar, Igor: Drugi obisk z Daljnega zhoda	444
Vrščaj, Toni: Jubilejna, 60. Generalna skupščina CIC	373
Vrščaj, Toni: O balkanskem risu in lovem turizmu	316
Vrščaj, Toni: Obisk bolgarski lovcov in ribičev ob 115-letnici	445
Vrščaj, Toni: Sestanek članic Koordinacijskega foruma CIC na Češkem	130
Wakounig, Franc: Jubilejno zasedanje DSLZJAP v Celovcu	15

Na kratko iz tujega tiska 18, 78, 131, 191, 245, 318, 375, 447, 513, 570, 622

Lovsko pripovedništvo:

Cimerman, Ivan: S koštujem mladičem na plečih	79
Černigoj, Franc: Tam v daljnem Nadrtu, sredi širnih gozdov	376
Černigoj, Franc: Za Golaki	623

Gorenčič, Štefan: Petra, na medveda bi šel	132
Grbec, Ivan: Podrli smo ognjišče in odšli	514
Hrovatič, Vladimir: Razdvojenost lovčeve duše	246
Kotnik, Mirko: Moji lovski tovariši	448
Kutoš, Štefan: Nad previsom	19
Leban, Jože: Stari cesar	192
Tarman, Janez: Srečati ga v divjini – privilegij	571
Weber, Jane: Svetloba v septembru	319

Lovska organizacija:

Ačko, Branko: Redni letni občni zbor LD Slovenska Bistrica	258
Ačko, Branko: Tradicionalni lov na fazane za prijatelje	149
Apothal, Roland: Rogisti LD Fram	86
Avbar, Bojan: Dvajset let registov ZLD Novo mesto	136
Avbar, Matija: Lovci težijo k znanju	252
Avbar, Matija: Lovski prapori slave	626
Birsa, B.: Strelsko tekmovalstvo v goriskem volinemu okolišju	632
Bakal, Oste: S skupnimi močmi do učinkovitega varstva narave in divjadi	202
Beci, Anton: Priridev na Bogenšperku ob podelitvi lovskih spričeval 2013	518
Bergant, Stane in Franci Ekar: LD Jezerko se je predstavila javnosti	141
Beton, Kaja: Kroparski lovci veterani so se družili	146
Birsa, Boris: Generacija 2012 pri ZLD Gorica uspešno opravila lovski izpit	521
Božič, Slavko: Je slovensko lovstvo primerljivo z evropskim?	324
Breitenberger, Bojan: Prvenstvo LZS v lovski kombinaciji – Ruše 2013	387
Cividini, Adriana in Sabina Mrlak: Lovska zveza Slovenije in Gasilska zveza Slovenije podpisali listino o prijateljstvu in dodelovanju	443
Čarga, Dolores: Pregled odstrela in izgub divjadi v Triglavskem LUO	197
Ekar, France: Drugi Dan jezerskega lovstva	580
Galjot, Branko: Druženje lovcov na Jelovici	635
Gašpersič, Rok: Strokovnjakom iz Švice smo predstavili LD Kropa	91
Gert, Maksimijan: V LD Gaj je bila ogromna škoda od divjih prašičev	261
Gril, Jožef: Petnajsto Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	575
Grošelj, Boštjan: Lovci iz Kapel in Šentlamberta pobrateni deset let	460
Gselman, Marjan: Poljičanski lovci gostili UO LZ Maribor	517
Gselman, Marjan: Poplave – jesen 2012	83
Hafner, Miran: Delo komisije za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi v Gorenjskem LUO	458
Hriberšek, Zdenko: Na upravljanje z divjadjo dobro pripravljene	326
Jager, Andrej: Velikonočna strelska tekma LD Vransko	142
Jaklič, Mateja: Prvo mednarodno srečanje lovk na 8. Mednarodnem sejmju lovstva in ribištva LOV v Gornji Radgoni	195
Janc, Matija: Šesto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji	459
Jarc, Anja: Tabor mladih poleti tudi v ZLD Novo mesto	574
Kanižar, Branko: Predstavitev slovenskega lovca in njegove dejavnosti	90
Kapun, Stanko: LD Log pod Mangartom in 70. obletnica tragedije v Strmcu	634
Kapun, Stanko: Prebujanje narave v Logu in izgube med gamsi	392
Kapun, Stanko: Tretje Prvenstvo LZ Gornje Posočje	388
Korez, Silvo: Lovci iz Lipnice že štirideset let z nami	88
Košar, Tanja: Posavska tekma na glinaste golobe	584
Kovačec, Katka: Okrogla miza Psi brez nadzora v naravi	86
Kovačec, Katka: Pregled lanskega odvzema divjadi v OZUL Ptujsko-Ormoškega LUO	325
Köves, Arpad: O lovskočuvajski službi z lovskim inšpektorjem in Policijo v Prekmurju	322
Köves, Arpad: Peti lov s sokoli	24
Kramljak, Maks: Lovska razstava v LD Podgorje	253
Krašovic, Marjan: Strelsko tekmovalstvo za prehodni pokal KS Gotovlje	632
Krašovic, Marjan: Uspešen lov v Kjuberku	145
Krivec, Franc: Podobni srečanja med lovci in kmetovalci – lastniki zemljišč	577
Krivec, Franc: Strelska tekma LGB Lenart	581
Krže, Blaž: Pregled lanskega odstrela divjadi v lovskih okrožjih 7 – Brda (Collio), 18 in 19	392
Krže, Blaž: Pregled odstrela (2012) v Primorskem LUO	390
Krže, Blaž: Ženske v evropskem lovstvu	576
Kutoš, Štefan: Zanos in trdo delo	458
Lepšina, Dušan: O lovskih šegah in navadah nismo še vsega dorekli	625
Lepšina, Dušan: Tokrat jih je bilo nekoliko manj	519
Lepšina, Dušan: Že petič v Globokem!	453
Leskovic, Boris: Podobni srečanja med lovci in kmetovalci – lastniki zemljišč	577
Likar, Marjan: Tudi v letu 2013 spet Pr' Anžic	2013
Likar, Marjan: Predavanje o odnosih z javnostjo	23
Lovrič, Blaž: Več kot le razstava lovskih trofej	199
LZS: Predstavnik LZS imenovan v Svet za trajnostni razvoj in varstvo okolja	574
Marhl, Jože: Zbor v obnovljeni koči z novim prizidkom	259
Marolt, Tomaž: Jaga brez meja	200
Mastnak, Zdravko: Novim lovcem na Celjskem izročili spričevala	519
Mastnak, Zdravko: V Celju smo imeli tečaj za lovke čuvaje	382
Mauko, Dani: Trofeje lovcov v Zvezi lovskih družin Prekije	200
Mavri, Andrej: Državno strelsko prvenstvo na Smohorju	633
Mihelič, Zdenka in Sabina Mrlak: Posvet o problematiki voženj v naravnem okolju	442
Mogu, Anton: Jesenski lov in obisk častnega člana LD Dobrna	198
Mohorko, Tatjana: Devetdeset let lovstva na območju LD Dravinja – Majšperk	29
Mrlak, Sabina: Lovska zveza Slovenije na sejmju Lov 2013	195
Mrlak, Sabina: Knjigo Divjad in lovstvo predstavili širši javnosti	384
Mrlak, Sabina: Lovci si želimo ustrežnejši sistem načrtovanja upravljanja z divjadjo in ureditev problematike povračila škode od divjadi	382
Mrlak, Sabina: Seminar LZS o vodenju disciplinskega postopka v LD pritegnili številne udeležence	135
Nared, Pavel: Petnajsto Srečanje lovskih mojstrov in lovskih čuvajev ZLD Notranjske	195
Nemec, Štefan: Izobraževanje lovcov	323
Novak, Peter: Lovska zakladnica županije Zala	25
Novak, Peter: Spet lovski tabor za mlade v Prosenjakovcih	455
Ornik, Franci: Uspešna »noč lisic« v Voličini	139
Palčič, Marjan: Srednjeveški dan v Trbovljah	92

Palčič, Marjan: Tradicionalni Srednjeveški dan.....	634	Samec, Jože: Obvestilo tajnikom in informatikom LD.....	250
Petretič, Marko: Šesto Državno in prvo Mednarodno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja.....	385	Suštarčič, Niko: Zaprisega slovenskega lovca.....	255
Prodan, Vedran: Srečanje predstavnikov Lovske zveze Koper in Lovčakog saveza istarske županije ob sprejemu Hrvaške v EU.....	461	Velkovich, Milan: Starešinam in tajnikom lovskih družin.....	517
Rettinger, Gregor Otmar: Domžalski rogisti spet dobili zlati rog.....	581	Okrožnice, navodila, predpisi, sklepi, obvestila, popravki:	
Rotar, Franc: Deveto Srečanje koroških lovskih pevcev in registov v Jerjavu.....	89	Černigoj, Franc: Izid Javnega natečaja za literarna besedila (2012) z lovsko tematiko Delovna skupina Mladi in lovstvo: Razpis za Literarni natečaj za učenke – učence II. triade osnovnih šol.....	21 575
Rotar, Franc: Glasbena kultura v LZ Maribor.....	204	Erico Velenje: Vabilo na peti Slovenski posvet z mednarodno udeležbo o upravljanju z divjadjo – mala divjad.....	499
Rotar, Franc: Jubilejna koroška lovška kultura.....	523	Javni natečaj za literarno obarvana besedila mladih z lovsko tematiko.....	42
Rotar, Franc: Kmetje in občani podpirajo LD Puščava.....	521	Komisija LZS za lovsko odlikovanja in priznanja: Preverjanje podatka o datuma vstopa člana zaradi uvedbe lovškega jubilejnega znaka.....	626
Rotar, Franc: Koroški strelski veterani v Znančanih.....	525	Komisija LZS za lovsko kinologijo: Tečaj za vodnike krvosledcev.....	280
Rotar, Franc: Letni pregled odstrela v štajerskih in koroških loviščih.....	199	Komisija LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje: Preostale letošnje strelske prireditve.....	387
Rotar, Franc: Lovsko društvo nad Mislinjo.....	580	Komisija LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje: Razpis za izvedbo državnih strelskih prvenstev LZS v letu 2013.....	165
Rotar, Franc: Praporščaki v naročju Uršlje gore.....	578	Komisija LZS za organizacijsko-pravna vprašanja: Kako do kmetijskih subvencij.....	261
Rotar, Franc: Prijubljenski lovski »informatorji«.....	139	Komisija LZS za upravno-pravna vprašanja: Pravilnik o solidarnostnem Zelenem skladu že v pripravi.....	625
Rotar, Franc: Prizadevna koroška LD Orlica – Vuhred.....	203	Komisija za izobraževanje LZS: Natečaj Lovske zveze Slovenije za videografo.....	403
Rotar, Franc: Uspešnejšemu pomlajevanju lovskih vrst je namenjen tudi Tabor mladih.....	394	Komisija za lovsko kulturo in stike z javnostjo: Razpis za organizacijo šestega Državnega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja.....	56
Rotar, Franc: Vedno več odličnih tečajnikov.....	383	Komisija za lovsko kulturo pri LZS: Vabilo – šesto Državno in prvo Mednarodno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja.....	279
Rožman, Damjan: Izbrino tekmovalno ZLD Posavja v lovski kombinaciji 2013.....	583	KZS: Obvestilo Kinološke zveze Slovenije.....	162
Rožman, Damjan: Posavska strelska liga veteranov in super veteranov.....	584	LZS: Javni poziv odvetnikom, članom Odvetniške zbornice Slovenije.....	82
Rožman, Iztok: LD Gornja Radgona podela častna naziva.....	573	LZS: Javni poziv: Lovska kultura 2013 – Dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikom, delujočim na področju lovške kulture.....	164
Rožman, Iztok: ZLD Prekije odlikovala zaslužne člane.....	327	LZS: Nagradni javni natečaj za izbiro uspešnih posnetkov divjadi živali.....	
Samec, Jože: Dobrodelnost med lovci strelci še ni zamrla.....	254	Pisarna LZS: Veliki stenski koledar LZS 2014 z motivi divjih živali bo prejel vsak član LD – upravljavk lovišč.....	535
Skok, Stanislav: Skupen lov s kmeti in lastniki zemljišč.....	146	Predsednik Odbora OEK Niko Suštarčič: Obvestilo.....	626
Skudnik, Mirko: Trideset let Lovskega okteta LD Peca – Mežica.....	395	Strokovnoznanstveni svet LZS: Pošljite nam vaša vprašanja!.....	155
Srebrnič, Toni: Družno obiskali lovski in ribiški sejem v Salzburgu.....	260	Strokovnoznanstveni svet pri LZS: Vabilo – Lovstvo včeraj, danes in jutri.....	72
Steinbacher, Ladislav: Ohranjajo lovsko tovarištvo.....	147	Uredniški odbor Lovca: Javni natečaj za literarna besedila z lovsko tematiko v letu 2013.....	586
Steinbacher, Ladislav: Pokal Pohorskega bataljona lovcev v Dolič.....	142	Uredništvo: Obvestilo – Zapisi o umrlih in jubilejnih.....	216
Steinbacher, Ladislav: Razstava in predavanje v Hočah.....	255	Uredništvo: Obvestilo – Zapisi o umrlih in jubilejnih.....	276
Steinbacher, Ladislav: Srečanje treh lovskih družin na Pohorju.....	635	Uredništvo: Obvestilo – Zapisi o umrlih in jubilejnih.....	410
Steinbacher, Ludvik: Streljali za medalje in pokale.....	522	Uredništvo: Obvestilo – Zapisi o umrlih in jubilejnih.....	541
Strmole, Branko: Že 50 let in več člani LD Bled.....	257	Vesel, Štefan: Cena za lovsko izkaznico, po novem!.....	144
Svetic, Franc: Lov ogroženih ptic?.....	452	Mladi in lovstvo:	150, 206, 262, 329, 398, 462, 527, 638
Štiber, Slavko: Melodije rogov Branetu v spomin.....	579	Jubilanti:	
Tepej, Milan: 39. Srečanje lovskih pevskih zborov in registov Slovenije.....	30	Bivic, Ernest: 75-letnik, LD Šenčur.....	529
Toš, Marjan: Če ni ščetinarjev, je pa dobra volja.....	24	Bizjak, Stane: 70-letnik, LD Studenec.....	529
Toš, Marjan: Kobanski lovski pozdrav v Slovenskih goricah.....	633	Božič, Matija: 90-letnik, LD Tomišelj.....	151
Toš, Marjan: Letošnji junak Dobrave.....	583	Bunderla, Karel: 90-letnik, LD Grad – Kuzma.....	32
Toš, Marjan: Lovcem in okolju prijazna zelena bratovščina.....	260	Ekar, Franc: 70-letnik, LD Jezersko.....	33
Toš, Marjan: Podvijani psi znova »opravili del odstrela.....	87	Habjan, Anton: 90-letnik, LD Selca.....	330
Toš, Marjan: Skupaj v dobro in prid divjadi ter njenega naravnega okolja.....	393	Iskra, Franc: 75-letnik, LD Kozlek.....	637
Toš, Marjan: Vlado Šteinfelner že dvajsetič prepričljivo najboljši.....	582	Jureš, Tone: 90-letnik, LD Hum, Celje.....	586
Tramšek, Bogomir: Strelsko prvenstvo ZLD Ljubljana v lovski kombinaciji.....	389	Kristanc, Franc: 70-letnik, LD Jurklošter.....	263
Tucovič, Branko: Dobrodelna strelska tekma v LD Brežice.....	26	Lazarini Stupica, Kristina: 70-letnica, LD Brezovica.....	586
Tucovič, Branko: Štirideseti tradicionalni lov na lisice v Dobravi.....	326	Logar, Jože: 80-letnik, LD Prežihovo – Kotlje.....	330
Tucovič, Branko: Že deset let prijateljskega druženja.....	145	Medvešek, Leopold: LD Dobovec.....	93
Vatl, Kristl: Hvala vam, lovci!.....	524	Močnik, Ivan: LD Radenci.....	463
Velkovich, Milan: Novi lovci v ZLD Ljubljana.....	520	Ojsteršek, Franc: 80-letnik, LD Podsreda.....	586
Velkovich, Milan: Uspel mladinski lovski tabor ZLD Ljubljana.....	457	Ozanič, Franc: 70-letnik, LD Boč na Kozjaku.....	93
Vešner, Drago: Lovec lovcu – sovražnik?.....	453	Pirečnik, Franc: 90-letnik, LD Zeleni Vrh – Vuzenica.....	151
Vešner, Drago: Organizirali smo tekmovanje v kartanju.....	256	Podlesnik, Radoslav: 80-letnik, LD Boč na Kozjaku.....	637
Volk, Igor: Lov treh družin – to pot uspešen.....	149	Prašnikar, Marko: 80-letnik, LD Trbovlje.....	93
Vrdoljak, Štefan: Strelsko prvenstvo ZLD Prekmurje.....	388	Pražnik, Ivan: 70-letnik, LD Orlica.....	330
Vrščaj, Toni: Prijateljsko srečanje in lov na Hrvaškem.....	138	Selinšek, Anton: 70-letnik, LD Poljskava.....	463
Vrščaj, Toni: Strelsko tekmovanje ZLD Bede krajine.....	582	Skobir, Oto: 80-letnik, LD Mislinja.....	638
Vrščaj, Toni: Vzorna brakada v LD Gradec.....	23	Sušek, Maksimilijan: LD Radlje ob Dravi.....	207
Wakounig, Franc: 45 let neprekinjenega čezmejnega lovskega sodelovanja.....	29	Zalokar, Mirko: 90-letnik, LD Studenec – Veliki trn.....	32
Wakounig, Franc: Mariborski lovski naraščaj v Borovljah.....	324	Zupanič, Nikolaj: 80-letnik, LD Metlika.....	399
Wakounig, Franc: Pomembno priznanje Blažu Kržetu.....	460	V tem mesecu praznujejo svoj življenjski jubilej: 33, 93, 151, 207, 263, 330, 399, 463, 529, 586, 638	
Zgonc, Bojan: Hubertova maša, velik dogodek v Dobropolju.....	143	Lovski oprtnik:	
Zlobko, Branko: »Včasih je bilo tudi zelo težko.«.....	461	Adamič, Miha: Pred dvajsetimi leti na Banderi – malo za osvežitve spomina.....	100
Žerdin, Bojan: Člani LD Dobrovnik zadovoljni z odstrelom divjih prašičev.....	144	Avbar, Matija: Ko lovec na rajžo gre.....	403
Žerdin, Bojan: Krizevski rogisti sklenili sklepno praznovanje.....	205	Avbar, Matija: Potepuški psi v visokem snegu ogrožajo divjad.....	38
Žerdin, Bojan: Pohorski rogisti ponosni na zlati in srebrni rog.....	204	Bajc, Lojze: Nevsakdanja nesrečna smrt lisice.....	590
Žerdin, Bojan: Zveneče melodije Prekmurskih registov.....	205	Bakal, Oste: LD Negova in Negovsko jezero.....	589
Žerjav, Srečko: Dobrodelna prireditev v LD Ljubini.....	390	Bakal, Oste: LD Radenci na potepu po Prekmurju in Porabju.....	39
Žerjav, Srečko: Informacijska točka LZS.....	82	Batagelj, Silvo: Povečati številčnost male divjadi v LD Čaven in širše.....	533
Žerjav, Srečko: Veljku Varičaku izročili mednarodno priznanje.....	144	Bauman, Miroslav: Lisičke in kune skrbijo za družabnost.....	214
Izrazoslovje:		Bergant, Branko: Kopa na Koprivniku.....	38
Uredništvo: Pravilen izraz je lovka ne lovkinja.....	321	Birsa, Boris: Člani ZLD Gorica smo si ogledali sejem LOV v Gornji Radgovi.....	331
Predsednikova beseda:		Bohinc, Edvard Dušan: Vidra v Občini Vodice nad Ljubljano.....	530
Krope, Srečko Felix: Proučili možnosti aktivnejšega sodelovanja lovcev z MKO.....	81	Bolčina, Gregor: »Noži po meri naročnika« – Pojetove vedno boljše mojstrovine.....	212
Krope, Srečko Felix: Naši novi člani in obiski spletnih strani LZS.....	134	Božič, Janko: Smrtna past v akacijevi rogovili.....	154
Krope, Srečko Felix: Poleg opravljenega odstrela predstavimo javnosti tudi našo preostalo dejavnost!.....	194	Černigoj, Franc: Edvardu Krašni priznanje Občine Ajdovščina.....	400
Krope, Srečko Felix: Ptiči.....	249	Černigoj, Franc: Kapelica sv. Huberta na Očetovem griču v Grižah nad Godovičem.....	578
Krope, Srečko Felix: Najprej je bila Diana, šele nato je prišel moški.....	321	Černigoj, Franc: Lovska košnja ob vznožju visokega Čavna.....	532
Krope, Srečko Felix: Škoda od divjadi in na njej.....	381	Černigoj, Franc: Zgodbe, ki jih piše narava.....	642
Krope, Srečko Felix: Sodelovanje s souprabniki prostora.....	451	Ekar, Franc: Dopolnitev podatkov z dvajsetega Poletnega vesleslalom.....	530
Krope, Srečko Felix: Lovsko izobraževanje in predavatelji.....	516	Ekar, Franc: Dvajseti Lovski poletni vesleslalom na Skutinem ledeniku.....	468
Krope, Srečko Felix: Se o predlogu sprememb in dopolnitve Uredbe o določitvi.....	573	Ekipa SloWolf: Druga sezona spremljanja populacije volka s pomočjo genetike (2011–2012).....	102
Vaša pisma in odmevi:		Ekipa SloWolf: Spletni portal za spremljanje volkov.....	40
Košir, Franc: Iskrena zahvala za skrbno, estetsko in pregledno pripravljen lovski priročnik!.....	322		
Krže, Blaž: O volku včeraj danes in jutri.....	577		
Senič, Darko: So mladi zares zaželeni v lovskih vrstah?.....	254		
Stergar, Matija in skupina avtorjev: Pogled s ptičje perspektive.....	451		
Šetina, Franc: Vezava obveznega odstrela 2+.....	304		
Toš, Marjan: Ali res ne znamo in ne (z)moremo urejati medsebojnih zamer?.....	140		
Pokaži svojo lovsko izkaznico - Popust: 28, 84, 148, 196, 251, 328, 397, 454, 526, 585, 636			
Lovski informacijski sistem Lisjak:			
Samec, Jože: LISJAK – novosti in dopolnitve.....	250		
Samec, Jože: Tajnikom lovskih družin.....	250		

Ekipa SloWolf: Začela se bo nova sezona opremljanja volkov s telemetričnimi ovraticami	157
Fabiani, Luka: Radioaktivni divji prašiči na Bavarskem	406
Gajlot, Branko: Skladatelj in dirigent Peter Lipar je bil tudi lovec	213
Gašperšič, Rok: Izpodbijanje dražbe za zakup lovišča nekdanje Občine Ovsišje, Srez Radovljica	474
Gašperšič, Rok: Novo o lovski preteklosti pod Jelovico	267
Gašperšič, Rok: Od kdaj živi jelenjad na Jelovici?	464
Grošelj, Boštjan: Lovski krst na štefanovo	96
Gselman, Marjan: Golazjida LZ Maribor 2012	405
Gselman, Marjan: Polharja v Halozah	641
Hodnik, Gregor: Bohinjski medved, končno ujet – s kamero	265
Hodnik, Gregor: Nesrečna muflona	36
Klemenčič, Ljubo: Krstim te v imenu	94
Knez, Alenka: Narava, čebele, lepota, umetnost, ljubezen, svoboda, mir	591
Knez, Olga: Prvi uplenjeni volk v senožeškem lovišču	530
Koblar, Aleš: »Grega zvečer?!«	466
Kočar, Tomaž: Kratek povzetek delovanja Fotokino kluba Diana (1973–2013)	466
Komes, Marko: Ekološka lovska preža	36
Koncilija, Franc: Drugo državno prvenstvo v kompaku	465
Koračin, Marko: Janezov poslovilni koncert	403
Korez, Silvo: »Šopek« zanimivih trofej iz lovišča LD Žetale	591
Košar, Tanja: Lovski krst v Lovski družini Sevnica	95
Kramberger, Ludvik: Lov na mlakarice na jezeru Komarnik	531
Kramberger, Ludvik: V visokem snegu potepuški psi povzročili veliko škodo med srnjadjo	214
Krašovec, Iko: Jubilejnih štirideset let delovanja Foto kluba Diana	210
Krofel, Miha in skupina avtorjev: S sodelovanjem med ameriški in slovenski strokovnjaki za boljše reševanje konfliktov z medvedi	264
Kryštufek, Boris: Lobanja »šarskega risa« v Prirodoslovnem muzeju Slovenije	34
Krže, Blaž: Odpravljanje posledic suše	532
Krže, Blaž: Še o volkovih v Nemčiji	332
Krže, Blaž: Štirideset let od Lovske razstave – Maribor 1972	100
Kuperiti, Janja in Đino Katavič: Na srečanju so se pomerili v streljanju in odšli skupaj na izlet	97
Leban, Jože: Lovski priručniki nekoč in danes	97
Lepšina, Dušan: Pozimi pa rožice ne cveto	208
Leskovic, Boris: Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS – 2014	534
Leskovic, Boris: Vipavski rezbar in naravoslovni fotograf	153
Ložar, Barbara: Lov v spomin na Lipovcovega Lojzla	269
Mihevč, Elio: Razstava naravoslovnih fotografij Marka Masterla	468
Oštr, Patricija: Mlade kune belice v rudniškem rovu	401
Palčič, Marjan: Posebej za jubilara – peval	268
Papež, Janez: Drama iz kočevskega gozda	268
Perko, Bojan: Med pešačenjem na morje Celjana prenočila v Notranjih Goricah	405
Peršak, Alojz: Drugo srečanje lovskih praporščakov Mežiške doline	530
Pirih, Tomaž: Drugi »damski lov« v LD Anhovo	99
Predalič, Miha: Gamsi v pravem (lanskem) snegu	98
Projektna skupina SloWolf: Projekt SloWolf se približuje koncu	471
Pucer, Viktor: Spomini na jerebice na območju LD Šmarje	101
Reberc, Andrej: V Varaždin in Jeruzalem	39
Rihter, Marko: Stričev srnjak	266
Rotar, Franc: Holčev bograč	402
Rotar, Franc: Jubilejni, 15. Prežihov veleslalom	209
Rotar, Franc: Maksovi spomini	270
Rotar, Franc: Prepoznavni na sejmu Lov	406
Rotar, Franc: Prvo mednarodno srečanje lovk	332
Rotar, Franc: Puškarstvo Skobir gradi na robu Slovenj Gradca	155
Rotar, Franc: Zagledani v naravo in dobro hrano	401
Skupina SloWolf: Odvoljena volkulja Jasna iz goteniškega tropa	533
Steinbacher, Ladislav: Prvič in več kot odlično	208
Strmole, Branko: Drugi lovski »boljšjak« na Bledu	404
Svetec, Franc: Bobri in vidra sredi Kostanjevice na Krki	269
Svetina, Katja: »Pino ptič«	265
Tarfilja, Jurij: Prvi lovski slikarski ektempore in Lovski večer LD Železniki	588
Tarfilja, Jurij: Za 85-letico si želi upleniti gamsa	153
Toš, Marjan: Mladi puškar stare borovelske šole	99
Toš, Marjan: Potujemo za sledjo svetlobe k vrhovom gora	211
Toš, Marjan: Sova iz Prežihove ulice	322
Toš, Marjan: Vlado Steinfelser spet nepremagljiv	402
Urbančič, Bojan: Trirogi	100
Uredništvo: Pri Pivki povožena breja volkulja	470
Valentan, Branko: Tradicija LD Cajnarije se nadaljuje	95
Vesel, Štefan: Jazbečja mast je uporabna	589
Vesel, Štefan: Predstavitev DVD – Sožitje z medvedom?	152
Vešner, Drago: Lovci LZ Maribor smo se pomerili v športnem ribolovu	37
Vrščaj, Toni: Dvajset let srbskoromunškega lovskega prijateljstva proslavili v Lužnici/Srbija	464
Vrščaj, Toni: Jubilejni lov polhov 2013 s hrvaškimi prijatelji	640
Weber, Jane: O mojstrstvu vabljenja jelena v roku	531
Zlobko, Branko: Mednarodni fotografski natečaj živali v naravi – 2013	41
Žerdin, Bojan: Hubertova lovska maša LD Bogojna	590
Žerdin, Bojan: Lovska maša v naravi	590
Žerdin, Bojan: Lovska maša v naravi »katedrali«	639
Žnidarič, Slavko: Redka trofej odšla v Avstrijo	153

Arhivske zanimivosti iz zgodovine slovenskega lovstva:

Rutar, Vojko: Boj za orožne liste, lovsko orožje in naboje	273
Rutar, Vojko: Boj za orožne liste, lovsko orožje in naboje (Nadaljevanje)	333
Rutar, Vojko: Boj za orožne liste, lovsko orožje in naboje (Nadaljevanje)	408
Rutar, Vojko: Boj za orožne liste, lovsko orožje in naboje (Nadaljevanje)	472
Rutar, Vojko: Boj za orožne liste, lovsko orožje in naboje (Nadaljevanje)	536

Nove knjige:

Ekar, Franc: Maja Haderlap – Angel pozabene	539
Strajnar, Barbara: Darja Lovšin – Diabetična mala kosila, prigrizki in sladice	407
Velikonja, Jože: Jože Rus – Nemški prepelčar v Sloveniji	543

V spomin:	
Avguštin, Zoltan: LD Rankovci	276
Bulc, Janez: LD Mirna Peč	644
Dekleva, Franc: LD Brkini	594
Dolničar, Franc: LD Toško Čelo	104
Drezgic, Branko: LD Jamnica – Prevalje	215
Erban, Ivan: LD Artiče	104
Florenin, Giuseppe: SLD Doberdob, LD Čepovan	540
Gabrijel, Jože, LD Velika Loka	43
Godec, Justin, LD Podvelka	216
Greifoner, Stanko: LD Voličina	216
Gril, Karl: LD Gozdnik – Griže	470
Kapš, Stane: LD Bled	410
Keber, Vladimir: LD Slovenske Konjice	335
Klemen, Mirko: LD Zreče	158
Kološa, Aleksander: LD Prosenjakovci	541
Kraševac, Franci: LD Loka pri Zidanem Mostu	475
Križman, Franko: LD Dekani	644
Kurnik, Branko: Lovska zveza Maribor	104
Lešnik, Anton: LD Gaj	43
Navodnik, Rok: LD Prežihovo	594
Ogorevc, Avgust: LD Brežice	540
Pavčič, Boris, LD Laze	215
Petar, Stane: LD Kapla	104
Polovič, Franc: LD Dobova	158
Pušnik, Franc: LD Kamnica	475
Pušnik, Venčeslav: LD Podgorje	644
Skobir, Anton: LD Prežihovo, Kotlej	475
Šemrov, Vojko: LD Hotedršica	275
Škrlec, Martin: LD Radenci	335
Šuler, Peter: LD Čezsoča	42
Urancar, Andrej: LD Braslovče	335
Uršič, Zdenko: LD Planota	43
Vitez, Ivan: LD Vrhe	158
Zadravec, Ivan: LD Kog in LD Vinski Vrhovi	594
Zupančič, Andrej: LD Podbočje	410

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi: 43, 104, 158, 216, 276, 335, 410, 475, 540, 594, 644

Lovska kinologija:

Avbar, Matija: Tekma po krvni sledi – Žužemberk 2013	596
Feregotto, Ervin: Povzetek analize vodnikov lovskih psov, usposobljenih za iskanje obstreljane divjadi v letu 2012	480
Gselman, Marjan: Delovni september Slovenskega kluba retrieverjev (SKR)	49
Gselman, Marjan: O delu v Slovenskem klubu za pse prinašalce (retrieverje)	647
Janežič, Jožica: Lokalna tekma v vodnem delu za vse pasme lovskih psov	106
Kirbus, Daniel: LKD Gorenjske organiziralo seminar za delo po krvni sledi (KS)	412
Kovačec, Katka: Preizkušnja naravnih zasnov v LD Velika Nedelja	415
Krnjak, Franc: Človek, ki ni poznal laži in napuha (Ob 100-letnici rojstva Bogdana Sežuna, 1912–1975)	50
Krnjak, Franc: Vsestransko uporabnostna preizkušnja ptičarjev (VUP) 2012	108
KZS: Lovsko-kinološke prireditve v letu 2013	51
Maček, Bojan: Vzrejna preizkušnja šarivcev LKD Ormož – Ptuj	46
Mali, Marko: Brez lovskega psa mu živeti ni	338
Nahtigal, Janez: Preizkušnja po umetni KS za lovske pse v LD Šenčur	478
Nahtigal, Janez: Srečanje predsednikov klubov za brak-jazbečarje v Avstriji	596
Nahtigal, Janez: Vedno je bil pripravljen svetovati	647
Poljanšek, Dejan: Mar lovci nimamo pravice organizirati nobene mednarodne prireditve več?	218
Poljanšek, Dejan: UP po KS v LKD Ljubljana	217
Pucer, Viktor: Obalna kinološka prireditev med cvetjem in cipresami	46
Rosenfeld, Dušan: Jesenska vzrejna preizkušnja za pse jamarje	649
Roter, Matjaž: Druženje vodnikov psov in kinologov v LD Pesnica – Jarenina	277
Rožman, Iztok: Srečanje lovskih kinologov ZLD Prlekija	542
Steinbacher, Ladislav: Združeni državni preizkušnji nemških lovskih terierjev in jazbečarjev	45
Steinbacher, Ladislav: Državna razstava lovskih psov CAC v Gornji Radgoni	159
Steinbacher, Ladislav: Prehodni pokal ostaja v LKD Maribor	107
Steinbacher, Ladislav: Za državne naslove so se pomerili nemški lovski terierji	649
Steinbacher, Ladislav: Zbor članov pohvalil delo vodstva KLPJ	337
Šumak, Janez: Vzrejni pregled nemških prepelčarjev in Občni zbor DLNP	161
Šumak, Janez: CAC Savinjske doline – praznik lovskih kinologov	645
Šumak, Janez: Državna razstava psov lovskih pasem CAC Savinjske doline	414
Šumak, Janez: DUT za brak-jazbečarje v Beli krajini	161
Šumak, Janez: LKD Celje ima novo vodstvo	411
Šumak, Janez: Ocenjevanje zunanosti psov vseh lovskih pasem v LKD Celje	479
Šumak, Janez: Osemindeset let lovec - kinolog in štirideset let kinološki sodnik	476
Šumak, Janez: PNZ goničev in brak-jazbečarjev v Rogaški Slatini	105
Šumak, Janez: PNZ za goniče in brak-jazbečarje v Gornjem Gradu	105
Šumak, Janez: Prvo šolanje vodnikov v programu za »mlade pse« v LKD Celje	159
Šumak, Janez: Skupščina LKD Idrija predstavila uspešno delo svojih kinologov	336
Šumak, Janez: Tečaj šolanja lovskih psov VP-1 in VP-2 v LKD Celje	541
Šumak, Janez: Tečaj vodnikov krvsledcev v LD Dobrna	595
Šumak, Janez: Vzrejni pregled nove VK za alpske brak-jazbečarje	107
Trček, Iztok: JZP, ŠPP in PP ptičarjev v Pomurju	646
Trček, Iztok: Samostojna državna tekma v delu po umetni KS za lovske pse	476
Trček, Iztok: Zbor lovskih kinologov iz Pomurja	216
Tucovič, Branko: Jesenske uporabnostne preizkušnje psov ptičarjev v Posavju	217
Verčko, Jožef: 37. Tekma barvarjev treh dežel na Pohorju	44
Verčko, Jožef: Kdaj je neko tekmovanje lovskih psov dejansko državna tekma (CACT)?	109
Verčko, Jožef: Seminar za vodje kinoloških prireditev in delegate	277
Verčko, Jožef: Uporabnostna preizkušnja po KS v LD Pogorevc	479
Verčko, Jožef: V vsaki zgodbi je več resnic!	339
Vidmar, Angel: Delovni posvet vodnikov psov krvsledcev	411
Vidmar, Angel: Ocenjevanje zunanosti psov v LKD Gorica – Nova Gorica	413
Vidmar, Angel: PZP preizkušnja ptičarjev v LD Hubelj	414
Volarič, Saša: Manj znana vloga psov ptičarjev	47

Predvidena legla lovskih psov: 55, 109, 162, 219, 278, 340, 416, 483, 543, 597, 650

Lovski prapori ZLD Novo mesto

stroju. V primerjavi z gladkim vbodom je tovrstno vezenje izrazitejše, bogato in teksturirano. Tradicionalna tehnika vezenja se postopoma umika strojnemu vezenju, pa tudi tiskanju na blago. Pravi lovski prapor je izdelan dvostransko; vsaka stran prapora se veže posebej, nato se polovici sešijeta v celoto. Prav zato se prapor zaključuje z zlato vrstico ali resami. Blago, uporabljeno za prapor, mora biti trpežno, vezenje na njem pa strukturirano in trdno, da bo zdržalo desetletja njegove uporabe in se končno ohranilo v muzeju. Drog prapora je zaključen s kovinsko (pozlačeno) konico, nanj se po navadi namestijo pozlačeni kovinski lističi – lipovi listi. V praksi sem zaznal, da lovske družine na pozlačene lističe vgravirajo imena svojih članov, ki darujejo za »žebliček«, ki je že postal del lovske tradicije. Slovenski lovski prapori – zanje ne veljajo stroga veksikološka pravila³ oblikovanja – po navadi predstavljajo lovske motive, ki so neposredno povezani z lovsko družino in njeno dejavnostjo (npr. s pokrajino ali divjadjo, ki je značilna za lovišče, ki ga upravlja lovska družina) in z logotipom Lovske zveze Slovenije. Vogalni motivi so na praporu praviloma čudovita tihožitja stiliziranih rož, vejic in listov, ki so spet značilni za pokrajino – družinsko lovišče.

Za dolensko lovstvo je Frata, skrita v osrčju šumečih gozdov Brezove rebri, izjemno pomembna tudi zato, ker je bil pred domom razvit prvi lovski prapor pri nas. Mimo doma na Frati vodijo peš-

³ Veksikologija ali zastavoslovje obravnava in proučuje zastave in prapore.

Slavnostno razporejeni lovski praporščaki

poti: odcep evropske pešpoti E/7, Trdinova pešpot, planinska pešpot Ljubljana–Zagreb in gozdarska pešpot. Frata je bila vedno srčika lovstva, ki pa je s komercializacijo gostinstva žal izgubila pomen zbirališča lovcev, ki so zgradili svoje lovske kočice pod Srobotnikom (LD Novo mesto), na Plešivici (LD Plešivica – Žužemberk) in v Globodolu (LD Mirna Peč). Iz zgodovinskih virov izhaja, da so dolenski lovci leta 1954 na Frati pri Ajdovcu (Suha krajina) odkrili spominsko ploščo dolenskim lovcem, padlim borcem in partizanom, ki so umrli ob bombardiranju logarnice na Frati, ki jo obdajajo z divjadjo bogati gozdovi Brezove rebri. Ob odkritju spominske plošče padlim

⁴ Prvo spominsko knjigo je leta 1962 začel pisati **Janez Bulc**, dolgoletni predsednik ZLD Novo mesto, ki se je zapolnila leta 1995 in se od tedaj vodi nova knjiga o tradicionalni vzorni brakadi Frata.

je bila na grobišču posuta zemlja vseh petih slovenskih pokrajin, ki so jo nanj prinesle njihove delegacije, tudi iz Furlanije in Julijske krajine ter s Koroške, kjer stoji knežji kamen.

Ker je Frata⁴ (še vedno) usodno povezana z lovstvom, sem raziskal, kdaj in kje je bil razvit prvi slovenski lovski prapor. V roke mi je prišla dragocena brošura, ki jo je leta 2010 uredil **Stane Gabrijel**, izdala pa **Zveza lovskih družin Novo mesto** ob 60-letnici tradicionalne vzorne lovske brakade Frata⁵. V njej je natisnjen faksimile zapisnika 3. seje UO in NO tedanje okrajne lovske zveze Novo mesto, št. 594/58, z dne 21. oktobra 1958, ki jo je vodil njen

predsednik **Franjo Bulc**. Bulc je na seji 21. 10. 1958, namenjeni pripravam za skupni lov, orisal svojo zamisel o poteku tradicionalne brakade Frata⁶, na kateri je Lovska zveza Novo mesto 29. novembra 1958 razvila svoj lovski prapor, ki je bil prvi lovski prapor v Sloveniji⁷. Brakade v času, ko se je Dolenska trinajst let po drugi svetovni vojni z novo magistralno cesto povezala s svetom, so se udeležili tudi lovci lovskih družin

⁵ Slovar slovenskega knjižnega jezika, fráta-e ž (á) nar. poseka, krčevina: hoditi skozi gozdove in frate.

⁶ Lov na Frati je potekal 28. in 29. novembra 1958, lovovodja je bil **Franjo Bulc**, njegov pomočnik pa **Slavko Bele**; skupno se je lova udeležilo 186 lovcev in predsednik LZS dr. **Jože Beniger** s soprogo.

⁷ ... in v takratni skupni državi Jugoslaviji.

⁸ Ideja o lovu Frata se je rodila danega leta 1951, ko sta se združili Lovski podzvezi Trebnje in Novo mesto.

z Jesenic, Dovjega - Mojstrane in Starega trga ob Kolpi. Slavnostna govornika sta bila Franjo Bulc in dr. **Jože Beniger**. Zbrani lovci so v žerjavico kresa položili smrekove vršičke v čast med vojno padlim lovcem. Po slavnostni večerji v lovskem domu so zatrobili lovski rogovi in Franjo Bulc je zbranim prebral čustveno pismo člana Lovske družine Mirna Peč, lovca **Alojza Povšeta**, ki je lovskim tovarišem, udeležencem tradicionalne brakade Frata⁸, pisal iz ljubljanske bolnišnice.

Na podlagi domoljubne pobude Franja Bulca, ki je bil tudi visoki funkcionar Gasilske zveze Slovenije (ki je 1. 7. 2013 v Ribnem podpisala listino o prijateljstvu in sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije; Lovec, št. 9/2013), da dolenski lovci razvijajo svoj prapor, so člani Lovske zveze Novo mesto kupili blago, niti/sukanec za vezenje in drog s kovinsko konico z lističi. Osnutek prapora je nastal po zamisli inž. **Janeza Bulca**, ki je nanj narisal medveda z (štukaturnimi) vogalnimi elementi za lovski prapor. Lovska zveza Novo mesto ga je slavnostno razvila na lovski proslavi 29. novembra 1958 na Frati. Boter prapora je bil **Franc Pirkovič**, predsednik Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto in poznejši predsednik Lovske zveze Novo mesto, pokrovitelj prapora pa je bil dr. **Jože Beniger**, tedanji predsednik LZS. Originalni prapor, prvi lovski prapor v Sloveniji in takratni Jugoslaviji, je zdaj varno shranjen v prostorih doma lovcev ZLD Novo mesto na Seidlovi cesti 6 v Novem mestu. Želja, da bi zgodovinski lovski prapor kot muzejski eksponat dobil svoje častno mesto v slovenskem Lovskem muzeju v Bistri, je doslej ostala neuresničena. Ni lovske slovesnosti, ki bi minila brez lovskih praporščakov, ki z visoko dvignjenimi zelenimi prapori, »čeprav viharja moč razsaja, hraste cepi, skale taja, pehe zemlje drobi, kakor trdna skala stojijo neomajno v čast slovenskega lovstva⁹«. Tudi na zadnji poti lovke ali lovca.

Prispevek zato namenjam in ga posvečam neutrudnim lovskim praporščakom, ki jim velja zahvala za ponosno in neodplačno varstvo, skrb in nošenje lovskih praporov ter pred nedavnim preminulemu avtorju likovne podobe prapora Janezu Bulcu.

Matija Avbar

⁹ Po pesniku **Jožefu Virku** (pred letom 1863) Slava Slovencem.

Strelsko tekmovanje za prehodni pokal KS Gotovlje

Ob praznovanju praznika KS Gotovlje **LD Zalec** vsako leto priredi strelsko tekmovanje za prehodni pokal KS Gotovlje. Letos je bilo tekmovanje 23. 6. pri lovskem domu Rinka v zaselku Sv. Jedert.

Tekmovalci so streljali na pet-najst glinastih golobov in z MK-puško na tarče srnjaka, prašiča, gamsa in lisice. Tekmovanje, ki ga je spremljalo lepo vreme, se

Foto: B. Birsa

Strelišče v Panovcu je julija letos spet gostilo najboljše strelce iz goriških LD in gostujočega Društva slovenskih lovcev Doberdob (Italija).

Foto: M. Kraševic

Strelsko tekmovanje za prehodni pokal KS Gotovlje

je začelo ob 9. uri, tekmovalo je trinajst ekip, vključno z dvema domačima.

Rezultati – ekipno:

1. LD Oplotnica
2. LD Dobrna
3. LD Gozdnik - Griže

Posamezno:

1. **Boštjan Sadek**, LD Oplotnica
2. **Peter Flis**, LD Trebnje
3. **Grega Kovčec**, LD Tabor.

Marjan Krašovic

Strelsko tekmovanje v Goriškem volilnem okolju

Po enoletnem premoru je strelišče Panovec v Novi Gorici poleti, 13. 7. 2013, ponovno gostilo ekipe lovskih družin. Tekmovali so člani šestih lovskih družin in povabljeni gosti Društva slovenskih lovcev Doberdob iz Italije. Tekmovanje je potekalo v skladu s Pravilnikom o lovskem strelstvu.

Po sklepu upravnega odbora **ZLD Gorica** in tamkajšnje komisije za strelstvo so bile povabljene

tudi LD, ki so izstopile iz članstva zveze. Prijateljske vezi med člani še vedno obstajajo in takšno druženje krepi lovsko tovarištvo ter sodelovanje med člani, vodstvom LD pa je apel po hitrih odločitvah, ki imajo dolgoročno negativne učinke.

Tekmovanje se je začelo s pozdravnima govoroma predsednika območne ZLD Gorica **Igorja Zadravca** ter predsednika komisije za strelstvo **Vekoslava**

Krstiča in predsednika Trap kluba Gorica **Damjana Rustje**.

Na tem tekmovanju smo prvič uporabljali računalniško obdelavo podatkov, ki je bila pregledna, hitra in zelo natančna. Zahvala za to novo pridobitev velja podpredsedniku območne zveze Gorica **Primožu Bonetu**, ki je poskrbel za operativno in tehnično ureditev. Po začetnih težavah je tekmovanje steklo v tekmovalnem duhu brez večjih zapletov.

ČLANI:

GOLOBI – POSAMEZNO:

1. **Dimitrij Arčon**, LD Gorica
2. **Boštjan Debenjak**, LD Sabotin
3. **Joško Strosar**, LD Trnovski gozd in **Rajko Kerševan**, LD Fajti hrib

ČLANI: MK – POSAMEZNO:

1. **Boštjan Debenjak**, LD Sabotin
2. **Joško Strosar**, LD Trnovski gozd
3. **Silvan Merljak**, LD Gorica

VETERANI:

GOLOBI – POSAMEZNO:

1. **Darko Pahor**, LD Fajti hrib
2. **Goran Debenjak**, LD Sabotin
3. **Kodermac Albin**, LD Sabotin

VETERANI:

MK – POSAMEZNO:

1. **Jože Volk**, LD Trnovski gozd
2. **Viljan Stepančič**, LD Gorica
3. **Darko Pahor**, LD Fajti hrib

ČLANI: KOMBINACIJA

– POSAMEZNO:

1. **Boštjan Debenjak**, LD Sabotin
2. **Joško Strosar**, LD Trnovski gozd
3. **Matej Kržišnik**, LD Hubelj

VETERANI: KOMBINACIJA – POSAMEZNO:

1. **Darko Pahor**, LD Fajti hrib
2. **Goran Debenjak**, LD Sabotin

3. **Ljubo Mrevlje**, LD T. D. Branik

ČLANI: GOLOBI – EKIPNO:

1. LD Trnovski gozd
2. LD Sabotin
3. LD Fajti hrib
7. DSL Doberdob, Italija

ČLANI: MK – EKIPNO:

1. LD Trnovski gozd
2. LD Sabotin
3. LD Fajti hrib
7. DSL Doberdob, Italija

VETERANI:

GOLOBI – EKIPNO:

1. LD T. D. Branik
2. LD Fajti hrib
3. LD Gorica

VETERANI: MK – EKIPNO:

1. LD Gorica
2. LD Fajti hrib
3. LD Trnovski gozd

ČLANI:

KOMBINACIJA – EKIPNO:

1. LD Trnovski gozd
2. LD Sabotin
3. LD Fajti hrib
7. DSL Doberdob, Italija

VETERANI:

KOMBINACIJA – EKIPNO:

1. LD Sabotin
2. LD Fajti hrib
3. LD Gorica

Foto: B. Birsa

Strelci so streljali tudi z MK-puško z optiko in prislonom ob fiksni količek.

Razveseljivo je, da veterani kljubujejo letom in še vedno dosegajo zavidljive rezultate, člani so dosegli povprečne, nekateri posamezniki pa kljub temu izstopajo po številu zadetih krogov.

Po končanem tekmovanju so podpredsednik ZLD Gorica Primož Bone, predsednik Trap kluba **Damjan Rustja** ter predsednik Komisije za strelstvo pri ZLD Gorica Vekoslav Krstič podelili priznanja za dosežene rezultate. Nato je sledila analiza uspehov in rezultatov ob kulinarčnih dobrotah Vipavske doline in Goriških brd.

Boris Birska

Državno strelsko prvenstvo na Šmohorju

Na strelišču **LD Rečica** pri Laškem je bilo v soboto, 14. septembra, državno prvenstvo v lovskem streljanju na premično tarčo – bežečega merjasca.

Po državni himni in nagovoru starešine LD Rečica pri Laškem **Gregorja Horjaka** in predsednika KS Rečica **Matjaža Pikla** so tekmovalci začeli s tekmovanjem. Startne številke so izžrebali pred

lovskim domom na Šmohorju po uradnem treningu že na predvečer tekmovanja. Tekmovanje je potekalo brez težav v lepem jesenskem dopoldnevu, sodelovalo je pet ekip in šest posameznikov.

Okrog 14. ure je predsednik Komisije za lovsko strelstvo pri LZS **Bojan Breitenberger** podelil pokale najboljšim ekipam in posameznikom.

1. S-K ZLD Celje	448 krogov
2. LZ Posavje – Krško	444 krogov
3. LZ Maribor	444 krogov
4. LZ Novo mesto	419 krogov
5. Koroška LZ	356 krogov

Najboljši posamezniki, ki so po končanem prvem delu tekmovanja streljali še končno serijo, so bili:

1. Boštjan Sadek	244 krogov
2. Jože Štefančič	241 krogov
3. Jure Žohar	240 krogov
4. Peter Flis	235 krogov
5. Jože Uhan	234 krogov

Tekmovalci so se po zanimivem in napetem tekmovanju zadržali v prijetnem druženju pred lovsko kočjo na Šmohorju še dolgo v popoldne in komentirali dosežene rezultate ter osvojene pokale. Niso pa pozabili pohvaliti organizatorja tekmovanja, domače LD Rečica, za uspešno izvedbo tekmovanja.

Andrej Mavri

Najboljši trije posamezniki na strelskem tekmovanju na Šmohorju

... in najuspešnejše tri strelske ekipe

Kobanski lovski pozdrav v Slovenskih goricah

Na tradicionalnem jesenskem srečanju so se zbrali člani pobratenih lovskih družin **LD Vurmat** iz Sv. Duha na Ostrem vrhu in **LD Dobrava** iz Svete Trojice v Slovenskih goricah. Srečanje je bilo v lovskem revirju Čagona, kjer so imeli skupni lov na fazane in poljske zajce. Lov je potekal pod vodstvom revirnega vodje **Ivana Ljubeca** in njegovih pomočnikov **Ivana Turčina** in **Franca Slekovca**, ki so se zelo potrudili, da je vse potekalo po načrtu, zelo varno in lovsko etično. Zbrali so se pri kmetu **Kovačecu**, ki je tudi sicer prijatelj zelene bratovščine, in jih je pri svoji zidanci v Čagoni povabil tudi v staro vinsko klet na kozarček rujnega. Lep jesenski dan je bil kot nalašč za sprehod po tem delu cerkvenjaških goric, ki še nudi nekaj prvobitnih krajinskih danosti, ki so primerne tudi za ohranitev male divjadi.

Vinogradništva Gregorec so se lovci napolnili na drugi pogon proti izhodiščnemu mestu pri kmetiji Kovačec v Čagoni, kjer so ob zvokih lovskega roga opravili pozdrav lovini. Diana jim je bila naklonjena, saj so uplenili sedemnajst fazanov in dva dolgouhca. Rezultat, ki je v zdajšnjih razmerah odraz us-

Člani dveh pobratenih LD Vurmat in Dobrava so se zbrali na lovu na malo divjad v Čagoni.

Lovski krst zelenca Jureta

Po prvem pogonu so se člani pobratenih LD zbrali na krajši malici na vinogradniški kmetiji znanega in uspešnega cerkvenjaškega vinogradnika **Jožeta Gregorca**. Skupaj s soprogo **Sonjo** sta članom obeh zelenih bratovščin postregla z izvrstnim letnikom souvignona, chardonayja in kernerja, domačo potico, toplim čajem in kavo. Seveda na mizah ni manjkalo drugih kulinarčnih dobrot, za katere je poskrbel revirni lovec **Tone Šamperl** s soprogo. Zelo sproščeno je minilo vse skupaj, goste iz Kobanskega pa so zanimale tudi razmere v slovenskogoriškem vinogradništvu in odnosi med lovci in kmeti, ko nastane škoda od srnjadi v vinogradih. Za zdaj v LD Dobrava zadeve urejajo strpno, sporazumno in nimajo težav. Od

pešnega gospodarjenja z malo divjadjo.

Prijetno druženje so sklenili v lovskem domu v Dobravi, kjer so opravili še lovski krst po starem običaju. V zeleno bratovščino je bil v skladu s staro navado sprejet zelenec **Jure**, ki se je dobro 'držal' in odgovarjal na mnoga vprašanja strogega tožilca **Jožefa Mačka**, p. d. Pepa Škofa. K temu je pripomogel tudi obtožencev zagovornik **Branko Kaučič**, tako da je zelenec **Jure** častno in pošteno prejel »zakrament« lovskega krsta in po njem še mnoge stiske rok starejših lovskih tovarišev iz Vurmata in domače Dobrave. Lep dogodek in še eno nepozabno srečanje iskrenih lovskih tovarišev iz Kobanskega in Slovenskih goric, ki vsak po svojih močeh skrbijo za ohranitev narave in divjadi in

se znajo včasih tudi sproščeno razveseliti in pozabiti na vsakdanje skrbi. LD Vurmat in LD Dobrava sta se pobratila leta 1977, ko so na Vurmatu razvili novi lovski prapor. S krajšim presledkom so vsa ta leta dobro sodelovali in dolgoročno sodelovanje na novo potrdili s podpisom posebne listine o prijateljstvu leta 2004, ko je LD Dobrava praznovala abrahama. Na srečanju so se še dogovorili, da bo LD Vurmat prispevala trak za novi prapor LD Dobrava, ki ga bodo razvili ob 60-letnici delovanja maja prihodnje leto.

M. T.

LD Log pod Mangrtom in 70. obletnica tragedije v Strmcu

V soboto dopoldne, 12. oktobra 2013, smo se zbrali v gorski vasi Strmec, ob cesti mejni prehod Predel – Log pod Mangrtom, da bi obeležili 70. obletnico hude tragedije v tej vasi. Kljub močnemu deževju in hladnemu vremenu se je zbralo veliko sorodnikov, vaščanov, predstavnikov organizacij NOB, veteranske organizacije Sever, članov LD Log pod Mangrtom in drugih uglednih gostov.

Spomnili smo se dogodka pred sedemdesetimi leti na ta dan, ko so enote nemške vojske med umikom z omenjenega območja požgale vas Strmec, sedemnajst vaščanov pa so ustrelili. V ognjenih zubljih je umrla starejša in invalidna ženska, ki se sama ni mogla rešiti. Preostale Strmčane so nemški vojaki nato odpeljali po strmi poti v dolino in v vas Log pod Mangrtom, kjer so jih izpustili. Tragedija se je globoko zarezala v srca preživelih domačinov in sorodnikov. Vas si še dolgo ni opomogla, saj je izgubila veliko mladih ljudi, potrebnih za delo, uničene so bile družine, ostali pa so tudi brez svojih domov in težko prigranega imetja.

Proslava je potekala spontano in v zelo čustvenem tonu. Govorniki so se spomnili grozot in spregovorili o tragičnem dnevu in tudi obdobja po drugi svetovni vojni, ko je vas poskušala ponovno oživeti, pa ji žal še do danes to ni uspelo. Čeprav je vas lepo urejena, je v njej ostala le še ena stalno naseljena kmečka družina, vse druge so le občasno naseljeni vikendi. Ob takih dogodkih se človeku porajajo različne misli, pa vendar smo se vsi strinjali, da spominov in grozot ne bomo mogli nikoli pozabiti.

Kulturni program so s svojim govorom popestrili **Daniel Krivec**, nekdanji župan Občine Bovec in zdajšnji poslanec DZ, župan Občine Bovec **Siniša Grmovšek** in **Jelko Kašca**, takrat zelo mlad fant iz Loga pod Mangrtom, ki je zelo kronološko in doživeto predstavil potek dogodkov v Strmcu in pozneje v Logu pod Mangrtom. Ob tem je Moški pevski zbor Golobar iz Bovca zapel nekaj lepih pesmi.

Marsikdo se bo vprašal, kaj imata lovstvo in LD Log pod Mangrtom pri tem? Pred mnogimi leti, v drugem času, so se lovci v Gornjem Posočju dogovorili, da bodo vse pomembnejše

Vasica Strmec dandanes; v ozadju veriga Loške stene, že pobeljene z letošnjim snegom.

Delegacija LD Log pod Mangrtom polaga venec žrtvam ob obeležju v Strmcu; desno župan Občine Bovec, Siniša Grmovšek.

spomenike iz časa NOB prevzeli v upravljanje in jih ustrezno vzdrževali. Upravljanje obeležij je bilo razumljivo, saj je bilo v času druge svetovne vojne med padlimi ali umrlimi v internaciji veliko sorodnikov, članov tamkajšnjih zdajšnjih lovskih družin. Tako smo lovci **LD Log pod Mangrtom** prevzeli spominsko obeležje v vasi Strmec in skrbimo zanj še vedno. Vsako leto člani LD poskrbimo za cvetje in prižgemo sveče, še posebno za 1. november ob dnevu spomina na mrtve. Ob 70. obletnici in spomnu na žrtve v vasi Strmec smo sodelovali skupaj s KS Log pod Mangrtom kot prireditelji. Lovci smo obeležje očistili in preuredili povsem na novo. Slovesnosti smo se udeležili s praporom LD, položili svoj venec in po končani prireditvi poskrbeli za tople obroke in pijačo zbranim v šotoru, ki so ga postavili gasilci PGD Log pod Mangrtom.

Tako smo lovci in naša organizacija poleg svojih nalog in obveznosti lahko tudi koristni in pomemben dejavnik v svojem lokalnem okolju in širše.

Stanko Kapun

Tradicionalni Srednjeveški dan

Letos je **Turistično društvo Trbovlje** s pomočjo **Občine Trbovlje** pripravilo že tretji **Srednjeveški dan** zapored, in sicer 7. septembra 2013 v popoldanskih urah. Kot vedno smo tudi letos pevci in rogisti trboveljskega društva **LPZ in rogistov Zasavje - Trbovlje** odprli

začetek Srednjeveškega dne pred »lovskim gradičem« v Trbovljah; najprej s fanfarami naših rogistov, potem pa še z dvema pesmima. Po tem nastopu smo v mestnem parku nadaljevali s krajšim koncertom.

Na letošnjem dnevu smo imeli več obiskovalcev kot lani. Tudi udeležba nastopajočih je bila pestrejša, saj so v srednjeveškem kulturnem programu sodelovali učenci OŠ Tončke Čeč iz Trbovelj, Foklorna skupina Svoboda - Center iz Trbovelj, Karate klub Trbovlje, Filmsko ustvarjalno društvo Loke Studio, skupina orientalskih plesalk Al Saiph, Plesna skupina mažoret - Trbovlje, Ženski pevski zbor Trbovlje, Konjeniško društvo Trbovlje, Društvo prijateljev mladine in še drugi. Skratka, v mestnem parku je bilo zelo živahno, potekale so različne delavnice, predvsem za mlade, na srednjeveški tržnici so prodajali rokodelske izdelke, mladi so se lahko preskusili v jezdenju, kuhali so okusen ričet, ki so ga pripravile kuharice gostišča Društva upokojencev Trbovlje. Pripravili so tudi srečelov.

Nastop LPZ in rogistov Zasavje - Trbovlje na letošnjem Srednjeveškem dnevu

Zanimivo in pestro dogajanje so Trboveljčani vzeli za svojega in po vsej verjetnosti bo že naslednje leto prineslo spet kaj novega, še zanimivejšega.

Marjan Palčič,
Društvo LPZ in
rogisti Zasavje Trbovlje

Druženje lovcev na Jelovici

Jelovica je sredogorska zakrasila gozdnata planota, površinsko velika približno 25.300 ha, ki se kot alpsko predgorje razteza med Škofjo Loko, Kranjem, Radovljico in Bohinjem. Na vzhodu in jugu jo omejujejo Sava s Savo Bohinjko in Selška Sora. Dandanes Jelovico prekrivajo smrekovi gozdovi, ki dajejo najkakovostnejšo smrekovino. V preteklosti pa je bil tod jelovobukov gozd, ki so ga zaradi oglašanja (fužinarstvo, železarstvo v Železnikih, Kropi in na Jesenicah) delno izkrčili. Jelovica je ocenjena kot območje naravnih vrednot in ima status posebnega varstvenega območja Natura 2000.

V povojnem obdobju je z njenim vršnim oziroma osrednjim delom z divjadjo upravljalo takratno državno lovišče Zavod za gojitev divjadi Triglav - Bled, predhodnik zdajšnjega Triglavskega narodnega parka, ki pa je leta 1959 vse takratne jelovške lovske revirje razpustilo in lovišča prepustilo v upravljanje okoliškim lovskim družinam, katerih člani so do tedaj lahko lovili zgolj na robnih območjih planote in njenih pobočjih. To gojitveno lovišče je v petdesetih letih iz podonavskega lovišča Belje pripeljalo in v svoje lovišče izpustilo nekaj glav jelenjadi, kar je bil zametek nove kolonije jelenjadi pri nas. Z leti se je številčno povečevala in predvsem hitro prostorsko širila ter se sčasoma povezovala z jelenjadjo iz sosednjih območij, zlasti s karavanško. Poleg jelenjadi in avtohtonega gamsa ter srnjadi od parkljaste divjadi na večini jelovških lovišč živi še muflon. Tudi ta je bil umetno vnesen v sedemdesetih letih z Brionov (LD Jošt in Selca, Škofja Loka 1972 leta). Na Jelovici je torej divjadi dovolj. Zdaj s tamkajšnjo divjadjo upravlja osem gorenjskih lovskih družin.

Škoda od divjadi in z njo povezani visoki odstrelni načrti, ki jih je vse težje uresničiti, pa tudi drugi vzroki, kot sta vse dražji bencin za prevoze v razmeroma oddaljena lovišča, zaraslost gozd-

Foto: T. Žumer
Zbor lovcev na Rovtarici

ne podrasti, pašnih površin in ne-gozdnih enklav, od lovcev terjajo drugačen pristop k izvrševanju načrtov odstrela.

Spoznanje, da bo lov uspešen le, če se bo dobro »zaprla« dokaj veliko lovno območje, za kar pa je potrebno več lovcev na stojiščih in tudi gonjačev, terja pri organizaciji medsebojnih skupnih lovov za lovce dveh ali več lovišč mnogo več sodelovanja med sosednimi LD. Pravzaprav lovcom to ni težko, saj se radi družimo in radi skupaj lovimo. Zaradi dobrososedskih prijateljskih odnosov lovimo na način, da so lovci sosedskih lovišč na stojiščih med seboj »pomešani«. Tako lovci iz sosednjega lovišča lahko enako pravno lovijo in morda uplenijo vso divjad, katere odstrel je dovoljen domačim lovcom. Pri tem pa se ločina vsteva v izvršitev odstrelnega načrta za lovišče, kjer je le-ta bila uplenjena.

Velikopovršinski skupni lovi so ob dobri organizaciji in disciplini razmeroma uspešni, saj se le redkokdaj ne končajo brez pozdrava, pogosto tudi obilni lovini. To je največkrat prav netrofejna ženska divjad, ki je nadvse »dobrodošla« pri izpolnjevanju odstrelnih načrtov.

Bohinjski lovci (LD Bohinjska Bistrica, Nomenj - Gorjuše in Stara Fužina) že dolga leta enkrat na leto organizirajo skupni lov za člane vseh omenjenih lovskih družin in njihove goste tako, da je izmenično vsako leto ena izmed LD organizatorica skupnega lova. Podobno se tudi lovci iz Selške doline (LD Selca, Železniki in Sorica) redno srečujejo na tradicionalnih jelovških lovih, najpogosteje na Soriški planini ali Rovtarici. Letošnja lova selških lovcev, bila sta 20. in 27. oktobra, sta dala, tudi zaradi zelo nestanovitnega vetrovnega vremena, manj plena. Lovci so sicer uplenili dva

mlajša jelena, vendar so bila pričakovanja lovcev večja. Druženje in srečevanje jelovških lovcev pa je kljub vsemu ostalo, kar v današnjih časih tudi nekaj velja.

Branko Galjot

Srečanje treh lovskih družin na Pohorju

Zadnje nedeljo v oktobru je zbil na Štajerskem lep topel jesenski dan, kot ga že dolgo ne pomnimo. Na pobočjih Pohorja, tik pod Arehom, so lovske družine (LD) Hoče, Fram in Šmartno organizirale tradicionalni lov na divje prašiče in lovne vrste plenilcev, ki so ga vodili lovovodje **Jože Frešer** iz LD Hoče, **Milan Ačko** iz LD Fram in **Vlado Dovnik** iz LD Šmartno. Po dvanajsti uri se je sto petdeset lovcev in nekaj deset domačinov zbralo pri partizanski kurirski postaji S-13 na Perkovem sedlu. Tam so se

krizale partizanske kurirske poti, ki so vodile iz Slovenskih gor, Haloz, prek celotnega Pohorja na Koroško in v Savinjsko dolino. Kurirji so skrbeli za povezavo med partizanskimi enotami, jim prenašali ukaze vojaškega poveljstva, jih obveščali o gibanju okupatorskih enot ali pa so po teh poteh vodili pomembne vojaške in politične osebnosti. V tistem času je bilo kurirsko delo zelo nevarno, odgovorno in zaradi zahtevnega terena tudi zelo naporno. Poti so vodile mimo številnih sovražnih postojank, razdalje od ene relejne postaje do druge so trajale šest ali osem ur hoje, delo pa so kurirji opravljali izključno ponoči. Zato so bili za partizanske kurirje izbrani res samo hrabri, odločni in iznajdljivi fantje, ki so poleg teh vrlin tudi dobro poznali teren. Čeprav partizanski kurirji niso sodelovali v bojih, so se šestkrat dokazali.

Naključje je hotelo, da so v nekem obdobju postali trije kurirji iz te kurirske postaje starešine

Foto: L. Steinbacher

Prof. Branko Vasa je v svojem nagovoru povzel zgodovinska dejstva in opozoril na moralno dolžnost spoštovanja do tovarišev, ki so se borili za zmago nad okupatorjem.

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanjem podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovске izkaznice, omogočili nakup lovskih potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovska izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 14. 11. 2013

POGODBE ZA POPUSTE		
Podjetje	blago in storitve	% popusta
GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Striženje las	5
LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtrni vložki)	8
KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Geodetske storitve	15
DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIEN ACANA IN K9JULIIS,	10
Trgovina za male živali FENIX v Tolminu in Novi Gorici	za plačilo v gotovini	
USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovskih oblačil in pripomočkov	10
VTE, d. o. o., Gradnikove brigade 4, 1000 Ljubljana	Izdelki blagovne znamke Voodoo Tactical	10
	Olight svetilke z dodatki	5
POT USPEHA, izobraževanje Željko Hohnjec, s. p., Občice 25, Dolenjske Toplice	Odvajanje od kajenja in alkohola in drugih odvisnosti	15
GRAD-ART, d. o. o., Podmilščakova 11, 1000 Ljubljana	Projektiranje novogradenj, rekonstrukcij in sanacij objektov	15
	Svetovanje, nadzor in inženiring v gradnji	10
GARMIN, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	GARMIN ASTRO 320-DC 40 IN GARMIN DC-40 - ASTRO 220, 320	10
KARBO - Renata Kerec, s. p., Partizanska cesta 35, 2230 Lenart	Krovska in kleparska dela - prekrivanje streh in izdelava fasad s paneli	10
	Vsa gradbena in tesarska dela ter dobava in montaža stavbnega pohištva	10
VETERINARSKA POSTAJA BRESTANICA, d. o. o., Šolska cesta 15, 8280 Brestanica	Storitve v ambulanti	10
	Pregled in tetoviranje rodovniških legel ob cepljenju, mikročipiranje in registraciji	10
	Hrana za pse	5
PAMI, d. o. o., Nova Gorica, Vipavska cesta 50, Nova Gorica	Prodajni program PLANIKA TREKKING	10
DeCARNIS, d. o. o., Vipavska cesta 12, Nova Gorica	Pasja hrana adult, light, puppy in stone cricks plus	10
WEBO, d. o. o., Dragomelj 84, Domžale	HAIX lovski in gozdarski čevlji, HOLIK rokavice	10
	LED LENSER svetilke	5
ŠOLA VOŽNJE POGORELEC, Josip Pogorelec, s. p., Lendavske gorice 429/a LENDAVALA	Vozniški izpit kategorije A in B	20
	Varno delo s traktorjem kat. F in trening varne vožnje	15
MIZARSTVO PRELOG, s. p., Sela pri Polskavi 51, 2331 Pragersko	Gradnja objektov na ključ in izdelava lesenih nadstreškov za avtomobile	10
	Adaptacije	8
	Izdelava KNAUF sistemov	5
MOJ VET, klinika za male živali, d. o. o., Celovška cesta 258, 1000 Ljubljana	Popust na maloprodajne cene storitev po veljavnem ceniku	15
BORIS TERČIČ, s. p., Mehanska in keramika, Zagomila 1, 5210 Deskle	Servis in popravila traktorjev	15
	Storitve s kmetijsko in gozdno mehanizacijo	10
	Olja in rezervni deli za traktorje	5
SILVAPRODUKT, d. o. o., Dolenjska cesta 42, 1000 Ljubljana	Silvanolin	15
KOMPAS HOTELI BLEDE, d. d., Cankarjeva 2, Bled	Nočitev z zajtrkom /redna dnevna cena	10
TAXI CENTER, Anna Majnik, s. p., Kromberk, Pod Škabrinelom 16, Nova Gorica	Avto taxi prevozi	20
VENERA SHOP, d. o. o., Zg. Jezerko 82, 4206 Zgornje Jezerko	Vsi izdelki v redni ponudbi v vseh trgovinah v Sloveniji	10
AVTO B, Domen Benedik, s. p., Studeno 2, 4228 Železniki	Pnevmatike Michelin, Kleber, BFGoodrich	44
	Avtomehanične in vulkanizerske storitve ter optična nastavitve podvozja	10
VALDEK, d. o. o., Salon pohištva, Movže 37, 2382 Mislinja	Jogi vzmetnice in omarice za čevlje	10
	Kuhinje, sedežne garniture, regali, spalnice, gard. omare, mize, stoli, otroške sobe	5
VETERINARSKA AMBULANTA GABER, Kidričeva 1, Litija, Veterinarstvo Eva Lesjak, s. p.	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10

Dolgoletni starešina lovske družine Šmartno, 87-letni Hinko Ser nec, je prejel priznanje iz rok Franca Bere, predsednika Združenja borcev za vrednote NOB Slovenska Bistrica.

Prijateljski in zanimivi pogovori med lovskimi tovariši so se nadaljevali za omizji ob okusni lovski malici. Na fotografiji je glavni kuhar Janko Furman s sodelavci.

lovskih družin – Ivan Murko v Hočah, Štefan Pisanc v Framu in Hinko Ser nec v Šmartnem. Kot je povedal slavnostni govornik Branko Vasa, prof., so prav ti tovariši nekdanje kurirske poti zamenjali za lovske. V svojem nagovoru je poudaril, da »vztrajnost, hrabrost in tovarštvo, ki so ga zmogli partizanski kurirji, ni le stvar preteklosti, to potrebujemo tudi danes, da bi živeli v družbeni ureditvi, ki bo pravična in bolj prijazna do vseh ljudi«.

Na Perkovem sedlu je tudi stičišče mej vseh treh LD, zato se ni bilo težko dogovoriti za vsakoletno srečanje. Ker se je skupnih lovov treh lovskih družin udeleževalo vsako leto več lovcev, so framski lovci predlagali, da bi na tem mestu postavili obeležje v čast partizanskim kurirjem. Na njem so pritrldi ploščo v spo-

min na padlega kurirja postaje S-13 Franca Predana - Marka iz Morja pri Framu. Srečanje je z leti postalo tradicionalno in je bilo tokrat že štirideseto. Za letošnje organizacijo so poskrbeli lovski tovariši iz Šmartnega, v kulturnem programu pa je nastopila Frajhamška godba, ki se uvršča med najstarejše na Slovenskem. Zbrane sta pozdravila predsednica Združenja borcev za vrednote narodno-osvobodilnega boja Marija Petek Verdev iz Frama in Franc Bera iz Slovenske Bistrice. Ob tej priložnosti sta lovskim organizacijam za plemenito poslanstvo podelila pisna priznanja borčevska organizacija in Lovska zveza Maribor. Priznanji je prejel tudi še edini živeči kurir iz te kurirske postaje Hinko Ser nec iz Šmartnega na Pohorju.

Ladislav Steinbacher

Radoslav Podlesnik - Rado, se je rodil 1. 5. 1933, in je praznoval svojo okroglo obletnico, in sicer 80-letnico. Svoje lovske tovariše je počastil kot se spodobi, LD

pa mu je poklonila umetniško sliko z lovskim motivom. Ni praznoval samo visokega življenjskega jubileja, ampak tudi 42-letnico, odkar je opravil izpit za lovca. Rado, kot ga kličemo, si nikoli ni predstavljal, da bo kdaj nosil lovski krog. Življenjska pot ga je vodila iz takratnega IKŠ Maribor v takratno Tovarno avtomobilov Maribor na služenje vojaškega roka, kjer je opravil vozniki izpit in postal inštruktor voznikov. Z delom je nadaljeval v Tovarni dušika Ruše, nadaljeval na HE Vuhred, nato pa na HE Zlatolčje. In takrat je začutil klic narave. Z družino je stanoval v Staršah, kjer je bilo veliko male divjadi. Da bi se včlanil v LD, je moral dobiti (kot večina novih lovcev) tudi "soglasje" svoje žene. Kot je razbrati, ga je dobil in ga še vedno ima; včlanil se je v LD Starše.

Nadalje ga je pot pripeljala na Janževo goro, zaradi česar se je leta 1984 včlanil v sedanjo LD Boč na Kozjaku. Opravljal je več funkcij: bil je član upravnega odbora lovske družine od leta 1984 do 1994, član NO, praporščak dolgih deset let, od leta 2008 je predsednik komisije za izobraževanje lovskih pripravnikov. Sodeloval je v vseh akcijah, na skupnih lovih, pomagal pri izgradnji lovske kočice. Dobil je več družinskih priznanj, prejel pa je tudi znak za lovske zasluge in zlati znak za lovske zasluge.

Leta naredijo svoje in več kot jih imaš, težje jih nosiš. Tudi Rado se ne udeležuje več skupnih in napornih lovov v srednjegorskem lovišču, pride pa še med nas in poklepeta v lovski kočici. Vedno je prisoten na mesečnih posvetih članstva in raznih izobraževanjih ter predavanjih v lovski kočici. Aktiven je še v komisiji za izobraževanje lovskih pripravnikov. Slavljenju želimo še na mnoga zdrava in zadovoljna leta ter dober pogled. Sodeč po rezultatih z letošnjega strelskega preizkusa risanic, Rado se ni za v staro šaro.

LD Boč na Kozjaku – S. F. K.

V družinskem krogu je v začetku septembra praznoval življenjski jubilej, 75-letnico **Franc Iskra** - Lazar.

Franc je na svet je prijel 5. 9. 1938 v veliko veselje staršem in sestram. Osnovno šolo je obiskoval v rojstni vasi Zabiče, šolanje pa nadaljeval v Ilirski Bistrici na obrtno-kovinarski šoli. Po končanem šolanju se je zaposlil v Obrtnem podjetju v Ilirski Bistrici. Opravil je šoferjski izpit in opravljal delo šoferja - voznika. Nato je odšel na služenje vojaškega roka, kjer je uspešno opravil še izpit za voznika tovornjaka. Ob prihodu iz vojske si je našel novo zaposlitev v Avto - Kočevje, kjer je delal nekaj let. Ko se mu je ponudila priložnost, se je zaposlil v domačem Transport - Ilirska Bistrica. Toda vseskozi je razmišljal podjetniško, da bi si kupil

lasten tovornjak in prevažal samostojno kot obrtnik, kar mu je naposled tudi uspelo.

Franec oče je po vojni opravljal delo revirnega logarja. Bil je tudi lovec in soustanovitelj Lovskega društva Ilirska Bistrica, ki se je postopoma razdelilo v šest lovskih družin. Oče je Franca večkrat vzel s seboj na lov, a ni želel, da bi zapravljaval preveč časa, ker je bilo na domačiji veliko drugega dela. Pred koncem očetove življenjske poti se je navkljub očetovemu nasprotovanju odločil in leta 1982 oddal prošnjo za sprejem v lovske bratovščino. Ze naslednje leto je opravil lovski izpit. Vedno, ko je čas dopuščal, je odšel v lovišče. Franc je ljubitelj narave in zelo rad opazuje živali v gozdu; sodi med tiste lovce, ki imajo raje dober pogled kot pritisk na petelina.

Franc je kot poklicni voznik dobro vedel, da mora biti cesta do lovskega doma lepo oskrbovana, zato je prejel tudi priznanje lovske družine. Kot vzornemu lovcu so mu bile zaupane različne funkcije, ki jih ni nikoli zavrnil: dva mandata je bil predsednik NO LD (od leta 1987 do 2001 in od 1998 do 2001), v enem mandatu pa je bil član disciplinske komisije. Zdaj kljub svojim letom z ženo Ivico vestno in preudarno skrbita za lovski dom. Francu (in njegovi ženi) želimo člani LD Kozlek veliko zdravja in prijetnega počutja, njemu pa dober pogled v lovišču.

LD Kozlek – I. B.

Člani LD Mislinja smo v začetku septembra proslavili jubilejno, 80-letnico rojstva in 57 let lovskega delovanja našega dolgoletnega člana in funkcionarja **Ota Skobirja**.

Oto se je rodil 30. 8. 1933 v manjšem zaselku v Suhem Dolu nad Podgorjem pri Slovenj Gradcu kot peti otrok na premožni kmetiji, po domače Pri Znidarju. Starši so želeli, da bi se vsaj eden od sedmih otrok izučil za krojača - žnidarja, kot se je reklo pri njih po domače. Otroška leta so hitro minila in Oto je moral v nadaljnje šolanje. Čeprav mu poklic krojača ni ugajal, je upošteval željo staršev in se šolal na obrtni šoli v Slovenj Gradcu. V popoldanskem času je praktični del šolanja opravljal pri obrtniku Suču v Podgorju.

Po končani poklicni šoli in odsluženem vojaškem roku si je poiskal delo v gozdarstvu in delal pri izmeri lesa na Plešivcu. Ponudila se mu je možnost nadaljevati šolanje za gozdarja v Postojni, kar je tudi izkoristil. Po končanem šolanju je dobil delo v Mislinji, kjer je spoznal svojo ženo. Ustvarila sta si družino z dvema otrokoma. Na mislinjskem gozdarstvom obratu je kot revirni vodja služboval do upokojitve leta 1993.

Ob delu gozdarja mu je bil velik izziv lov. V družini se je tradicija lova prenašala iz roda v rod. Tudi Oto se je leta 1957 včlanil v LD Mislinja, kjer je še vedno aktiven in spoštovan član. Funkcijo v izvršnem odboru so mu zaupali že kmalu po opravljenem lovskem izpitu.

Otove zasluge v njegovi lovski karieri: dolga leta je bil odličen strelc v ekipi LD, mentor najmanj petindvajsetim lovcev pripravnikom, več kot dvajset let revirni vodja, dolgo-

letni vodja skupnih lovov, nekaj let preglednik divjačine. Sodeloval je tudi pri popravilu stare lovske kočice v Ponikvi. Oto je bil eden glavnih pobudnikov za gradnjo nove lovske kočice v Završah in dveh preureditev te kočice. Opravi je veliko prostovoljnih delovnih ur in pri kmetih priskrbel les za izgradnjo kočice. Bil je pobudnik razvija lovskega prapora in po dvajsetih letih je kot starešina (2001–2005) poskrbel za obnovo. V času njegove funkcije gospodarja (1979–1985) je vodstvo LD na njegovo pobudo uskladilo lovsko mejo med sosednjima LD. Udeleževal se je različnih strokovnih predavanj, sodeloval je na ocenitvah trofej v LD in bazenskih komisijah. Znal je sodelovati s kmeti in pomagal pripravljati srečanja z njimi, pomagal je pri lovskih razstavah in poučeval učence OŠ.

Oto je v organih LD, KLZ, OZUL, LZM opravljal naslednje funkcije: od leta 1963 do 1965 je bil kronist, od 1967 do 1969 član NO, od 1969 do 1975 blagajnik, od 1979 do 1985 gospodar, od 1985 do 2005 revirni

vodja, od 1988 do 1989 tajnik, od 1989 do 1993 predsednik DK LD, od 1993 do 1995 predsednik NO, od 1997 do 2001 predsednik Komisije (odбора) za lovski dom, od 2001 do 2005 član Komisije za priznanja in odlikovanja LD in od 2001 do 2005 starešina LD. Bil pa je tudi ustanovni član KLZ (2002), član komisije OZUL od 1977 do 1985, kar dva mandata delegat LZ Maribor (od 1978 do 1980 in od 1982 do 1984).

Za zasluge v lovstvu je od LD Mislinja prejel priznanje za uspešno delo pri gradnji lovskega doma, priznanje na področju strelstva. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge ter redi III., II. in I. stopnje stopnje.

Dragi Oto, člani LD smo ponosni nate in si želimo, da bi bil še vrsto let zdrav med nami. Tvoje izkušnje naj še večkrat popestrijo naša druženja s teboj. Na lovskih zborih naj se tvoja beseda še večkrat sliši in upošteva. V lovski koči pa si prav tako želimo še več trkov z levico s kozarci in tvoji lovski blagor.

LD Mislinja – J. S.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Andrej Virnik, LD Trzič

90-letnico

Tomaž Ahačič, LD Trzič
Ivan Podgrajšek st., LD Vitanje
Viktor Rismondo, LD Gabrovka

85-letnico

Stane Jazbinšek, LD Bohor, Planina
Janez Klun, LD Ribnica
Janez Kregar, LD Poljane
Janko Pirman, LD Žilce
Anton Šobar, LD Velike Poljane
Marijan Zupančič, LD Medvode
Milan Želje, LD Tabor, Zagorje

80-letnico

Franc Bajc, LD Komenda
Milan Bosnar, LD Laze
Anton Breg, LD Bukovje, Otiški Vrh
Anton Čadež, LD Poljane
Liljano Flandija, LD Kojnik, Podgorje
Anton Kelbl, LD Bled
Andrej Kos, LD Rankovci
Franc Krašovec, LD Toplice
Ivan Lesjak, LD Ivanjokovi
Franc Novak, LD Šmarje pri Jelšah
Mihael Ogorevc, LD Artiče
Janko Polič,
LD Šentilj v Slovenskih goricah
Roman Pušlar, LD Ivančna Gorica
Štefan Ribič, LD Radlje
Ivan Šmerc, LD Jurklošter
Ivan Šneler, LD Sinji Vrh
Franc Šolar, LD Jošt, Kranj
Andrej Tollazzi, LD Logatec
Andrej Tomazič,
LD Sveti Jurij, Jurovski Dol
Božidar Zavodnik, LD Laze

75-letnico

Marjan Ahlin, LD Grosuplje
Ivan Brečko, LD Laško
Silvester Brlek, LD Cirkulane
Avguštin Burger, LD Višnja Gora
Franc Ekart, LD Mala Nedelja
Jože Fortuna, LD Veliki Gaber
Branko Gruntar, LD Kobarid
Anton Jakša, LD Smuk, Semič
Ivan Klasinc, LD Starše

Janez Kofler, LD Železniki
Anton Kralj, LD Trzič
Jože Krivec,
LD Kajuh, Šmartno v Rožni dolini
Franc Laj, LD Lendava
Mirko Lavrič, LD Banja Loka, Kostel
Lucijan Pavlin, LD Grgar
Vincenc Pečovnik,
LD Šmartno na Pohorju
Janez Podržaj, LD Taborska jama
Jožef Rabič, LD Bučka
Tomo Simon, LD Hum, Celje
Silvester Šega, LD Gornje Jezero
Anton Založnik, LD Trojane, Ožbolt

70-letnico

Jožef Arh, LD Veliki Podlog
Ivan Babošek, LD Fram
Franc Blatnik, LD Handil, Dobje
Mirko Fišer, LD Ivanjokovi
Ivan Funkl, LD Dol pri Hrastniku
Silvester Greif, LD Gaj nad Mariborom
Janez Grilc, LD Dobropolje
Ernest Hafner, LD Dobovec
Janez Horvat, LD Jože Lacko, Ptuj
Boštjan Jemc, LD Gorenja vas
Avgust Klar, LD Mlajtinci
Viktor Kolenc, LD Rečica ob Savinji
Silva Komučar, LD Artiče
Albert Kovač, LD Oljka
Anton Kovačič, LD Rakitna
Janez Krajnc, LD Trbovlje
Franc Krajnc, LD Kapla
Karel Kralj, LD Peca, Mežica
Anton Medved, LD Dravinja, Majšperk
Štefan Orosel, LD Ruše
Roman Pajk,
LD Plešivica, Žužemberk
Gabrijel Pesjak, LD Begunjščica
Ivo Pihler, LD Cankova
Bojan Pirc, LD Toplice
Edgar Pregl, LD Hoče
Ivan Puncer, LD Zalec
Mojmir Pustoslemšek,
LD Kostonjeva na Krki
Janez Reiter, LD Mala Nedelja
Franc Šunta, LD Boštanj
Stanislav Terbovc,
LD Loka pri Zidanem Mostu
Franc Trefalt, LD Zabukovje
Jože Vašcer, LD Dobova
Marija Veršič, LD Brezovica
Štefan Zelko, LD Kungota

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Ena 'gasilska' za lep spomin

Knjižici Naše ptice in Sledi sta razveselili osnovnošolce

Rad predstavim vlogo in dejavnost lovcev učencem osnovnih šol in tudi otročkom v vrtcih. Ko sem dobil v roke knjižico Naše ptice, ki mi jo je podaril njen avtor in moj nadvse spoštovani ter cenjeni prijatelj **Edvard Krašna**, sem jo takoj prebral in njegovo delo mi je bilo zelo všeč. V meni se je porodila misel, da bi ta knjižica morala priti v roke širši javnosti, saj je med drugim tudi zelo poučna. Odločil sem se in zaprosil **Andreja Ivančiča**, tajnika LZ Maribor, in strokovnega sodelavca **LZS Gregorja Bolčino** za nekaj več teh knjižic. Na moje veliko veselje sem jih za moje namene tudi dobil.

Moja LD Rače že vrsto let organizira vsakoletne čistilne akcije, na katerih sodelujejo tudi učenci **OŠ Rače, Slivnica in Miklavž** na Dravskem polju. Obšla me je misel, da bi prav učencem tretjih razredov podelil omenjene knjižice. Navezal sem stike z ravnateljmi in se z njimi dogovoril za obiske na šolah. Otroci so bili zelo veseli mojega obiska in knjižic, ki sem jim jih prinesel; veseli so bili učitelj in tudi ravnatelj, saj jim bodo knjižice v pomoč pri pouku. Tudi jaz sem bil ponosen, da sem jim ugodil in predstavil naše lovce v lepši, prijaznejši luči. Zadonele so tudi lovske pesmi, ki so jih zapeli zadovoljni učenci in, verjemite mi, bilo mi je zelo toplo pri srcu.

Prvi moji obiski na šolah so se zvrstili že junija, takrat sem obiskal **OŠ Rače, Slivnica** in podružnično osnovno šolo v Dobrovcih. To šolo sem obiskoval tudi sam (do 3. razreda, pozneje sem hodil v **OŠ Rače**). Za 4. 10. 2013 sem se dogovoril s pomočnikom ravnatelja **Zvonkom Trstenjakom** za obisk v **OŠ Miklavž** na Dravskem polju. Kot nalašč je bil prav

tisti dan **dan živali**, zato sem bil vesel, da sem lahko na tak dan predstavil lovca in njegovo dejavnost učencem 3. r. omenjene OŠ. Poudariti moram, da je ravnatelj že velikokrat sodeloval na organiziranih čistilnih akcijah in da je zelo prizadeven in spoštovanja vreden pedagog. S svojim zgledom in dejanji tudi učence spodbuja k udeležbi na čistilnih akcijah. Najprej sva se odpravila v 3. b razred, kjer naju je z nasmehom na obrazu sprejela prijazna učiteljica Janja Štruel. Otroci so bili navdušeni nad podarjenima poučnima knjižicama. Podoben je bil odziv otrok 3. c razreda in njihove učiteljice **Ksenije Detiček**. Ko sem videl, s kakšnim zanimanjem so otroci listali po knjižici, sem bil zadovoljen in vedel sem, da sem naredil pravo stvar. S pomočjo te knjižice bodo otroci in tudi njihovi starši lažje spoznavali prstoživeče živali v naravi, predvsem ptice.

Menim, da bi obe knjižici morali pristati v rokah večine šolarjev slovenskih osnovnih šol. Na sestanku komisije *MLADI IN LOVSTVO*, katere član sem, sem namreč izvedel, da je bil nekdo iz organov prejšnjega mandata celo kaznovan oz. mu je bilo zavrnjeno visoko lovsko odlikovanje zaradi prevelikega naročila knjižic Naše ptice. Moje skromno mnenje je, da bi ta možak moral dobiti še dodatno priznanje in nagrado! Ne nazadnje si upam trditi, da se veliko sredstev LZS porabi za, po mojem mnenju, nepotrebne stvari. Takšni knjižici pa nista tako nepomembni, saj dajeta otrokom in odraslim novo potrebno znanje in novejšo podatke o prstoživečih živalih. Z darili otrokom in obliki knjižic in s tako organiziranimi obiski na najboljši način predstavljamo tudi delo lovcev in lovske aktivnosti – na tak način promoviramo lovca in lovske organizacije v »svetli luči«. Tudi s takimi dejanji prispevamo k ugledu naše zelene bratovščine!

Drago Vešner

Hubertova maša LD Bogojina

Lovska družina Bogojina je bila ustanovljena leta 1946. Njihovo lovišče leži na stičišču treh prekmurskih pokrajin: Goriškega, Ravenskega in Dolinskega. V njem se prepletajo njive, travniki, vinogradi in mešani gozdovi. Skupna površina lovišča je 2.438 ha: nelovne površine je 114 ha, 2.334 ha pa je lovnih površin. Zaradi lažjega upravljanja je lovišče razdeljeno na štiri revirje: Bogojina, Filovci, Bukovnica in Vučja Gomila. V lovišču sta med drugim zastopani mala in velika divjad. Med veliko divjadjo so srnjad, jelenjad in divji prašič, med malo pa fazan, poljski zajec in raca mlakarica, tod pa je mogoče še vedno opaziti naravno poljsko jerebico.

Lovci LD Bogojina so ponosni na svoj lovski dom, ki stoji v idilični neokrnjeni naravi sredi gozdov. Stoji ob cesti med Bogojino in Bukovnico. Ob domu je zgrajen oder za lovske prireditve. Lovci so z marljivim in vztrajnim delom zgradili še strelišče za streljanje na glinaste golobe, uredili sanitarije, hladilnico za prevzem in oddajo uplenjene divjadi, v domu je urejeno tudi centralno ogrevanje, postavili so še drvarnico in podaljšali streho skladišča. Vsi člani skrbijo za lovske objekte v lovišču, ki med drugim služijo namenom upravljanja in varstva divjadi. Vsak član je zadolžen za eno krmišče za malo divjad, poleg tega pa imajo v Vučji Gomili in Filovcih še dve prijavljeni krmišči za veliko divjad. V lovišču so tudi vzdrževane kaluže za divje prašiče in jelenjad. Člani si po svojih močeh prizadevajo za ohranjanje lovske tradicije in skrbi za divjad. Glavni namen svete maše je bil, da so se v molitvi spomnili na svetega Huberta, ki je bil velik ljubitelj in zaščitnik lovcev (goduje 3. novembra). V času njegovega življenja se mu je namreč prikazal jelen s križem med rogovjem.

Hermelin ali velika podlasica (*Mustela erminea*) v zimski dlaki

Vsi, ki so se udeležili Hubertove

svete maše, so doživeli prijetno in svojstveno lovsko bogoslužje, prejeli obilo duhovnega blagra in posebnega lovskega duhovnega doživetja. Lovski prostor, kjer je bila Hubertova maša, so lovci okrasili z naravnim zelenjem in lovskimi trofejami – rogovji, v okoliških krajih uplenjenih jelenov. Pri maši je pel Mešani cerkveni pevski zbor Župnije Bogojina, sodelovali pa so tudi Prekmurski lovski rogisti.

Bojan Žerdin

Lovska maša v naravni »katedrali«

Lovska družina Bakovci - Lipovci je skupaj z Župnijo Bakovci v lovskem revirju Bakovci, v idiličnem naravnem okolju ali v naravni »katedrali« pri lovski koči v Müzgah, pripravila v nedeljo, 18. avgusta, že tradicionalno lovsko mašo, ki je bila posvečena pokojnim in živim članom zelene bratovščine. Lovska maša je potekala pod novozgrajeno lovsko brunarico. Mašo je daroval hišni duhovnik **Robert Smodiš**, ki slušbuje pri sestrah frančiškankah Brezmadežnega Marijinega spočetja v Krškem, sicer pa se je rodil v Bakovcih. Mašo je kulturno obogatil Mešani cerkveni pevski zbor Župnije Bakovci. Pri maši se je zbralo trideset članov – lovcev tamkajšnje LD in številni verniki. V omenjeni LD so se lovci pred mnogimi leti odločili, da v spomin za vsakega pokojnega lovca posadijo spominsko drevo. Tako je nastal že majhen gozdiček zraven lovske koče; simbol spoštovanja do lovskega tovarišev, s katerim so

Lovska Hubertova maša LD Bogojina je bila avgusta na prostem, v senci dreves ob lovskem domu.

Lovska maša LD Bakovci - Lipovci v naravni »katedrali« v Müzgah je bila namenjena predvsem pokojnim lovcem.

preživeli lepe trenutke na lovu ali drugih oblikah druženja. V spominskem parku zdaj raste štiriindvajset spominskih dreves z imeni in priimki lovcev. V pridigi je duhovnik pohvalil lovce, da tudi na tak način, poleg za divjad, skrbijo za neokrnjeno naravo ter da se vsako leto s sveto mašo spomnijo na svoje in pokojne še žive lovske tovariše. Ob koncu pridige si je zaželel, da bi še naprej skrbeli za zeleno neokrnjeno naravo in divjad, da bi v hudih zimah poskrbeli zanjo ter da bi še naprej v naravi in na lovu doživeli veliko lepih trenutkov.

Tamkajšnji lovci zelene bratovščine Bakovci - Lipovci imajo od letos tudi novega starešino, **Martina Smodiša**, ki je prevzel odgovornost za lovce od prejšnjega starejšega starešine. Po sveti maši je sledilo lovsko druženje z lovci.

Bojan Žerdin

Jubilejni lov polhov 2013 s hrvaškimi prijatelji

Letos že deseta zaporedna polhariaja diplomantov in profesorjev fakultete iz Karlovca, Oddelka za lov in varstvo narave, je po lanskem dogovoru potekala v Sloveniji, v Beli krajini. Ker sem tudi sam član te ekipe že od prvega dne, sem lani, ko nisimo imeli ravno bogatega ulova, predlagal, da bi letos poskusili lovski uspeh pri nas, če bo bil dober obrod gozdnih sadežev.

Leto se je kar naenkrat obrnilo, obrod je bil dober in že me je poklical moj lovski kolega in dober prijatelj mag. **Romeo Štokić** iz Karlovca.

Priprave so se začele; poklical

sem **Tadeja Burazerja**, starešino LD Loka, in ga povprašal, če bi bilo mogoče lov polhov organizirati pri njih. Najavil sem približno dvajset lovcev, ki pa bi želeli tam tudi prespati. Vemo namreč, da je polhariaja družaben dogodek, noč ima svojo moč, pa še kakšen kozarec več povrhu ... Vsekakor pa je najbolj zanimivo oditi zjutraj pogledat, kaj se je ujelo v nastavljen past. Počakati sem moral še dva dni, da so se na sestanku dogovorili, da nam dovolijo uporabo lovskega doma LD Loka na Bistrici pri Črnomlju.

Zbrali smo se pred Hotelom Lahinja v Črnomlju. Trajalo je kake dve uri, da so se vsi udeleženci pripeljali iz različnih krajev Hrvaške. Po kavici smo se odpeljali na nekaj kilometrov oddaljeno Bistrico, kjer so nas že pričakali Vinko, Jure, Dušan in Tadej Burazer, starešina LD Loka.

Gostje so odšli v prvo nadstropje, si poiskali ležišča in odložili vso potrebno prtljago. Vseh je bilo sedemnajst, čeprav smo jih pričakovali vsaj dvajset. Vendar žal vedno pride kaj vmes.

Prišli so profesorji dr. **Kruno Pintur**, načelnik Oddelka za lovstvo na vseučilišča v Karlovcu, dr. **Zdravko Janicki**, **Krešimir Veble**, **Andrija Štalcer**, mag. **Romeo Štokić**, dr. **Ivan Štedul**, brata **Josip** in **Stjepan** - **Štef Šut**, **Franjo Plašč**, **Željko Vlasisavljević** - »Velečasnik«, **Marjan Grđan**, pilot helikopterja, **Vladko Vrabac** ...

Med udeleženci in lovci iz LD Loka se je stkalo hitro tovarstvo, zato se moram zahvaliti za izredno korektnost in izkazano strokovnost **Srečku Jermanu**, **Vinku Butali**, **Dušanu Tomaniču**, **Antonu Šikonji**, **Srečku Krojetu** in **Borisu Bahorju**, enako tudi lovskega pripravnikoma **Alešu Kramariču** in **Dejanu Dorinju**

ter ne nazadnje **Borutu Dragošu**, ki je pripeljal poln kotel čudovitega golaža; bil je več kot odličen. S svojo gostoljubnostjo, prijaznostjo do gostov so še dodatno prispevali k že tako znanemu ugledu in slovesu belokranjskih lovcev. Z nami je bila še najbolj zanimiva desetletnica Tamara Muren, ki je prišla z očkom Jožetom. Toliko otroške radovednosti in energije je bilo v njej, da smo se samo čudili. Tako simpatičnega mladega dekleta še nisem imel priložnost spoznati. Vse jo je zanimalo; vse ulovljene polhe je takoj potežkala in pobožala, pa tudi v gozd je šla z lovci, ko so šli nastavljat in pozneje pregledovat »škatlje«.

gostiteljice, je predstavil lovišče LD Loka, povedal, kako bomo lovili v Sloveniji, na kratko opisal naš lovski informacijski sistem *Lisjak*, Lovski kodeks slovenskih lovcev in podobno. Gostje so vse z zanimanjem poslušali in v mislih primerjali s svojimi razmerami.

Jaz sem, kot njihov nekdanji študent in član polharskega društva, profesorje obdaroval s knjigo *Leaving with bear* (Živeti z medvedom) našega Metličana, živčega v Ljubljani, dr. **Božidarja Flajšmana**, častnega člana LD Metlika in mojega dobrega prijatelja. Božidar je tudi član slovenske delegacije CIC in eden rednih darovalcev. Morda je prav

Foto: T. Vrašči

Vesela polharska (lovska) družina na polhanju v Beli krajini

Del poljšjega ulova ...

Bila je res simpatična in vsi so jo obravnavali kot sebi enako, resno.

Prvi je spregovoril »Velečasnik« - **Željko Vlasisavljević**, ki je pozdravil udeležence in povedal, kako in zakaj smo se zbrali. Velik podarek je namenil mednarodnemu sodelovanju, in sicer na fakulteti pa tudi zunaj nje. »Prijateljstvo je najpomembnejše, pa obrni zadevo kakor koli hočeš!« so bile njegove sklepne pozdravne besede.

Tadej Burazer, starešina LD

to priložnost, da se mu v imenu slovenskega lovstva zahvalim za vse, kar nam je doslej nesebično nudil. Knjiga *Leaving with bear*, ki je natisnjena v angleškem jeziku, je bila namreč, zahvaljujoč prav njegovim donacijam, podarjena že mnogim najpomembnejšim ljudem v S/V Evropi.

Glavnemu pobudniku polharskega druženja sem podaril knjigo istega avtorja in soavtorja dr. **Borisa Kryštufka Polh in človek**. Mag. **Romeo Štokić** je namreč

diplomiral iz teme navadni polh (*Glis glis*), obenem pa skrbi, da se naše društvo vzdržuje in da je aktivno že deset let. Romeo je bil očitno presenečen nad primernostjo mojega darila.

Vsak od gostov je s seboj prinesel vsaj po deset pasti – »škatele«. Vse smo lepo pripravili, vanje vstavili vabe in jih še dodatno nadišavili s skrivnostnimi »dišavami«. Nekdo ima za te namene poseben viski, pomešan z jabolčnim sokom, nekdo »šnops« in zdrobljene hruške ... Vsak polhar verjame, da bo prav njegova skrivnostna dišava, ki jo prinese s seboj, tisto bistvo, ki bo pri lovu najučinkovitejše.

Posebno poljšjo kulinarično specialiteto je treba najprej fotografirati.

Ko so bile »škatele« pripravljene in namazane z vsemi dišavami, smo sedli k mizi in se lotili »Šterkovega« golaža. Ni ga bilo, ki ga ni prehvalil. Pa niso pretiravali; bil je res enkrat. Pečenega odojka smo položili na omarico v kuhinji, da je v miru počakal na zajtrk. Hladen je najboljši, taka je bila tudi odločitev vseh.

Po kosilu so nas prevzeli lovci: Dušan, Jure, Vinko ... in nas odpeljali kakšen kilometer naprej v gozd, kjer so nam pokazali, kako in kam nastaviti »škatele«.

Po vrnitvi je Štef vzel v roke kitaro in začelo se je petje in pripovedovanje smešnic. Kmalu je bilo slišati petje in smeh. Kar naenkrat je bila ura devet. Morda malo prekmalo, ampak nervoza in »firbec« sta bila prevelika ... Štirinrideset polhov, od katerih sta bila dva res velika, se je ujelo. Žal najmočnejših nismo tehtali, ampak smo jim težo ocenili samo na oko; vsaj 200–350 g. Bi rekel, da je zgornja številka bolj sprejemljiva, vsaj za velikega. Vsaka skupina je prinesla skoraj vse nastavljene pasti polne. Na srečo ponoči ni bilo dežja.

Fantje so se takoj lotili odiranja kožic in očiščene polhe pospravili v hladilnik. Načrtovano je bilo, da jih bomo jedli pred odhodom, kar smo pozneje tudi storili.

Pesem razpoložene polharske družčine je donela do dveh zjutraj, ko je polagoma potihnila in posletelje so se hitro polnile; zmagala je utrujenost.

Prvi lovci so se v kuhinji pojavili že ob sedmi uri in zakurili v ognjišču. Vsi, ki so vstali pozneje, so se prišli gret v kuhinjo in poskusit »Franjotovo najbuljo vili jamovko.« Le-ta je kar hlape-la, tako prehitro je je zmanjkalo. Kuhano vino z dodatkom raznih čajev je bila Andrijina specialiteta. Za zajtrk je bil na ražnju pečen hladen odojek. Čeprav je bil nedaleč vroč štedilnik, ni nihče želel toplega. Pred odhodom je Jure po dogovoru spekel še dva pladnja polhov, tako da je vsak dobil vsaj dva, pa še nekaj jih je odromalo v vrečko za s seboj, da jih bodo doma lahko poskusile še soproge. Po polhah smo družno pospravili jedilnico, pregledali spalnice in ko smo bili prepričani, da je vse tako, kot mora biti, smo se zahvalili starešini Tadeju in vsem njihovim sodelujočim lovcem, ki so se resnično potrudili narediti polhario za nepozaben dogodek...

Gostje so s seboj prinesli 45 pasti, iz narave»odvzeli« 92 polhov, pojedli pa smo jih natanko 35. Končni rezultat: vsi več kot zadovoljni!!!

Toni Vrščaj,
član polharskega društva

Polharia v Halozah ...

Polharia, lov na navadne polhe (*Glis glis*), je ena izmed slovenskih posebnosti in bogat del naše kulturne dediščine. Včasih je bil namen polhanja preživetje, za prehrano so ga uporabljali že stari Rimljani. Dandanes pa namen in cilj nista več upleniti polhe, temveč le ohranjanje tradicije, povezanosti z naravo, predvsem pa je to zelo dober in družaben dogodek. Na Slovenskem polhe lovijo že stoletja. Na t. i. polharih lovijo polhe v posebne pasti na drevesih, ki jih polharji nastavijo in pobirajo nekajkrat na noč.

V preteklosti so polhe lovili iz različnih razlogov: za mast, ki so jo uporabljali v zdravilne namene, za hrano, saj so bili nekdanj – usrezno shranjeni – pozimi morda edini vir beljakovinske prehrane zaradi pomanjkanja obdelovalne zemlje. Zato je bilo polhanje na

Slovenskem v Evropi posebnost. Prav tako so jih lovili tudi zaradi kožuščkov, iz katerih so izdelovali veliko uporabnih predmetov. Od njih velja še posebej omeniti posebne kučme, t. i. polhovke, značilna slovenska pokrivala, ki

LD Leskovec, seveda pa ne sme manjkati tradicionalna pijača, *gemaj*. To je temen, skoraj črn izdelek iz domačih brajd, okusen, da je kaj, a če ga je le kozarček preveč, da človeku pogon na vse štiri (4WD). Sicer pa po haloških

Foto: M. Gašperin

Na polhanju v lovišču LD Podlehnik v Halozah vsako leto zakurimo velik polharski ogenj, kjer se ponoči zbere in greje od 50 do 60 polharjev.

so veljala za prepoznavni znak slovenskih študentov na Dunaju. Med drugo svetovno vojno so nemški okupatorji polhovke celo prepovedali, ker so menili, da se z njimi izkazuje slovenstvo. Dandanes je lov pod določenimi pogoji dovoljen vsem posameznikom, in sicer od 1. oktobra do 30. 11. Ponekod v Sloveniji so preprosti ljudje dolgo verjeli, da polhe sam »hudič pase«, o čemer je v svoji *Slavi Vojvodine Kranjske* pisal Valvasor (povzeto po B. Kryštufek, s spleta).

Morda prav zaradi opisane »mističnosti« je polharia še vedno dokaj priljubljen način druženja v jesenskih nočeh v gozdu. Polhariaje organizirajo v različnih delih Slovenije. Ta običaj se je »prijel« tudi v Halozah, natančneje v **LD Podlehnik**. Vsako prvo soboto v oktobru prizadeven član LD Podlehnik **Bojan Trafela** ob pomoči očeta **Franca** organizira Haloško polharsko noč, po domače »Puh party«, na kateri se zbere staro in mlado, od blizu in daleč. Tudi Mariborčani smo polhario v zeli nekako za svoj običaj, saj nam je tudi krajevno blizu. Bojan je navdih in znanje dobil od dedka, ki je bil strasten lovec. Za to priložnost zakurimo velik ogenj, ob katerem se zbere od 50 do 60 prijateljev, kakšno leto tudi več. Vsak udeleženeč prinese nekaj sladkih dobrot, kakšen domač malo pekoč zwarek, za dobro haloško kapljico poskrbijo domači lovci in lovci iz sosednje

Lahko smo si ogledali najrazličnejše modele pasti za lov polhov.

»bregačah« včasih prav pride. Po prvem okrepcilu se začne zares. Bojan ima pripravljene »škrinjice«, v katero nastavimo vabe za polha, po navadi košček jabolka. Takšno past nato s pomočjo leskove palice obesimo na vejo skrbno izbranega drevesa; to »stari« polhar Bojan že obvlada. Po postavitvi vseh pasti se zberemo ob ognju in si privoščimo kulinarčne dobrote iz krušne peči. Po navadi sta to divji prašič in košček srne. Ker je na voljo obilica žerjavice iz kresa, to izkoristimo za pripravo jagenjčka, kozlička ali česa podobnega »izpod peke«. Ker se pa se ne ravnamo natančno po tradiciji, si privoščimo tudi kaj z žara. Upam, da nam stari tradicionalni polharji tega ne za-

Ob ognju in zvokih harmonike so nekateri tudi zaplesali.

merijo preveč. Čas ob dobri hrani in pijači, ob pomenkih o tem in onem s prijatelji kar prehitro mine. Ob zvokih harmonike se kakšen par tudi zavrti in kaj kmalu se noč prevesi v mlado jutro, ko se odpravimo poiskat nastavljene pasti in pobrat, če je sreča, nalovljene polhe. Bojan nato polhe očisti, moja malenkost pa jih pripravi »izpod peke«. Poskusimo še to dobroto, ki ima nevsakdajen in poseben okus ter nadaljujemo z druženjem vse do naslednjega jutra. Tako smo letos zaokrožili deseto haloško polhario zapovrstvo. Zaupati vam moram še eno skrivnost. Upam, da Bojan ne bo preveč hud name: ta haloški »Puh party« se je razvil iz enega praznovanja Bojanovega rojstnega dne tam davnega leta ...

V imenu vseh, ki se udeležujemo polharije v Halozah, se zahvaljujem Bojanu in Francu za organizacijo tega druženja z željo, da bi se še velikokrat dobili na »Puh partyju«, se poveselili, pozabili na vsakdanje skrbi, saj v časih, ko je človek človeku vedno bolj volk, to vsi še kako potrebujemo.

Marjan Gselman

Zgodbe, ki jih piše narava ...

»Uboga žival, kako je morala trpeti ...« Zgodbo s tem naslovom sem v Lovcu¹ objavil že pred leti. V njej sem opisal smrtni boj jelena, ki se je zapletel v žičnato mrežo, s katero je bila ograjena njiva – kot zaščita pred škodo od divjadi. Pozna jesen v letu 2006 je bila takrat. V LD Vrhe.

Podobno se je zgodilo v letu 2012, v avgustu, ko se je prav

¹ Lovec, 2007/1

tako v zaščitno mrežo ujel/zapletel in v mukah poginil enoletni jelen šilar. V LD Vrhe.

In letos, v času jelenjega roka, ob koncu septembra, ko sta se z rogovji nesrečno zapletla dva jelena na višku svoje življenjske moči in lepote. V soteski Griške Raše, pred Debelo steno: v LD Vrhe ...

Nanju je naletel lovec **Franc Kos**, ki je peljal prijatelja Branota poslušat jelenji ruk ...

Zgodba dveh jelenov

Pozno popoldne sta šla lovec in njegov prijatelj po opuščeni lovski stezi iz vasiče Griže po robu divje soteske rečice Raše. Počasi in zlagoma, kot hodijo umirjeni, izkušeni in preizkušeni lovci. Malo pred Debelo steno, iz strmadine rastočo skalo, sta splašila mladega jelena. Proti dnu Raše se je zlagoma umikal pred njima. Franc je zarukal z rogom, mlada žival se je ustavila. In ko sta skozi oči sodobne optike zrla dol k njemu, je Brano rekel: »Vidi, Franjo, dol leži mrtev jelen!«

Ni bil mrtev jelen – bila sta dva! V smrtnem objemu prepletena in s silnima rogovjema in med črne gabre zapletena: štirinajsterak in dvanajsterak ...

Molče sta stala Franc in Brano ob mrtvih živalih, sredi strmega pobočja soteske Raše. Nič se ni premaknilo v naravi. Črni gabri, hrastiči in ruj in jeseni, v soncu in burji obeljeni kamni in ostrava trava, dišeče kraške zeli in nemo daljne nebo: vse je bilo, kot prej in zdaj. In kot bo ...

Kakšni živali! Večji, nepravilni štirinajsterak, je imel med srednjikom in krono veje tako debelo rogovje, da je Franc s sredincem in palcem ni mogel objeti. Še premakniti ju prijatelja nista mogla, kaj šele, da bi ju razpletla ...

Drugi dan so prišli trije: **Andrej Sila**, iz Zavoda za gozdo Slovenije, Območne enote Sežana; **Miroslav Škapin**, starešina LD Vrhe; in **Franc Kos**. S seboj so prinesli motorno žago: šele ko so požagali črne gabre med njunima rogovjema, so jelenji rogovji lahko razklenili.

Meso štirinajsteraka je bilo bolj sveže. Tedaj: poginjal je nekaj dni več, s parožkom nasprotnika, prebodenim skozi spodnjo čeljust ...

Skoraj vsako noč v letošnjem jelenjem roku je lovec Franc Kos poslušal globok glas močnega jelena na Dobravi blizu vasi Griže. Če je katero noč jelenovo rukanje izostalo, se je spraševal: »Kje si? Kam so te zvabile tvoje košute ...«

Ob koncu septembra in v začetku oktobra so nad Rašo še rukali jeleni. Nad Dobravo je visela tišina ...

Vendar: Ko je spet šel pod večer mimo Debele stene še naprej po robu soteske Raše, je v Trnjevi meji naletel na še močnejšega jelena. Zaigralo mu je srce. »Še, o še so, jeleni na Vrheh ...«²

Zgodba dveh muflonov

Nekaj tednov prej, v začetku septembra, se je podobna gozd-

² Zgodbo o zapletenih jelenih mi je povedal **Franc Kos**, LD Vrhe.

na drama dogajala v Trnovskem gozdu ...

Branko Bratina s Predmeje, lovec v LD Trnovski gozdu, je hodil čakati jelenjad gor od Nagnovca proti Smrečju. Na poseko je tam izstopala košuta s teletom. A Branko je čakal jelena, ki so ga zadnje čase videvali tod. »Tudi tata jelen bo prišel,« si je mislil in čakal iz večera v večer.

Ob koncu avgusta košute in teleta ni bilo več iz macesnovja. V meji je bilo slišati nenavadne glasove – šumelo in pokalo je v gostem mladju in kot bi nekaj ječalo, se je zdelo Branku. »Mama

Foto: A. Sila

V smrtnem objemu prepletena in s silnimi rogovji med črne gabre zapletena ...

Foto: T. Velikonja

S polžema zapletena v smrt. Ob njiju njun najditelj **Branko Bratina**.

košuta išče in kliče tele,« je pomislil in čakal še dolgo v mrak. Še nekaj večerov zaporedoma je slišal podobne glasove: zmerom tišji so bili ...

3. septembra popoldne sta se s prijateljem Darjom odpravila v svet Nagnovca, vsak po svoji lovski poti. Darjo se je povzpela proti vrhu, Branko je počasi lezel po vlaki od spodaj gor. Gozdni vetrič mu je prinesel v nos duh po razpadanju trupla. Stopil je za vonjem in ju našel – dva odrasla muflona; s polžema sta bila zapletena v smrt. Starejši je dopolnil devet let (209 točk), mlajši pa svoje tretje in zadnje poletje (185 točk)³.

Branko je molče stal ob mrtvih živalih sredi svetlega pozno poletnega gozda. Nič se ni premaknilo v Naravi. Tršate bukve, jelke in smreke in mladi macesni, z zelenim mahom poraščeni kamni in skale, ostre trave in dišeče gozdne zeli in nemo nebo nad vsem: vse je bilo, kot prej in zdaj. In kot bo ...

Kako se je moglo to zgoditi? Kaluža je tam blizu in morebiti sta stala tesno drug ob drugem, ko je mlajši s svojim rogljem po naključju zapel v krivino polža večjega ...

Tedaj tako je to. Narava je predvidela in ponuja neskončno možnosti. Katera od njih se udejanji, je stvar naključja – ali še boljše: naključij, ki pa imajo v naravi svoj naraven selekcijski in morfološki pomen.

Franc Černigoj

³ Podatke o zapletenih muflonih mi je posredoval Igor Polanc, gospodar LD Trnovski gozd.

HuntTrack

Predstavljamo vam letošnjo novost, novo generacijo navigacijskega pripomočka **Bushnell HUNTTRACK**. Novi lovčev pripomoček s tem imenom je pravzaprav svojevrsten elektronski lovski stezosledec. Predstavlja nadaljnji razvoj že uveljavljene elektronskega navigacijskega pripomočka za vsakogar, Bushnell BackTracka. Poleg že znane enostavnosti BackTrack prinaša še več dodatnih lastnosti, ki so namenjene še posebno lovčem. Prikazovalnik ponuja podatke o sončnem in luninem vzhodu in zahodu, barometriškem tlaku in celo dnevni obdobjih, ko se divjad predvidoma največ giblje. Poleg petih standardnih lokacij omogoča tudi dodatnih dvajset, ki jih lahko

zabeležimo in shranimo. Na tak način lovcu omogoča pripravo pravega osebnega lovskega zemljevida, kjer si bo lahko označil pot in mesta zanj pomembnih točk v lovišču, njegova priljubljena mesta za opazovanje divjadi, krmišča, jazbine ipd.

To je sodoben elektronski navigacijski pripomoček za vsakogar. Napravica deluje na sistemu GPSTehnologije. Obstojče GPS-ene so praviloma dokaj zapletene za preprosto uporabo. HuntTrack pa je tako skrajno preprost za uporabo, da se ravnanja z njim naučimo v nekaj minutah, zato tudi ne potrebujemo nobenega topografskega predznanja. Tudi če ga dalj čas ne bomo potrebovali, se bomo ravnanja z njim spomnili v trenutku, ko bomo zagledali znano sliko simbolov na prikazovalniku.

HuntTrack tako kot BackTrack pokaže pot nazaj, poleg tega pa še mnogo več.

Predstavljajte si, da ste uplenili jelena na težko prehodnem terenu, daleč od poti, mobilni telefon na takem terenu ne deluje, spustila se je noč ... Nujno morate v dolino po pomoč lovske prijateljev. Do jutra jelena ne morete pustiti ležati kar tam; velika je verjetnost, da bi ga načele lisice ali celo medved. Kako boste pri vsej tej zmedeni ponoči jelena spet našli?

Nič lažjega z uporabo pripomočka Bushnell HuntTrack. S preprostim pritiskom na gumb si bo napravica zapomnila geografsko lokacijo mesta, kjer ste pustili ležati uplenjenega jelena. Poskrbeti morate samo, da ujame položaj GPS-satelita in varno vas bo vodil do uplenjene divjadi ali pa nazaj v lovski tabor.

Posebno pomembni in lovsko uporabni so podatki o pričakovanem vremenu in aktivnosti divjadi, ki temeljijo na podatkih o

barometriškem tlaku. HuntTrack tehta samo 80 gramov in je pol manjši od škatlice cigaret. V žepu lovskega površnika ga niti občutili ne boste, lahko pa vam reši lovski dan ali vam pomaga še iz mnogo večjih težav. Nepogrešljiv del opreme je tudi za lovce, ki se odpravljajo v tuja lovišča daleč od doma, saj lahko prihrani ure in ure tavanja nazaj v lovski tabor. V slabih vremenskih razmerah lahko to pomeni resne težave. Pri tem je zelo pomemben tudi vaš trenutni geografski položaj, ki ga naprava stalno prikazuje do kotne sekunde natančno. To je izjemno pomemben podatek, kadar potrebujete pomoč.

*Predstavitvena reportaža
Rodeo team, d. o. o.*

Termo čevlji (do -30 °C) in protizdrsna zaščita

V lanskem sezoni smo vam predstavili termo škornje Arctic, ki ste jih lovci dobro sprejeli. Dobili smo veliko pohval, da so škornji izredno lahki in zelo topli ter da nudijo dober oprijem na različnih podlagah v vseh letnih časih. Veliko vas je izrazilo željo, da bi poleg škornjev imeli tudi podobne visoke čevlje tipa »gozdar«, ki bi bili prav tako neprepustni za vodo, zelo lahki in topli ter bi imeli še boljši oprijem gležnja.

Za vas smo izbrali preizkušen model istega proizvajalca, ki je znan po izdelavi udobne, lahke in izredno tople zaščitne obutve iz t.i. materiala EVA, ki je za vodo neprepusten. V bistvu je kombinacija med klasičnim planinskim čevljem in škornjem. Spodnji del čevlja je narejen iz trpežnega materiala EVA, ki je izredno lahek in znatno toplejši od klasičnega planinskega čevlja ali

škornja ter povsem neprepusten za vodo. Zgornji del čevlja je kombinacija usnja in trpežne kordure. Podplat je robusten in nazobčan ter omogoča dober oprijem na različnih podlagah ne glede na vremenske razmere. Čevlji ima srednje visoko zavezovanje, kar daje gležnju potrebno trdnost, oporo in zaščito tudi na zahtevnejšem terenu, po gozdnih in gorskih brezpotjih, pa tudi po razmočenih in blatnih terenih. Notranji čevlji je narejen iz ovčje volne, filca in posebne izolacijske folije, ki v kombinaciji z materialom EVA nudi dobro toplotno zaščito vse do -30 °C, kar je za naše podnebne razmere več kot dovolj. Notranji čevlji je mogoče odstraniti in ga oprati. Nega čevlja je preprosta in nezahtevna. Najbolje ga je oprati z mlačno vodo, usnjeni del pa občasno namazati s kakovostno zaščitno kremo. Naš preizkus tega čevlja je bil tokrat kratek. Po uri stanja v ledeno mrzli vodi, kjer smo morali najprej razbiti led, so bile naše noge še vedno suhe in tople. Cena teh čevljev je 63,50 evra, kar je znatno manj od drugih primerljivih čevljev.

Poleg tega bi vam radi predstavili še posebno zaščito proti zdrsu istega proizvajalca, izdelano posebej za tovrstne čevlje in škornje. Namenjena je predvsem za varno hojo v poledici in po podlagi, ki drsi. Narejena je tudi tako, da ne poškoduje obutve. Namestitev je hitra in preprosta. Omogoča varen in čvrst korak in prepreči marsikatero poškodbo in zlom (predvsem pri starejših ljudeh). Cena protizdrsne zaščite je 18,00 evrov. Oba izdelka sta izdelana v Evropi. Morebitne dodatne informacije (in naročila sprejemamo) dobite po telefonu (01) 25-10-880, Beluga, d. o. o.

*Predstavitvena reportaža
Beluga, d. o. o.*

Nenadoma je 20. 9. 2013 umrl inž. **Janez Bulc**. Novica je bila presunljiva, boleča ... Poleg njegovih najbližjih je bila še posebno nedoumljiva in težko sprejemljiva za njegove prijatelje, lovske tovariše. Smrt ga je dohitela v avtu, na poti z lova domov. Zadnja leta se je Janez posvečal lovu na divje prašiče, kar mu je bilo v največje veselje v njegovem dolgoletnem lovskem udejstvovanju. Da, tudi Diana mu je bila naklonjena ...

Janez Bulc je bil član mirnske lovske družine od leta 1951. Le za nekaj let se je »preselil« v LD Otočec, ki je bila najbližja njegovemu domu in službenemu mestu v Novem mestu. Nato so ga spet premamili dobro mu znani revirji iz mladosti in seveda dobri lovske tovariši.

Janez je luč sveta zagledal 19. 2. 1932 v zelo znani lovski družini na Mirni na Dolenjskem. Zato je že kot otrok intenzivno spoznaval naravo in divjad v njej. Vojna vihra tudi njemu ni prizanesla. Starše in starejšega brata so sovražniki zaradi sodelovanja z NOB preganjali, zato se je moral z mamo in sestro umakniti v Belo krajino. Kot mlad fant se je izuril v odličnega strelca, polnoleten pa je že postal član Lovske družine Mirna. To LD sta leta 1946, skupaj s še šestimi člani, ustanovila oče Franjo in brat Marko. Dolga leta sta bila oba tudi pomembna funkcionarja v slovenski lovske kinologiji in mednarodnem lovstvu.

Od leta 1956 do 1963 je Janez opravljal funkcijo družinskega tajnika, predsednik NO je bil od 1964 do 1970 in od leta 2011 do smrti. Starešina LD Mirna je bil od leta 1970 do 1971, predsednik disciplinske komisije LD pa od leta 1973 do 1975. Lovsko vnmno in sposobnost inž. Janeza Bulca so kmalu opazili funkcionarji območne Zveze lovske družin Novo mesto in tudi Lovske zveze Slovenije, zato so mu zaupali še številne druge funkcije. V ZLD Novo mesto je kot član UO skrbel za strelstvo od leta 1959 do 1963; od leta 1969 do 1977 pa je bil (dva mandata) predsednik komisije za strelstvo. Član IO ZLD NM je bil od leta 1977 do 1981, nato pa dva mandata (1981 do 1989) predsednik IO ZLD. Dva mandata – od 1989 do 1997 – je bil predsednik skupščine ZLD NM. Na ravni Lovske zveze Slovenije je Janez Bulc kot član UO uspešno razvijal lovske strelstvo, zaslužen je bil za ureditev prvega olimpijskega trap strelišča v Tomačevem/Ljubljani, aktivno je pripomogel k izboljšanju in posodobitvi strelskih in lovske predpisov in zakonov o varstvu divjadi ter lovske etiki. Od leta 1997 do leta 2005 je bil član UO LZ, v tem obdobju pa je bil tudi tri leta predsednik LZS.

Poleg številnih funkcij, ki jih je Janez Bulc opravljal nadse zavzeto in skrbno, je oblikoval oblikovno podobo prapora ZLD Novo mesto, ki je bil sploh prvi razviti lovske prapor v takratni Jugoslaviji. Prav tako je začel urejati spominsko knjigo tradicionalnih vzornih lovov *Frata*, ki se na Dolenjskem vrstijo že 63 let in so edinstveni v Evropi.

Inž. Janez Bulc je bil široko razgledan, pošten in tovariški lovec, na katerega smo upravičeno ponosni ne le mirnski lovci, pač pa tudi drugi, ki

so sodelovali z njim. Za dolgoletno vsestransko in zavzeto delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge, redi III., II. in I. stopnje ter z tudi najvišjim odlikovanjem LZS – Zlatorogovo plaketo.

Lani smo mu v Lovcu ob njegovi osemdesetletnici zaželeli, da bi bil še dolga leta med nami. Žal se to ni uresničilo ...

Ob slovesu na mirskem pokopališču so se 27. septembra 2013 številni lovci in množica lovske praprove še zadnjič poklonili velikemu lovcu in njegovemu delu, ki ga je nesebično opravil v dobro slovenskega lovstva.

Spoštovani lovske tovariši in prijatelji, hvala ti, da smo lahko del lovske poti prehodili s teboj!

**LD Mirna Peč – D. Z., ZLD Novo mesto
Lovska zveza Slovenije**

Ko je 25. 7. 2013 sonce neusmiljeno izžarevalo svojo moč, smo se lovci Lovske družine Dekani in pobratene Lovske družine Draga - Trava, predstavniki vseh družin Lovske zveze Koper, Primorskega OZUL, LZS in Slovenskega lovskega društva Doberdob ter številni drugi lovske prijatelji in znanci, poleg sorodnikov, poslovlili od velikega lovca, prijatelja **Franka Križmana**.

Franko se je rodil 26. 7. 1946 v Sv. Antonu, zaselku Turki, v skromni kmečki družini očeta Vojka, mame Karmele in sestre Norme. Hitro se je naučil trdega kmečkega dela, predvsem v času, ko je oče Vojko služil vojsko. Po končani osnovni šoli, ki jo je obiskoval v Sv. Antonu, in nato poklicni kovinarski šoli v Kopru, se je zaposlil v Luki Koper ter ob delu doštudiral v diplomiranega inženirja tehnologije prometa, kjer je služboval do upokojitve.

V lovske vrste se je vključil leta 1965 kot pripravnik v LD Dekani. Leta 1967 je opravil lovske izpit. Želja po spremembah v lovstvu in naprednejši organizaciji ga je privedla k opravljanju raznih funkcij v LD, dodatnemu izobraževanju, vse do naziva lovskega tehnik (mojster), ki ga je pridobil leta 1974. Leto pred tem je začel delovati na vodilnih položajih v lovstvu, kjer

je zavzeto in skrbno opravljal svoje delo vse do prerane smrti na območju in državni ravni.

V LD je opravljal funkcijo predsednika NO (1973–75), gospodarja (1975–80), preglednika, mentorja, vodje revirja, upravnika objekta in tudi starešine LD (1980–2003). Želja po delovanju na širšem območju lovskega je ponesla tudi v takratno Obalno-Kraško ZLD Koper, kjer je kot predsednik Komisije za gospodarjenje z divjadjo deloval vse do prekinitve njenega delovanja. Pot ga je vodila do funkcionarja LZS, ko je leta 1997 postal član njenega UO in to funkcijo aktivno opravljal vse do smrti. Z ustanovitvijo Primorskega OZUL je bil izvoljen v njeno članstvo kot podpredsednik (2010–2013).

Kot zaveden domačin, Istran, je bil Franko glavni pobudnik za organizacijo obnovitev LZ Koper kot območne lovske zveze. Bil je eden od ustanoviteljev te ZLD in član nadzorne odbora vse do konca svojega življenja.

Veliko je vlagal v mlajši rod lovcov, tako v matični LD kot na širšem lovskem področju. Rad se je ukvarjal z mladimi lovci. Deloval je kot predavatelj za usposabljanje pripravnikov in bil član izpitne komisije za nove lovce. Zadnjo generacijo je uspešno privedel do izpita še v aprilu 2013.

Franko Križman je bil predan tudi kinologiji in bil s svojim kratkodlakim istrskim goničem soustanovitelj Obalno-Kraškega LKD. Tudi na tem področju je ves čas aktivno deloval. Kot zaslužnega predsednika Komisije za razvoj kinologije v okviru območne LZ Koper ga je KZS odlikovala za požrtvovalno delo v organizaciji. Za zavzeto delo v lovstvu ga je tudi LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redi III., II. in I. stopnje, prejel pa je bil tudi plakete OK ZLD Koper. LZ Koper mu je izročila dve priznanji, prav tako matična LD s priznanjem za uspešno delo.

Franko je ljubil svoj rodni kraj, kmetijo, trte, oljke in lovske družino ter se zanje neizmerno zavzemal. Njegov moto je bil vselej kupovati, nikoli prodajati. V času bolezni je s trdno voljo ustvarjal za svojo družino in vnuke, skrbel za lovske mlajših generacij in se zavzeto bojeval proti zahrbtni bolezni v prepričanju, da je močnejši in da jo bo premagal. Škratka, bil je veseljak, prijatelj z vsemi, vsakogar je rad povabil v svojo kantino. Spominjamo se anekdote, ko

je bil predlagan za odlikovanje in je bil predlog zavrnjen z obrazložitvijo, da je za to premlad. S to mislijo je deloval do konca; vselej je dejal, da si še premlad.

Dragi Franko, od nas si se poslovil veliko premlad. S tvojo smrtjo je naše lovske izpustil velikega in delavnega člana. Ohranili te bomo v lepem in hvaležnem spominu!

**LD Dekani – F. G.,
Lovska zveza Slovenije**

Med lovce LD Podgorje je neizprosno zarezala kruta vest, da je 17. 6. 2013 lovske vrste za vedno zapustil naš doletni lovske tovariši in prijatelj **Venčeslav Pušnik**.

Vinko, kot smo ga klicali in poznali lovci, se je rodil 2. 10. 1935 kot najstarejši sin na kmetiji Zavodnik v Dovžah pri Mislinji. Po končanem študiju geodezije na Srednji tehnično-geodetski šoli v Ljubljani se je za štiri leta zaposlil na Geodetskem zavodu v Ljubljani, nato pa se je vrnil v Slovenj Gradec, kjer je pomagal razvijati Geodetsko upravo na Koroškem in bil v njej zaposlen vse do svoje upokojitve. Ob delu je nadaljeval s študijem, diplomiral ter postal prvi direktor Geodetske uprave Slovenj Gradec. Uspešno jo je vodil vse do svoje upokojitve. V lovske vrste ga je pripeljala predvsem ljubezen do petja, saj se je z ustanovitvijo LPZ LD Podgorje najprej vključil vanj, že naslednje leto, 12. 2. 1975, pa še kot lovske pripravnik tudi v članstvo naše LD. Lovski izpit je je uspešno opravil 10. 6. 1977. S svojim predanim delom in znanjem je v vseh osemindesetih letih svojega članstva veliko prispeval k uspešnosti naše LD, pa tudi k delovanju Lovskogojitvenega bazena Slovenj Gradec. Lovstvo – kot sestavni del varstva narave in divjadi v njej – mu je pomenilo vse, zato je zanj in za sprehode v naravi, najpogosteje v spremstvu svoje žene, namenjal ves prosti čas, ki mu ga je dopuščala zahtevna služba.

V LD Podgorje je Vinko Pušnik vseskozi opravljal tudi pomembne funkcije, saj je bil kar dvanajst let (od 1997 do 2009) član upravnega odbora, kot referent za pravna vprašanja, nato pa dva mandata (osem let) tudi član NO. Z bogatim znanjem je bil vzor in mentor mladim lovcem; ne le s svojo preudarno besedo, temveč tudi s svojim osebnim zgledom in vedenjem. Za svoje delo v lovstvu je prejel več priznanj in odlikovanj. Po upokojitvi, ko je imel veliko več časa, ki bi ga lahko namenil sebi in svoji ljubezni, lovstvu, pa se je iznenada vanj zažrla grda in zahrbtna bolezni, ki je strla njegovo, do še pred nedavnim krepko telo.

Dvajsetega junija 2013 smo se na starotrkem pokopališču z žalostjo v srcih za vedno poslovili od njega. Lovci LD Podgorje mu bomo vedno hvaležni za njegov bogat in vsestranski prispevek naši LD in širšem lovstvu.

Dragi Vinko, bil si iskren in pošten lovec, zato smo ponosni, da smo bili lahko tvoji lovske tovariši in prijatelji. Pogrešali te bomo, vendar te bomo ohranili v trajnem in lepem spominu. Hvala ti za vse!

LD Podgorje – K. M.

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Kristjan Bečej, LD Trebnje,
* 2. 10. 1937, † 28. 10. 2013.

Jože Tršar, LD Vrhnika,
* 21. 7. 1928, † 24. 10. 2013.

Roman Rebernik, LD Škale,
* 17. 5. 1947, † 6. 10. 2013.

Branko Razboršek, LD Rogatec,
* 7. 5. 1933, † 10. 10. 2013.

Filip Završnik, LD Polzela,
* 30. 4. 1933, † 15. 10. 2013.

Gašper Jazbec, LD Videm ob Savi,
* 6. 1. 1928, † 23. 10. 2013.

Janez Saje, LD Padež,
* 11. 12. 1944, † 1. 10. 2013.

Silvester Puc, LD Brezovica,
* 11. 12. 1929, † 21. 10. 2013.

Franc Jager, LD Laze,
* 29. 6. 1929, † 13. 10. 2013.

Štefan Fortuna, LD Veliki Gaber,
* 16. 11. 1940, † 18. 10. 2013.

Karol Prelesnik, LD Stahovica,
* 28. 10. 1984, † 18. 10. 2013.

Franci Primožič, LD Trzič,
* 8. 3. 1930, † 26. 10. 2013.

Jože Rotvein, LD Sv. Jurij, Jurovski Dol,
* 14. 9. 1942, † 17. 10. 2013.

Milan Kozole, LD Zabukovje,
* 22. 3. 1948, † 17. 10. 2013.

Ivan Nanut, LD Čaven,
* 25. 12. 1937, † 17. 10. 2013.

Albert Eržen, LD Jelenk,
* 13. 5. 1932, † 10. 8. 2013.

Janko Šaupperl, LD Ruše,
* 2. 5. 1940, † 26. 9. 2013.

Robert Stojan Jenko, LD Prem,
* 10. 8. 1935, † 14. 9. 2013.

Umrlim časten spomin!

CAC Savinjske doline - praznik lovskih kinologov

Prva Državna razstava psov lovskih pasem v Braslovčah

Sobota, 21. 9. 2013, je obetala lepo vreme in po številu prijavljenih 168 vodnikov lovskih pasem iz šestih držav lep obisk prve državne razstave psov lovskih pasem v organizaciji ter izvedbi **Lovsko-kinološkega društva (LKD) Celje in Lovske družine Braslovče pod pokroviteljstvom**

Predstavniki pasem na razstavi v Savinjski dolini

Občine Braslovče na lokacijo prireditvenega prostora (last občine) v Braslovčah. In res se je zgodilo ... V okviru razstave je bila tudi **I. specialna razstava nemških prepeličarjev**, kjer je ocenjeval kinološki sodnik **Anton Selinšek** (ocenjenih 29 psov te pasme).

Lovska zakonodaja in etika obvezujeta upravljalce lovišč in

za lov že drugotnega pomena, kar pa ne velja tudi za vzrejo. Vodniki na spomladanska ocenjevanja zunanosti (telesne ocene) privedejo veliko »všečnih«, telesno ustreznih lovskih psov. V očeh vsakega lastnika (vodnika) je njihov pes najlepši. Strinjamo se s tem, vendar organizirane državne razstave naših LKD pogrešajo prav takšne skupine lastnikov. V pogovoru z njimi naletimo na vrsto izgovorov, češ da je za obisk take prireditve treba imeti čas, denar, saj razstave niso poceni, pa še in še razlogov navajajo. Nedvomno se zato so-

očamo z manjšo udeležbo nasploh, tudi z manjšim vodenjem psov vodenja števila lovsko uporabnih psov v slovenskih loviščih. Išče mo odgovore, kako naprej. Vendar opažamo, da smo s poslani mi vabili na osebne naslove in z osebnimi razgovori (motivacijo) le spodbudili veliko vodnikov k udeležbi ali vsaj obisku te naše

Ocenjevalni krog specialne razstave nemških prepeličarjev

lovce, da lahko lovijo le z lovsko uporabnimi psi. Različne oblike lova terjajo uporabo za delo pse iz pasemskih skupin jamarjev, goničev, krvosledcev (barvarjev), prinašalcev, šarivcev in ptičarjev. Želja lovske kinologije je, da vodniki izšolajo svojega štirinožnega tovariša v čim bolj uporabnega psa za lov, da kar najbolj ustreza standardu oz. zunanji podobi. To je

državne prireditve. V projekt smo vključili tudi obe krovni organizaciji – **Lovsko zvezo Slovenije (LZS)**, **Kinološko zvezo Slovenije (KZS)**, pa tudi **Savinjsko-Kozjansko ZLD Celje (SKZLD Celje)**, **LD Braslovče**, občinsko županstvo, sponzorje, predvsem pa lovske kinologe iz vse Slovenije. Poleg že omenjene specialne razstave nemških pre-

peljarjev so kinološki sodniki opravili svoje naloge v ocenjevanju skupin FCI: III terierji za lov, IV jazbečarji, VI goniči in krvosledci, VII ptičarji, VIII prinašalci in vodni psi ...

Družabni dogodek je pomenil predvsem druženje lovskih kinologov, izmenjavo mnenj, izkušenj, spoznavanje, sklepanje novih tovarišev, pa tudi na kakšno vprašanje je bilo mogoče dobiti strokoven odgovor.

Najlepšega psa razstave je izbral predsednik KZS mag. **Blaž Kavčič**. Naslov CAC Savinjske doline je prejel črni angleški koker španjel **Ch. Antony Schonez**, lastnikov **Milana** in **Tatjane Krajnc** iz Maribora.

V okviru »specialke« za nemške prepeličarje je prvak pasme postal **Col**, lastnika **Ivana Glušiča** iz Velenja, za najlepšo predstavnico ženskega spola pa je bila razglašena **Črna Prepeličar-**

NAJLEPŠI PSI RAZSTAVE – BEST IN SHOW (Braslovče, 21. 9. 2013)

1. **Ch. Anthony Schonez** (angleški koker španjel, črni), **Milan & Tatjana Kranjc**
2. **Bruno** (bavarski barvar), **Marijan Likar**
3. **Ch. High Dreamer in Gold Latin Lover** (angl. seter), **Jaroslav Šeda, (CZ)**

FCI 3

1. **Gaf Rožičev** (nemški lovski terier), **Izidor Mirkac**
2. **Beba Lipovška** (resasti foksterier), **Andrej Puželj**
3. **Snow Valley Merlin of si' Luxus** (parson russel terier), **Tina Testen**

FCI 4

1. **Marrondales Deedee** (resasti jazbečar), **Miloš Radić (RS)**
2. **Ch. Chegevara** (kratkodlaki jazbečar), **Vukelić Damir & Vidović Mirjana (HR)**
3. **Ch. Grace Kelly Brzdac** (resasti pritlikavi jazbečar), **Silvia Bagni, (I)**

FCI 6

1. **Bruno** (bavarski barvar), **Marijan Likar**
2. **Malina iz Gorenje vasi** (posavski gonič), **Lado Raztresen**
3. **Ajka** (istrski gonič kratkodlaki), **Vincenc Urbanel**

FCI 7

1. **Ch. High Dreamer in Gold Latin Lover** (angl. seter), **Jaroslav Šeda, (CZ)**
2. **Joj sveti Lovrenc** (nemški kratkodlaki ptičar), **Čedomir Vogrinc**
3. **Mond Murskočrnski** (nemški ptičar - žimavec), **Ludvik Kos**

FCI 8

1. **Ch. Anthony Schonez** (angleški koker španjel, črni), **Milan & Tatjana Kranjc**
2. **Ch. Layton sole di Genaro** (ameriški koker španjel, črni), **Plausteiner Petja & Voláriková (L)**
3. **Col** (nemški prepeličar), **Ivan Glušič**

Mladiči

1. **Bora** (nemški prepeličar), **Robert Vidmar**
2. **Bara** (hanovrski barvar), **Miran Purnat**
3. **Annual's Tilly Trotter** (labradorec), **Martina Krančan**

Najmlajši

1. **Frida iz mestnega loga** (kratkodlaki vajmarski ptičar) **Katja Požgaj**
2. **Prerogative of the Morning Valley** (zlati prinašalec) **Hannelore Rebernic (A)**
3. **Sweet home Alabama Ggoldendachs** (resasti jazbečar), **Enrico Corradini (I)**

Mladi

1. **Black Lord Betty Boop** (angleški koker španjel drugih barv), **Maja Horvat (HR)**
2. **Don - Step** (slovaški gonič), **Štefan Gorenčič**
3. **Oda Adin dom** (kratkodlaki nemški ptičar), **Geza Bagari**

Veterani

1. **Cezar z jesenického údolí** (angleški špringer španjel), **Alojz Markec**
2. **Peggy vom Baerental** (kratkodlaki vajmarski ptičar), **Anton Savorgnani**
3. **Dee-fair Take a risk** (labradorec), **Tina Herman**

Vzrejne skupine

1. **Psarna Rožičeva** – nemški lovski terierji, vzreditelj **Ivo Vrhovnik**
2. **Zlati prinašalci** – **Golden Mountain**, Avstrija

Pari

1. **Barone & Grace Kelly Brzdac** (pritlikavi resasti jazbečar), **Silvia Bagni (I)**
2. **Chegevara & Calpus Hells Bells** (kratkodlaki jazbečar), **Damir Vukelić (HR)**
3. **Golden Mountain Spring's Zeist to Win & Golden Mountain Spring's For Ever Bella** (zlati prinašalci), **Tatjana Jank (A)**

Foto: J. Šumak

Predstavniki pasem na razstavi v Savinjski dolini

BIS, psi veterani, CAC Savinjske doline

ska, lastnika **Vojka Križnika** z Vranskega.

Na prireditvi je bilo mogoče opaziti predsednike oz. predstavnike vsaj polovice LKD naše dežele, ki jim vsekakor ni mar, kam »pluje« naša lovsko-kinološka »barka«, kinološke sodnike, vodnike brez psov, lovce, lokalno prebivalstvo ter druge ljubitelje lovske kinologije. Nikakor pa se ne moremo strinjati z osebno izjavo delegata KZS za to prireditev, ki je za članek v sorodnem glasilu Kinolog izjavil nekaj o »motečem dejavniku – neprisotnosti predstavnikov LZS na razstavi«.

Na prireditvi sem bil v delovnih nalogah predsednika gostitelja LKD Celje in vodje prireditve vseskozi prisoten **Janez Šumak**, ki na LZS opravljam pomembno funkcijo glede lovske kinologije – **predsednika komisije za lovsko kinologijo**, prav tako pa sem tudi član UO LZS. Pri uresničevanju delovnih nalog prireditve sta sodelovala še člana UO LZS **Zdravko Mastnak** (sprejem prijav) in **Avgust Reberšak**, ki je tudi **predsednik SK ZLD Celje**. Menim, da nadaljnja obrazložitev ni potrebna, pač pa predlagamo KZS, da v prihodnje dobro premisli,

koga bo kam poslala za svojega predstavnika.

Zahvala velja vsem, ki so kakor koli pripomogli, da je praznik lovskih kinologov CAC Savinjske doline v Braslovčah uspel v popolnosti. Zahvala tudi pokrovitelju DJ Don - Eukanuba iz Prebolda.

Janez Šumak,
predsednik LKD Celje

JZP, ŠPP in PP ptičarjev v Pomurju

Lepo sončno soboto, 12. 10. 2013, se je petnajst vodnikov ptičarjev zbralo pred urejenim lovskim domom LD Križevci pri Ljutomeru, kjer so jih pričakali gostoljubni in radodarni prleški lovski tovariši, na čelu z njihovim starešino **Valterjem Hornom** in gospodarjem **Marjanom Giovanijem**. Kdo ju je ves dan spremljal v lovskem domu, naj ostane skrivnost do konca tega prispevka.

Po urejenih formalnostih sem vodnike lovskih psov v imenu organizatorja pozdravil spodaj podpisani. Lep dan, dobro počutje in uspešno opravljanje preizkušnje je vsem prisotnim vodnikom zaželel tudi starešina LD Križevci pri Ljutomeru. Način opravljanja preizkušnje, pravila in druge pomembne podrobnosti je vodnikom pojasnil vodja sodniškega zbora, mednarodni kinološki sodnik **Vojko Pirher**. Skupaj z njim sta sodila še mednarodna kinološka sodnika **Franc Turnšek** in **Vlado Vesel**. Vodniki s svojimi štirinožnimi prijatelji so se razporedili v tri skupine ter se s sodniki odpravili na teren. Dve skupini sta odšli opravljati delo na polje, ena pa je odšla opravljati vodno delo. Po končanih opravljenih nalogah so se skupine zamenjale. Posamezni vodniki so se začeli vračati do doma LD Križevci pri Ljutomeru nekaj po 13. uri. Okrog 14.30 so se do lovskega doma vrnili vsi tekmovalci in sodniki. Sledil je izpis ocenjevalnih listov, pisanje spričeval ter sodniškega poročila. Obenem so organizatorje, sodnike in vodnike s hrano in pijačo lepo

postregli domači prleški lovci lovskega doma Križevci pri Ljutomeru. Rezultati preizkušnje so bili naslednji:

JZP – jesenska vzrejna preizkušnja:

1. **Nila Murskočrnska**, NŽ, z vodnikom **Štefanom Hohegerjem** je zbrala 191 točk,
2. **Joj Sveto Lovrenc**, Nkp, z vodnikom **Čedomirjem Vogrincem** je zbral 191 točk in
3. **Camilovom Bodesse – Ron**, NŽ, z vodnikom **Borutom Ingoličem** je zbral 191 točk.

ŠPP – širša poljska preizkušnja:

1. **Asta**, Nkp, z vodnikom **Marjanom Tešnerjem** je zbrala 194 točk in dosegla I. n. r.
2. **Osa Lovska**, NŽ, z vodnikom **Dimitrijem Grubelnikom** je zbrala 169 točk in II. n. r.

PP – poljska preizkušnja:

1. **Ani Panoramska**, Nkp, z vodnikom **Ludvikom Novakom** je zbrala 143 točk in se uvrstila v I. n. r.

Ob podelitvi ocenjevalnih listov je sodnik Pirher, vodja sodniškega zbora, povedal, da so vsi lovski psi, ki so bili privedeni na preizkušnjo, dobro zasnovani, da pa so vsi trije sodniki opazili, da je težava na drugi strani pasjega povodca – s tem je mislil na vodnika. Za psa, ki preizkušnje nista opravila, je bilo očitno, da sta vodnika vložila le premalo truda in psa nesistematično učila.

Kot že omenjeno, je na preizkušnji sodelovalo skupaj petnajst vodnikov s psi. Od tega je bilo kar deset nemških ptičarjev zimavcev, štirje nemški kratkodlaki ptičarji in en vajmarčan. Preizkušnjo je

Foto: I. Trček

Zbor petnajstih vodnikov ptičarjev za nastop na JZP, ŠPP in PP pred domom LD Križevci

JZP ptičarjev (prinašanje zajca po vlečki) v LD Križevci

solidno opravilo trinajst psov. Dva, en nemški žimavec in en vajmarčan, preizkušnje nista opravila.

Vodniki, organizator in sodniki smo se kar nekaj časa potem, ko so bili izročeni ocenjevalni listi, zadržali v prijetni lovsko-kinološki družbi domačih prleških lovcev, ki so nas izredno gostoljubno sprejeli že v jutranjih urah ter nas pogostili z jutranjo kavico, čajem in izredno okusnimi rogljički. Po tekmovanju pa so nas postregli z izredno okusnimi in dobro pripravljenimi ribami. Slednje sta nalovili in pripravili Jelena in Branka, ženi starešine in gospodarja. Vsem lovcom LD Križevci pri Ljutomeru se za vse zahvaljujem v imenu vseh. Prireditvev je lahko zgolj in samo primer dobre prakse, kako naj bi območni LKD-ji in LD ob takih in podobnih kinoloških preizkušnjah sodelovali v dobro slovenskega lovstva.

Iztok Trček

Vedno je bil pripravljen svetovati

Osem križev Staneta Hribernika Lovsko-kinološko društvo Gorenjske se je na 12. seji Upravnega odbora odločilo, da bomo obeležili 80-letnico dolgoletnega člana in funkcionarja Staneta Hribernika.

Tako smo se 18. 10. 2013 na domačiji njegovega pokojnega brata Franceta zbrali člani UO, NO in številni nekdanji funkcionarji LKD Gorenjske. Poleg obiska naštetih lovsko-kinoloških tovarišev so jubilarnta s svojo prisotnostjo vidno ganili tudi člani Škofjeloškega LPZ, ki so mu zapeli njegove najbolj priljubljene pesmi.

Predsednik LKD Gorenjske **Janez Nahtigal** je v nagovoru slavljencu poudaril njegovo izjemno uspešno in aktivno pot kinologa in kinološkega sodnika ter mu ob tej priložnosti tudi čestital za častljiv življenjski jubilej ter mu predal darilo društva.

Člani LKD in drugi povabljeni smo se po zakuski, ki smo jo pripravili s pomočjo Stanetove žene **Vide** in hčere **Nuše**, zadržali do poznih nočnih ur. Med tovariškim praznovanjem nas je prijetno pre-

nika in ne dolgo zatem postal tudi mednarodni kinološki sodnik.

Prvi njegov pes je bila nemška lovška terierka **Agica**, ki jo je izšolal v odličnega psa jamarja, predvsem pa za delo po krvni sledi. Bil je med pionirji krvosledništva v Sloveniji in je kot poznavalec vodil in s svojimi krvosledci dosegal vidne rezultate, med katerimi je zagotovo najpomembnejša njegova zmaga na mednarodni tekmi krvosledcev v Avstriji.

Vsekakor pa so v njegovem srcu imeli še posebno mesto goniči, saj je prvi izpit za kinološkega sodnika za ocenjevanje dela in zunanosti opravil prav za goniče. Tako je kot velik poznavalec pasem goničev sodeloval tudi pri pripravi novih pravilnikov o vzreji in delu za pse goniče. Zaradi dobrega poznavanja goničev je bil tudi dolgoletni predsednik Vzrejne komisije za goniče in član Izpitne komisije pri KZS.

Ko se je leta 1979 pokazala potreba po boljšem organiziranju lovcev kinologov na Gorenjskem, je bil poleg tudi Stane, ki je zdaj eden redkih še živečih ustanovnih članov LKD Gorenjske. Na ustanovnem občnem zboru je bil izvoljen za predsednika Stokov-

magati; predvsem nam, mlajšim kinološkim tovarišem. Njegove neprecenljive izkušnje pri vzreji in šolanju lovskih psov, predvsem pa izkušnje pri delu lovskih psov, so bile za nas – mlajše kinologe in vodnike psov – poučne in zanimive, saj smo prek pogovorov z njim pridobili izjemno koristne nasvete za svoje delo.

Zaradi izjemne osebnosti in njegovega dela v LKD Gorenjske je le-to jubilarnta odlikovalo z vsemi možnimi odlikovanji, tudi z zlato plaketo društva. Kinološka zveza Slovenije pa ga je poleg vseh drugih odlikovanj odlikovala tudi z redom I. stopnje za kinološke zasluge.

Člani LKD Gorenjske želimo Stanetu še mnogo let in se mu zahvaljujemo za vse, kar je s svojim delom prispeval za uveljavitev lovske kinologije na Gorenjskem in drugod v Sloveniji.

Janez Nahtigal,
LKD Gorenjske

O delu v Slovenskem klubu za pse prinašalce (retrieverje)

Jesen je za člane Slovenskega kluba za pse retrieverje (SKR) po navadi živahna in aktivna. V tem času skupaj z območnimi LKD-ji in LD organizirajo preizkus naravnih zasnov psov prinašalcev (PNZ), lovsko preizkušnjo LP-R in tekmo v prinašanju (TP-R).

Prva preizkušnja PNZ je bila 22. septembra 2013 v soorganizaciji SKR, LKD Maribor in LD Pobrežje - Miklavž, ki je odstopila lovišče za ta namen. PNZ je osnovna preizkušnja, na kateri mora pes pokazati le naravne zasnove oz., kaj mu je dala 'mati narava', kot radi rečemo. Seveda brez aktivnega dela vodnika s psom v lovišču tudi ta osnovna preizkušnja ne bi dala pri psu ustreznih rezultatov oz. sodnikom ne bi kaj dosti pokazala. Zato je prav, da se že na PNZ-ju ocenjuje tudi ubogljivost, vodljivost, poslušnost in povezanost psa in vodnika, kar pa niso naravne zasnove.

Prav tako je bila 22. septembra 2013 v sodelovanju z LKD Maribor in v lovišču LD Pobrežje - Miklavž organizirana **lovska preizkušnja LP-R** s podelitvijo CACT in R. CACT. Na lovski preizkušnji, ki je pogoj, da s psom lahko sodelujemo na skupnem lovu, mora pes pokazati naslednje večine: *ubogljivost, poljsko in*

Foto: J. Nahtigal

Ob 80-letnici dolgoletnega priznanega gorenjskega lovsko-kinološkega delavca Staneta Hribernika so ga na njegovem domu obiskali predstavniki LKD Gorenjske. Na fotografiji predsednik LKD Gorenjske **Janez Nahtigal** izroča jubilarntu (desni) darilo LKD.

senetil **Ivan Traven**, ki je s svojo »frajtonerico« še dodatno razgrel in popestril praznovanje.

Stane Hribernik se je rodil 19. 10. 1934 v Puštalu pri Škofji Loki v številni družini. Vsi štirje bratje – France, Jože, Oto in Stane – so postali člani lovske organizacije in priznani gorenjski kinologi, dobro znani tudi po vsej nekdanji državi. Od vseh bratov se je lovski kinologiji najbolj posvetil prav Stane. Že davnega leta 1974 je opravil izpit za kinološkega sod-

nega sveta LKD, katerega naloge je opravljal do leta 2002, od leta 2003 do 2007 pa je bil član Stokovnega sveta. Od leta 1980 do 1982 je v društvu opravljal tudi tajniške naloge.

Kot kinološki sodnik je opravljal svoje naloge pošteno, tako da ga imamo še vedno vsi v dobrem spominu in ga spoštujemo. Najbolj pa sta nas pri njem privlačili vedrost in odkritosrčnost. Ko mu je zdravje še dopuščalo, je bil vedno pripravljen svetovati ali po-

gozdno delo, vodno delo, način prinašanja in veselje do dela pri prinašanju in iskanju.

Naslednja je bila **preizkušnja v prinašanju** za prinašalce **TP-R** v organizaciji **SKR** in **LKD Ptuj**, ki je potekala v soboto, 12. 10. 2013, na že znanih Gajkah. To je bila že petnajsta uporabnostna preizkušnja v prinašanju za prinašalce **TP-R** s podelitvijo **CACIT** in **R. CACIT**.

Kot sem že omenil, je **SKR** v sodelovanju z **LKD Maribor** in **LD Pobrežje** - Miklavž organiziral **PNZ** in **LP-R**, za kar sem jim iskreno zahvaljujemo. Omeniti pa je treba, da je bila ta kinološka preizkušnja v **LD Pobrežje** - Miklavž sploh prva tovrstna preizkušnja v njenem 68-letnem obstoju. Ta **LD** je 'dala' kar nekaj znanih imen v kinologiji; to so: **Ivan Caf**, **Franc Vidovič**, **Rado Cajnko**, **Fedor Senkovič** (pa še bi lahko našli nekaj mlajših dobrih vodnikov in vzrediteljev). Iskrena hvala lovcem **LD Pobrežje** - Miklavž za nesebično pomoč pri organizaciji obeh prireditvev!

TP-R je, kot po navadi, potekal ob pomoči zavzetih in marljivih članov **LKD Ptuj**. Tudi njim se iskreno zahvaljujemo za odlično opravljeno delo. Vse tri prireditve so potekale nemoteno, tekoče in brez večjih zapletov.

Še nekaj **rezultatov**

PNZ je potekal pod budnim očesom kinološkega sodnika za delo retrieverjev, **Matjaža Roterja**. Udeležili so se ga štirje vodniki s psi in dosegli naslednje rezultate:

1. **Pine Paradise Abby**, LR (F), 46 točk – I. ocena (vodnik **Marjan Gselman**)

2. **Lab-x-streams Funky Diva**, LR (F), 44 točk – I. ocena (**Matej Hunjadi**)

3. **Pine Paradise Aquarius**, LR (M), 42 točk – II. ocena (**Jože Želj**)

4. **Ilna Cheesy z Vlčih Luk**, CBR (F), 41 točk – II. ocena (**Tone Hočevnar**)

LP-R: udeležba šestih tekmovalcev s svojimi štirinožci. Sodniški zbor: **Anton Selinšek** in **Matjaž Roter** (SLO). Delegatka **KZS** je bila **Damjana Švegelj Žnidaršič**, strokovni vodja pa **Barbara Krumpak**.

Rezultati najboljših:

1. **Lab's Dream Innamorata**, LR, 184 točk – I. ocena **CACT** (**Jože Štebih**)

2. **Aja Boltvinska**, LR, 181 točk – I. ocena **R-CACT** (**Matej Hunjadi**)

3. **Hani Free Minds**, LR, 162 točk – I. ocena (**Aleksandra Karner**)

TP-R: udeležba osmih tekmovalcev s psi. Sodili so: **Barbara Kroflin**, **Goran Dejanović** in **Željko Žilnik** (Hrvaška), **Peter Isopp** in **Alfred Pieber** (Avstrija), **Matjaž Roter** – (Slovenija). Delegat **KZS** je bil **Bojan Deberšek**, strokovni vodja pa **Jelka Simčič**.

Rezultati najboljših:

1. **Dee Fair Many Rumours**, LR (F), 196 točk – I. ocena (**Katja Krumpak**)

2. **L'amai sweetie tweety**, FCR

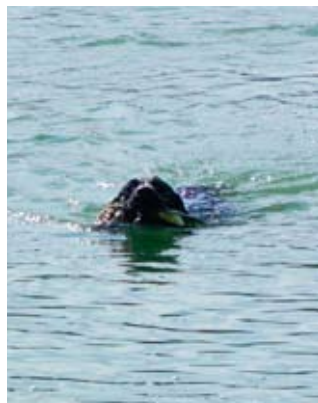

Lovske preizkušnje v prinašanju za pse prinašalce se je udeležilo šest tekmovalcev.

(F), 196 točk – I. ocena (**Eva Krizmanič**)

3. **Aja Boltvinska**, LR, 194 (F) točk – I. ocena (**Matej Hunjadi**)

Čeprav nekaj psov preizkušnje ni opravilo, je treba poudariti, da so bili vsi psi zelo dobro pripravljani. Razumeti pa je treba, da imajo lahko tudi psi v kateri od disciplin nekoliko »slabši dan«,

Na lovski preizkušnji mora vsak prinašalec pokazati tudi delo v vodi (šarjenje za raco v ločju) in prinašanje iz globoke vode.

kar so sodniki, ki so sodili po visokih mednarodnih sodniških standardih, opazili in so vse ustrezno ocenili. So pa tudi takšne izkušnje dobrodošle in vodilo vodnikom za nadaljnje uspešno delo s psom.

SKR je konec avgusta in v začetku septembra organiziral pripravljalni tečaj za pripravo na **PNZ**, **LP-R** in **TP-R**, ki ga je vodil **Marjan Gselman**.

Članice in člani **SKR** nismo aktivni samo v jesenskem času, temveč vse leto. Tako vsako leto januarja organiziramo klubsko razstavo, v maju **PNZ** in jeseni jesenski **VP** nekje v oktobru. Letos v avgustu smo prvič poskus-

Kinološki sodnik javno ocenjuje delo psa in vodniku razlaga prisojeno oceno.

lahko preberete na novi spletni strani **SKR**-ja. Prav tako tam najdete tudi vse, kar vas zanima o psih prinašalcih/retrieverjih ter drugih preizkušnjah.

Na koncu je treba zapisati, da v **SKR** združujemo lastnike in ljubitelje vseh pasem in zvrsti retrieverjev in v veliko zadovoljstvo nam je, da se organiziranih prireditvev/preizkušenj udeležujejo v vedno večjem številu. Tako vodniki - lovci kot vodniki - nelovci sebi in drugim pokažejo, kaj zmorejo skupaj s psom.

Temeljni cilj teh preizkušenj

*Preizkušnje naravnih zasnov za pse prinašalce so se udeležili štirje pari, med katerimi sta najboljši rezultat dosegla labradorka **Pine Paradise Abby** z vodnikom **Marjanom Gselmanom**.*

no opravili tako imenovani delovni preskus (Working test) v sodelovanju s **KD Orf**, ki se ga je udeležilo trinideset vodnikov s psi iz treh držav.

Namen tega preskusa/testa je spodbujanje naravnih delovnih lastnosti prinašalcev, je neke vrste simulacija lova, pri kateri se namesto divjadi uporabljajo prinosila zelene barve. Več o tej 'novi', a nadvse zanimivi disciplini

ostajata ohranjanje in krepitev visokega delovnega standarda naše pasme.

V imenu **SKR** se še enkrat zahvaljujem vsem, ki so kakor koli pomagali in omogočili organizacijo in izvedbo nadvse uspešnih preizkušenj.

Na snidenje na naslednjih prireditvah!

Marjan Gselman,
podpredsednik **SKR**

Jesenska vzrejna preizkušnja za pse jamarje

Klub ljubiteljev psov jamarjev je tako kot vsako leto tudi letos organiziral pomladansko in jesensko vzrejno preizkušnjo za terierje in jazbečarje. Pomladanska je bila v aprilu v lovišču LD Velika Nedelja. Vzrejne vrednosti je sodniška komisija preverjala pri šestih nemških lovskih terierjih in štirih standardnih resastih jazbečarjih.

Foto: S. Lesjak

Udeleženci vzrejnega pregleda za jazbečarje na Vrhniki in najboljši trije pari (spredaj)

Foto: D. Rosenfeld

Na letošnji vzrejni preizkušnji terierjev so v lovišču LD Vrhnika najboljša delo pokazali trije tekmovalni pari na fotografiji.

Že po tradiciji se večina vodnikov odloča za udeležbo na jesenski vzrejni preizkušnji, ki zaradi lažjega dela poteka ločeno za terierje in ločeno za jazbečarje. Letos sta bili obe preizkušnji v lovišču LD Vrhnika.

VP za terierje je bila 12. oktobra po načrtu prireditve, ki ga je potrdil KZS. Za vzrejno preizkus je bilo prijavljenih petnajst nemških lovskih terierjev, en parson russel terier in en jack russel terier. Razveseljivo je, da se v zadnjih letih na vzrejne preizkušnje poleg nemških lovskih terierjev prijavljajo tudi druge, za lov uporabne pasme terierjev.

Ves dan je neusmiljeno deževalo, tako da smo razmišljali, kako opraviti preizkus dela na terenu. Udeleženi vodniki psov so menili, da je ta del preizkušnje najboljše predstaviti na drugi datum, ko bo vreme ugodnejše, kar smo po odobritvi KZS tudi storili. Ta dan je sodniška komisija v sestavi **Damjana Švegelj - Žnidaršič**, predsednica, ter člani **Franček Dečman**, **Jože Batič** in sodniški pripravnik **Bogdan Dolenc** ocenjevala le telesne značilnosti psov. Od sedemnajstih pregledanih psov jih je štirinajst ustrezalo pasemskim standardom.

Vzrejno preizkušnjo na terenu

smo zaradi ugodnih vremenskih razmer opravili naslednjo soboto, 19. oktobra. V sodniški ekipi je Frančka Dečmana zamenjal **Milan Udovč**. Vsi psi, ki so s pozitivno oceno opravili telesno ocenjevanje, so se izkazali tudi pri delu na terenu, tako da je v jesenskem delu VP dobilo vzrejno dovoljenje štirinajst terierjev.

Po seštevku telesne ocene in dela na terenu smo za najboljše tri pripravili posebne pokale, ki so jih osvojili naslednji psi:

1. **Elf Ježev ob Krki**, nemški lovski terier, lastnik **Janez Srbčič**, Cerklje ob Krki,

2. **Rija Nebeška**, nemška lovška terierka, lastnik **Zdravko Garmut**, Kaplja,

3. **Kid von Unterlappach**, parson russel terier, lastnik **Janez Mravlje**, Brezovica.

Na vzrejnem pregledu za jazbečarje, ki je bil načrtovan in tudi izveden 26. oktobra, smo imeli več sreče z vremenom, zato smo celotno prireditve lahko opravili istega dne. Na prizorišču pred lovskim domom LD Vrhnika se je pojavila dokaj pisana družina jazbečarjev, in sicer dva kratkodlaka standardna jazbečarja, en pritlikavi resasti jazbečar, en kunčji dolgodlaki jazbečar in šest resastih standardnih jazbečarjev. Ocenjevala jih je sodniš-

ka komisija, ki so jo sestavljali mednarodni sodniki **Damjana Švegelj - Žnidaršič**, **Franček Dečman**, **Matjaž Roter** in sodniški pripravnik **Bogdan Dolenc**.

Telesno ocenjeni so bili vsi prijavljeni psi, nato pa so tisti, ki so za vzrejno dovoljenje potrebovali tudi oceno iz dela na terenu, to je gonje zajca, s svojimi vodniki in sodniško ekipo odšli preverjat svoje sposobnosti in znanje v lovišče. V tem delu VP sta bila dva psa neuspešna. Od desetih prijavljenih jazbečarjev jih je vzrejno dovoljenje dobilo torej osem.

Tudi pri jazbečarjih smo glede na telesno oceno in delo na terenu prav tako trem vodnikom izročili pokale za tri najboljše pse:

1. **Ema Hudourniška**, standardna resasta jazbečarka, lastnica **Zdenka Lovrenčič**, Hoče

2. **Clonny s Pernštejskeho Podhradi**, standardni resasti jazbečar, lastnik **Primož Ravter**, Bohijska Bistrica

3. **Kyanpuolen Kaisla**, standardni resasti jazbečar, lastnik **Stane Lesjak**, Litija.

Ocenjevanje VP je potekalo ves čas po veljavnih pravilnikih in pasemskih standardih, ki jih predpisujeta mednarodni zvezi

za nemške lovske terierje in jazbečarje. Morda se je kateremu od vodnikov dozdevalo ocenjevanje prestrogo in bi bilo po njihovem mnenju bolje presojati nekoliko bolj »po domače«, vendar si tega Klub ljubiteljev psov jamarjev, ki je polnopravni član obeh mednarodnih združenj, ne more in ne sme privoščiti.

Delovne razmere v LD Vrhnika so bile odlične. Njihov lovski dom je bil primerno urejen in pripravljen za ocenjevanje telesnih značilnosti pasem in spola, v lovišču pa je bilo tudi dovolj divjadi, da smo brez težav opravili preizkušnjo na terenu. Za pomoč na obeh prireditvah se ekipi LD Vrhnika na čelu s prizadevnim starešino **Boštjanom Končanom** najlepše zahvaljujemo.

Dušan Rosenfeld

Za državne naslove so se pomerili nemški lovski terierji

Klub ljubiteljev psov jamarjev Slovenija je v sodelovanju z Lovsko-kinološkim društvom Maribor zadnjo nedeljo v septembru organiziral državno preizkušnjo delo po strelu za nemške lovske terierje. Že drugo leto zapored so organizatorje in nastopajoče prijazno sprejeli v lovski družini Starše, ki jo vodi starešina **Branco Kirbiš**. Strokovni vodja prireditve je bil **Matjaž Roter**, delegat Kinološke zveze Slovenije pa **Miloš Ambrožič**. Delo psov in vodnikov sta ocenjevala mednarodna kinološka sodnika **Damjana Žnidaršič Švegelj** in **Franček Dečman**.

Preizkušnja v delu po strelu za

Na fotografiji so vodniki psov (z leve): **Nace Remic**, **Stanko Lihtenvalner**, **Anton Kos** in **Ivan Fišer**.

nemške lovske terierje je pri nas novejša disciplina, ki jo uporabljamo za preizkušanje uporabnosti nemških lovskih terierjev na planem. Preizkušnja je za vodnike bolj sprejemljiva in je tudi mednarodno usklajena, tako da se naši vodniki lahko odločajo za udeležbo na podobnih prireditvah kjer koli v Evropi. Preizkušnja v delu po strelu obsega sedem disciplin: *vodljivost psa, zalaz, odložitve s strelomirnostjo, krvno sled, prinašanje, prosto iskanje in izvlačanje iz rova*. Največ točk, ki jih pes lahko osvoji, je 136; za uvrstitve v prvi nagradni razred

terierko **Elo Temnarsko**. Vsi našeti vodniki imajo že izkušnje s podobnih preizkušanj lovskih psov.

Organizatorji prireditve so se s sodnikom in delegatom KZS zbrali že dan pred tekmovanjem, saj so morali izbrati teren za izvedbo preizkušnje in položiti krvne sledi. Deževno vreme je nekoliko oteževalo delo organizatorjev in delo vodnikov psov, proti koncu prireditve pa je bilo opaziti, da so bili tudi psi že utrujeni in naveličani.

Na prvo mesto sta se uvrstila nemška lovska terierka **Alma** z

Delo nemških lovskih terierjev na terenu. Z leve Ivan Fišer, Miloš Ambrožič, Anton Kos, Branko Kirbiš in Franc Dečman.

je potrebnih 110 točk, za drugi 75 in za tretji 50 točk. Vodniki, ki jih zanima delo po strelu za nemške lovske terierje, si lahko pravilnik za ocenjevanje ogledajo na spletu www.klpj.si

V Sloveniji imamo veliko nemških lovskih terierjev, saj so ti psi vsestransko uporabni v naših loviščih. Le redki vodniki pa so pri šolanju psov dovolj dosledni in vztrajni, da bi jih pripravili za preizkušnjo na državni ravni. Z željo, da bi vodnike psov jamarjev bolj spodbudili za šolanje psov, v KLPJ že vrsto let pripravljamo izobraževalne delavnice in vadbe na različnih koncih Slovenije. Žal se večina vodnikov zadovolji že s tem, da s psom opravijo preizkušnjo naravnih zasnov (PNZ).

Na letošnji preizkušnji v delu po strelu za nemške lovske terierje so se za državne naslove in naziv CACT pomerili vodniki: **Nace Remic** iz Ljubljane z nemškim lovskim terierjem **Phoenixom Fitfiliusom**, **Ivan Fišer** s Ptujске Gore z nemško lovske terierko **Almo**, **Anton Kos** s Prevalj z nemškim lovskim terierjem **Borrom** in **Stanko Lihtenvalner** iz Ljutomerja z nemško lovske

vodnikom **Ivanom Fišerjem**. Njunjo delo je bilo ocenjeno s 126 točkami, kar ju uvršča v prvi nagradni razred. Osvojila sta tudi naziv CACT, vodnik pa si je prislužil še srebrni znak Kluba ljubiteljev psov jamarjev – vodnik terierja. Drugo mesto je pripadlo nemški lovski terierki **Eli Temnarski** in vodniku Stanku Lihtenvalnerju. Njunjo delo je bilo ocenjeno s 122 točkami, kar ju uvršča v prvi nagradni razred, prisluzila pa sta si tudi naziv R CACT. Tretje mesto sta osvojila nemški lovski terier Phoenix Fitfilius in vodnik Nace Remic. Njunjo delo sta sodnika ocenila s 118 točkami, kar ju prav tako uvršča v prvi nagradni razred. Vodnik Anton Kos z nemškim lovskim terierjem Borrom je letos imel nekaj smole. Začela sta dobro, nato pa sta bila neuspešna v disciplini prinašanje. Bor je izdelal vlečko po sledi zajca, vendar ga ni prinesel vodniku, zato sta odstopila.

Organizatorji so sicer letos pričakovali tudi vodnika s Hrvaške, ki pa se, verjetno zaradi slabega vremena, kljub prijavi ni udeležil prireditve.

Ladislav Steinbacher

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terierji (SLRLT):

O: 5/I, m: 4/II, 3. 12.,

Marjan Maršič,

Golobova 8,

1000 Ljubljana.

O: 5/I, m: 5/I, 18. 11.,

Janez Rebenik,

Sv. Primož nad Muto 47,

2366 Muta.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

jelenje rjavi

O: 5/I, m: 4/I, 29. 10.,

Emil Kovšca,

Podkraj 89, 5273 Col.

Bavarski barvar (SLRBb):

O: 4/II, m: 5/I, 6.12.,

Alojz Drnovšek,

Cesta 9. avgusta 81, 1410 Zagorje.

Hanovrski barvarji (SLRHb):

O: 4/II, m: 5/II, 7. 12.,

Jože Fajfar,

Šercerjeva 32, 4240 Radovljica.

Labrador retrieverji (SLRLR):

O: 5/I, m: 5/PNZ, 30.11.,

Urška Tavčar,

Dorfarje 6, 4209 Žabnica.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodajam repetirno risanico

Mauser 98, kal. 8 x 57, z olesjem do konca cevi (neuporabljana!); **repetirno risanico** Zastava, kal. .223, s str. daljnogledom Zeiss; **šibrenico - petelinko** Sava - Kranj, kal. 16/16. Tel: 070/400-015.

Prodajam polavtomatsko šibrenico, kal. 12 Mag. Cena 460 €. Tel.: 031/887-478.

Prodajam risanico, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (Suhlova montaža). Tel.: 031/348 -288, Grapar.

Prodajam bokarico Blaser ISNY, kal. 7 x 65R/16, s strelnim daljnogledom Zeiss Diavari-Z 1,5-6 x 42 na originalni zasučni montaži. Puška je zelo natančna in lepo ohranjena. Tel.: 041/562-877.

Prodajam rabljen dvogled Swarovski 7 x 56, gumiran. Tel. 041/844-662.

Prodajam lepo ohranjeno repetirno risanico Zastava - M808, kal. .308 Win. (cev 65 cm, ø 19 mm), s strelnim daljnogledom Meopta Meostar R1, 7 x 56, križ 4 A (ali brez). Cena kompleta 1.300 €. Tel.: 041/ 880-224.

Prodajam nov, še zapakiran nastavek za strelni daljnogled ATN PS22-21A dnevno-nočni sistem (Nightvision) 2+ GEN. Ugodno. 041/937-863.

Prodajam skoraj nov dvogled znamke Leica Ultravid 8 x 42 BR. Dvogled je bil praktično neuporabljen (cena 1.200 €). **Prodajam tudi bogato gravirano boroveljsko šibrenico** - brezpetelinko, kal. 16 - 16 (cena 1.000 €). Tel.: 031/800-905.

Prodajam risanico - prelamač ZKB 110 Luxus, kal. 5,6 x 50 R Mag., s strelnim daljnogledom Kales 6 x 42. Tel.: 041/833-062.

Prodajam polavtomatski pištoli; Lama M2, kal. 9 mm in Bernadelli, M60, kal. 7,65 mm. Cena po dogovoru. Tel.: 031/621-560.

Prodajam odlično ohranjeno Suhlovo šibrenico (z žgano glavo), kal. 12-12. Cena 390 €. Tel.: 040/983-919.

Prodajam boroveljsko kombinirano puško, kal. 12/7 x 65 R, in menjalne cevi, kal. 12-12 (Koschat); **repetirno risanico** (kratka) Mauser, kal. 8 x 57; **šibrenico** Zoli, kal. 12/12; **revol-**

ver Taurus, kal. .357 Mag. in polavtomatsko **pištolo** CZ, kal. 9 mm. Tel.: 041/785-680.

Prodajam novejšo kombinirano puško Merkel Suhl, kal. 20 Mag./7 x 65 R, z originalnimi montažnimi deli in optiko. Tel.: 041/800-229.

Prodajam kombinirano puško Brno ZH 324, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Meopta. Tel.: 040/428-072.

Prodajam odlično ohranjen strelni daljnogled Swarovski 8 x 56 Habicht Nova. Cena 500 €. Tel.: 031/569-927.

Prodajam kombinirano puško Merkel Suhl, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 031/301-548.

Prodajam bok kombinirko, Sabati kal. 20/6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Cena 1.200 €. Tel.: 031/473-990.

Zelo ugodno prodajam kranjsko repetirno risanico, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom. Tel.: 041/267-577.

Kupim dobro ohranjeno repetirno risanico kal. 9,3 x 62, s str. daljnogledom. Tel.: 041/635-030.

Prodajam MK risanico Marlin, kal. 17 HMR (4,3 x 27), z originalnim str. daljnogledom Marlin 3-9 x 32 (cena 290 €) in **strelni daljnogled** Bushnell z montažnimi deli (80 €). Tel.: 031/604-159 (Cromelj).

Prodajam repetirno risanico, kal. 300 Win. Mag., s str. daljnogledom Meopta 7 x 50 RD (1.100 €); po naročilu izdelano **repetirno risanico** kal. 9,3 x 62, s str. daljnogledom Meopta 7 x 56 RD (gravirana z zlatom; cena 1.600 €); **repetirno risanico**, kal. 6,5 x 52 Carcano, s str. daljnogledom Zeiss 3 - 12 x 50 (1.300 €) in **tricevko** Suhl, kal. 12 - 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 1,5 - 6 x 42 (1.300 €). Tel.: 040/796-713.

Prodajam malo uporabljano tricevko Suhl, kal.12-12/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Kahles 6 x 42 - Suhlova montaža. Tel.: 041/639-597, Peter.

Prodajam boroveljsko šibrenico - petelinko, kal. 16-16, in **risanico** Remington Sendero, kal. .300 Win. Mag. (tekmovalna cev). Tel.: 040/207-553.

Lovski psi

Prodaj mladiče pasme povsavski gonič (3 psice, 1 pes), poležene 27. 8. 2013, ki so čipirani in cepljeni. Tel.: 031/894-696.

Prodaj mladiče brak-jazbečarje, rjave barve, poležene 21. 10. 2013. Tel.: 041/647-216.

Ugodno prodaj nemško ptičarko, žimavko, z odlično opravljeno jesensko zrejo preizkušnjo (JZP). Možnost tudi za ustrežno menjavo. Tel.: 040/163-121.

Prodaj mladiča, psičko in psa, pasme istrski kratkodlaki gonič, vrhunske vzrejne linije, stara sta sedem mesecev, zelo lepa, živahna in že vodena v lovišče. Tel.: (02) 88-44-633 ali 031/613 302.

Oddaj nemško prepeličariko - serko, delovnih staršev, staro pet mesecev; z vso potrebno dokumentacijo, cepljena proti kužnim boleznim in steklini, že učena osnov poslušnosti in uvedena v delo v lovišču. Tel.: 051/683-898.

Prodaj mladi nemški kratkodlaki ptičarki, cepljeni, tetovirani in čipirani, z rodovnikom. Leglo 23. 4. 2013. Tel.: 051/210-638.

Drugo

Prodaj lovski nož znanega švedskega proizvajalca Falckniven, mod. Idun - NL-5, ki sodi v sam kakovostni vrh lovskih nožev. Ugodno! Tel.: 031/331-253.

Prodaj navadnega jelena, kronskega osemnajsteraka za odstrel ali izpust v oboro. Tel.: 041/583-618.

Prodaj damjaka 5+ (jelena) in muflone. Tel.: 031/660-743.

Prodaj okrasne izdelke umetne obrti iz roževine (broške, gumbi, razni gumbi, kravate. (80-letna tradicija, 60 let lastnih izkušenj in znanja). Franc Barbič, Verje 53, 1215 Medvode. Tel.: (01) 36-21-230; 031/770-675.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Izdelam vam pasti - lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100, in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice, krmilnice za ptice (več vrst) in pasti za lov polhov (več vrst). Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Prodaj muflone in muflone ter navadnega jelena (6+). Cena po dogovoru. Tel.: 051/666-916.

Na voljo so odrasli fazani, race in jerebice. Tel.: 041/717-464

Prodaj ustrojene kože prostoživečih nutrij (standard barve). Tel.: 041/844-662.

Prodaj novo, trenutno najboljše in najbolj napredno lovsko kamero na trgu. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkcija, 12MP fotoaparat, odporna proti vsem vremenskim vplivom; v maskirni barvi in majhnih mer. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni tele-

fon ali računalnik. Jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

V času lova na območju Reke (Hrvaška), **27. 10. 2013**, sta **dva lovski psa** (obe psički), pasme **alpski brak-jazbečar**, prečkali državno mejo s Slovenijo. Psički se nista vrtili niti nista lastnika dobila nobene informacije o njih. Psa sta prečkala mejo na mestu, kjer je na slovenski strani vas Starod (območje Ilirske Bistrice).

Prva psička je svetle jelenje barve, stara 5 let (št. mikročipa: **19110000225766**, tetovirna številka: **22132**), druga psička pa je stara 3 leta, zelo temne jelenje barve, ki že skoraj meji na črno (št. mikročipa: **19110000225766**, tetovirna številka: **22132**). Slednja je imela nameščeno ovratnico Garmin (GPS). Vse lovce in lovske kinologe iz Slovenije na območju Ilirske Bistrice prosimo za pomoč z informacijami ali pri vrnitvi psov in se vam že vnaprej zahvaljujemo.

Boris Mulc, Povjerenstvo za lovnu kinologijo Lovskega Saveza Primorsko-Goranske Zupanije (boris.mulc@net.hr)

Prodaj novo elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet 1000 metrov, popolnoma vodotesna, polnjenje na elektriko in z jamstvom. Ugodno. Tel.: 041/937-863.

Prodaj slavnostna lovski kroja, št. 48 in 50, nova, še nenošena. Cena po dogovoru. Tel.: 041/556-677.

Ugodno prodaj slavnostni

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

MADŽARSKA

JESENSKO - ZIMSKI LOVI

JESENSKO - ZIMSKI LOV NA JELENA

4 polpenzioni v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofej ter odstrelom jelena s rogovjem/trofejo

- do 5 kg 1.490 EUR
- do 6 kg 1.990 EUR
- do 7 kg 2.690 EUR
- do 8 kg 3.690 EUR

JESENSKO - ZIMSKI LOV NA MERJASCA

4 polpenzioni v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofej ter odstrelom merjasca s čekani (dolžina)

- 11,9 cm 690 EUR
- do 14,9 cm 930 EUR
- do 16,9 cm 1.220 EUR
- do 19,9 cm 1.420 EUR
- do 21,9 cm 1.600 EUR

JESENSKO - ZIMSKI LOV NA DAMJEKA

4 polpenzioni v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofej ter odstrelom damjeka z rogovjem/trofejo

- do 2,50 kg 1.050 EUR
- do 3,00 kg 1.420 EUR
- do 3,50 kg 1.950 EUR
- do 4,00 kg 2.870 EUR
- do 4,50 kg 4.470 EUR

lovski kroj št. 54, lepo ohranjen. Tel. 031/303-090.

Prodaj terensko vozilo Hyundai Terracan 2.9 CRDI, dizel, 4 x 4, letnik 2008, dolgi model, zelene barve, lepo ohranjen, realni kilometri, redno servisiran, garažiran, registriran, vlečna kljuka, avt. klima, 4 x nove gume. Cena po dogovoru. Tel.: 041/647-938.

Prodaj ustrojene kože uplenjenih nutrij. Tel.: (01) 427-16-66.

Prodaj Lovski priročnik, št. 1/1, knjigo Zlatorogove knjižnice. Tel.: 041/844-662.

Prodaj kakovostno navadno jelenjad iz obore. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Prodaj pasti za lov kun. Tel.: 041/741-047.

Prodaj navadno jelenjad iz obore v planinah. Tel.: 041/891-207.

Kupim omaro za shranjevanje lovskega orožja. Ponudbe sprejemam po tel.: 041/610-936.

Prodaj trofejne merjasce, muflone in damjake (za odstrel ali nadaljnjo rejo). Tel.: 041/825-148.

DECEMBER							
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	vzide	zaide	začet. konec	
1. Po	13:29	1:23 7:23	16:18	6:12	17:30		
2. To	14:1	2:33 7:25	16:18	6:13	17:30		
3. Sr	14:35	3:44 7:26	16:17	6:14	17:29		
4. Če	15:13	4:52 7:27	16:17	6:15	17:29		
5. Pe	15:55	5:58 7:28	16:17	6:16	17:29		
6. So	16:42	6:59 7:29	16:17	6:17	17:29	☺	
7. Ne	17:33	7:55 7:30	16:16	6:18	17:29		
8. Po	18:28	8:44 7:31	16:16	6:19	17:29		
9. To	19:26	9:28 7:32	16:16	6:19	17:29		
10. Sr	20:24	10:5 7:33	16:16	6:20	17:29		
11. Če	21:23	10:37 7:34	16:16	6:21	17:29		
12. Pe	22:21	11:7 7:35	16:16	6:22	17:29		
13. So	23:21	11:34 7:36	16:16	6:23	17:29		
14. Ne	-----	12:0 7:37	16:16	6:23	17:29	☹	
15. Po	0:19	12:26 7:37	16:17	6:24	17:30		
16. To	1:20	12:53 7:38	16:17	6:25	17:30		
17. Sr	2:21	13:23 7:39	16:17	6:26	17:30		
18. Če	3:25	13:56 7:39	16:17	6:26	17:31		
19. Pe	4:28	14:34 7:40	16:18	6:27	17:31		
20. So	5:33	15:20 7:41	16:18	6:27	17:32		
21. Ne	6:35	16:13 7:41	16:19	6:28	17:32		
22. Po	7:34	17:14 7:42	16:19	6:28	17:33	☺	
23. To	8:26	18:22 7:42	16:20	6:29	17:33		
24. Sr	9:13	19:34 7:43	16:20	6:29	17:34		
25. Če	9:53	20:48 7:43	16:21	6:30	17:34		
26. Pe	10:29	22:1 7:43	16:22	6:30	17:35		
27. So	11:2	23:14 7:44	16:22	6:30	17:36		
28. Ne	11:34	-----	7:44	16:23	6:31	17:36	☹
29. Po	12:5	0:25 7:44	16:24	6:31	17:37		
30. To	12:38	1:35 7:44	16:25	6:31	17:38		
31. Sr	13:14	2:42 7:44	16:26	6:31	17:39		

Naslikalci: Milen Samar

KROJASTVO

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

ROŽMAN

Slavnostne lovske kroje, srajce (tudi z dolgimi rokavi), telovnike, plašče hubertus in prodajamo po meri.

Lovski daljnogled Sanju 8 X 42 WPR

Povečava: 8 x
Premer leče: 42 mm
Dobra vidljivost v mraku
Čista in jasna slika
Povsem vodotesen
10-letna garancija
Ugodna cena: **187,00 €**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

11-dnevni safari, vključno z odstrelom 7 glav divjadi

Devet dni v južnoafriškem lovišču s 6 dnevi lova in odstrelom 3 glav divjadi po izbiri (springbok, dujker, stenbok, impala, blesbok, merjasec bradavičarke) + neomejen odstrel šakalov in pavijanov za 3.590 € vključno z vizo in letalskim prevozom. Ugodne cene odstrelav dodatne divjadi; npr.: niala 890 €, kudu 790 €, oriks 600 €, merjasec bradavičarke 200 € ... Odhodi skupin v našem spremstvu so predvideni za 25. 4., 25. 7. in 19. 9. 2014.

In še: brezplačen odstrel dveh gnujev – ob prijavi do 15. 12. 2013

Lov s pogonom na divje prašiče (Hrvaška) z neomejenim odstrelom prašičev za 139 € na lovni dan. Tudi merjasca. Datumi lova: 7.–8. in 21.–22. 12. 2013 ter 4. in 5. 1. 2014.

Divji petelin, ruševca, ključnač/sloka (Rusija): 5 dni lova v aprilu/maju za 2.200 € vključno z letalskim prevozom v Rusijo. Doslej 100 % uspeh lova na velikega petelina! Ob prijavi do 15. 12. 2013 je cena 1.990 €. Ob tem vam podarimo še brezplačen odstrel ruševca.

Pet dni lova v argentinski pampi, vključno z odstrelom jelena brez omejitve trofejne vrednosti ter 2 divjih prašičev za 3.600 €. Dodatni odstrel: vodni bivol 2.300 €, blackbuck 950 €, jelen aksis 1.650 €. Lov skupine v našem spremstvu bo od 26. do 30. marca 2014.

Za prijave do 15. 12. 2013 je cena le 2.990 €.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

MEDO sport BIROS, d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
www.biros.si

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

PE TRGOVINA MEDOŠPORT GROSUPLJE
Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLJE
tel.: 01/787 37 00, e-mail: medosport@biros.si

PE TRGOVINA MEDOŠPORT ČRNOMELJ
Ulica na Utrobah 24, 8340 Črnomelj,
tel.: 07/306 24 70

AKCIJA PUŠKA + OPTIKA + MONTAŽA - 10 %

MOŽNOST PLAČILA NA OBRROKE!

STEYR MANNLICHER COUNT ON IT! TITAN 6

STEYR MANNLICHER ROA Sabatti Beretta YILDIZ ALPA RUGER

www.yukonopticsglobal.com

PULSAR www.pulsar-nv.com

YUKON ADVANCED OPTICS

vipotnik

041 675 734 www.vipotnik-sp.si
041 789 318 www.hs-produkt.si

LE CHAMEAU ZEISS STEYR MANNLICHER TE TIKKA

Za lovce, ki vedo, kaj hočejo!

www.lovskatrgovina.si

info: 070 228 227

BROWNING RUGER

VRHUNSKI SPOLNI STIMULANT

4PLAY ZA ODRASLE

NOVO! NAJBOLEŠI NARAVNI STIMULANTI! www.4play.si

NAROČILO NA: **051 894 544**

POŠTNA DOSTAVA ALI OSEBNI PREVZEM!

- ✓ MOČNEJŠA POTENCA IN ORGAZMI!
- ✓ BREZ STRANSKIH UČINKOV
- ✓ ZA MOŠKE IN ŽENSKE!

NAPRODAJ NA VSEH VEČJIH PETROL SERVISIH! NA BLAGAJNI!

Za informacije glede lokacij pokličite 051 894 544.

AKCIJSKA PONUDBA! 20 KAPSUL SAMO 59 EUR, 10 KAPSUL STANE 32,40 EUR + poštni str.

YOKOHAMA **4x4 pnevmatike**

GEOLANDAR A/T+S

Zastopa in prodaja: **GEOLANDAR Famm Co., d.o.o.**
Obrtna cona 10A Logatec
1370 Logatec

Možnost spletnega nakupa na:
www.fammcommerce.si

Več informacij po telefonu 01/759-15-00 in na info@fammcommerce.si

MEDO šport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

BIROS, d.o.o., Cesta Toneta Kraja 2, 1290 Grosuplje
www.biros.si

PE TRGOVINA MEDOŠPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kraja 2, 1290 GROSUPLJE, tel.: 01/787 37 00, e-mail: medosport@biros.si
PE TRGOVINA MEDOŠPORT ČENOMELI, Ulica na Utrbah 24, 8340 Čenomeli, tel.: 07/306 24 70

Pentaflex
CAZORLA JAGER 1.5-6x44 IR

AKCIJA

- POVEČAVA: 1.5-6X44
- PREMIER OBJEKTIVA: 44 mm
- Jasna slika tudi pri šibki svetlobi
- PREMIER TUBE: 30 mm
- OSVETLJENA PIKA
- jakost svetlobe nastavljiva s potencionetrom- pakiran v aluminijastem kovčku
- POLNJEN Z DUŠKOM
- VIDNO POLJE NA 1000 m: 4.8-19.5 m
- DOLŽINA: 31 cm
- TEŽA: 580g
- VODOODPORN

PRODAJA NA OBRoke!

TERMO FLIS 8473
- ne prepriha
- žep z zadržami

KLOBUK SLOVEN
- klobuk lahko zločite, ampak oblika ostane vedno ista
- voodoporen

-10%
Stara cena: 36,60 €
NOVA CENA: 32,90 €

-20%
Stara cena: 73,00 €
NOVA CENA: 58,40 €

-12%
STARA CENA: 260,00 €
NOVA CENA: 228,80 €

WINCHESTER, PARRAMA, Sillier & Bellot

NAHRBTNIK TERAN

Marja Teran
Pristavška cesta 12
4290 Trzic

• 50 let tradicije
• trpežni materiali
• ročna izdelava
• možnost prenašanja uplenjene divjadi
• voodopornost
• personalizacija
• zagotovljen servis

akcijska cena 178,50 €

teran.marija@gmail.com mobitel: 041/951-225

TEHNOOPTIKA

Cene veljajo do razprodaje zaloge

SMOLNIKAR, d.o.o.
Bencičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

Nikon

Monarch
8,5-10x50
Akcijska cena:
~~599,00 €~~
sedaj 490,00 €

NIKON Prostaff
3-9x40 NP
Akcijska cena:
~~209,00 €~~
sedaj 190,00 €
Redna cena: 209,00 €

SERVIS:
dvoledov
in strelnih
daljnogledov

do -30°C
Narejeni v EU

Termo čevlji

Trpežni, izredno topli in lahki ter povsem nepremočljivi čevlji so udobni in nudjo dober oprijem na različnih podlagah. Združujejo prednost klasičnega gozjarja in škornja. Tako toplih in lahkih čevljev verjetno še niste imeli.

Velikosti od 39 do 47
Cena: **63,50 €**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

DOG
TRACE

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

M-NET d.o.o., TEL.: 040 760 760

akcija -20%

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

ZIMSKI LOVSKI KOMPLET

NEPREMOČLJIV, NEPREPIHLJIV, NEŠUMEČ

Komplet je narejen za lov pri zelo nizkih temperaturah. Je izredno udoben in dokaj lahek. Zunanja in notranja stran sta iz naravnih materialov, podloga in membrana pa iz najboljših materialov za toplotno izolacijo, vodotesnost in neprepiljivost. Zaradi njegove funkcionalnosti ga boste radi nosili tudi v vsakdanjem življenju.

Cena kompleta: **239,00 EUR**
Jakna: **157,00 EUR**
Hlače: **119,00 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

PNEWS CENTER
TOLMIN

ZATOLMIN IC
TEL: 05 38 11 250
GSM: 041 736 041

OBNOVA 4x4 PNEVMATIK RAZLIČNIH DIMENZIJ
IN PROFILOV PO UGODNIH CENAH

WWW.AVTOMEHANIKA-OPREMA.SI
EMAIL: PNEWS.CENTER@SIOL.NET

MICHELIN BF Goodrich

ROČNE URE

RAZLIČNI LOVSKI MOTIVI

VIDNE PONOČI

TIMERJI ZA UGOTAVLJANJE PRISOTNOSTI DIVJIH PRAŠIČEV V LOVIŠČU

No. ST 130 € 55,-
No. ST 150 € 84,95

URARSTVO KOBLAR, TRG REVOLUCIJE 9, 2000 MARIBOR
INFORMACIJE NA TEL.: 040 624 634, email: gold.koblar@gmail.com

NAREJENI V EU! DO -50°C

TERMO ŠKORNJI

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolena. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

Sestava škornja

- OVČJA VOLNA
- FILC
- TOPLOTNO IZOLACIJSKA FOLIA
- EVA MATERIAL Z MEHURČKI

56,50 €

INFORMACIJE IN NAROČILA:
tel.: 01 2510 880, info@beluga.si, www.beluga.si

TAKO TOPLIH IN LAHKIH ŠKORNJEV SE NISTE IMELI!

Poslovni sistem Varnost Maribor

varnost maribor

Specialisti za prodajo OROŽJA in OPREME za lov in strelstvo

Prodajni program

Lovsko, športno in varnostno orožje, optični pripomočki, varnostne omare, vsa oprema za lovce in športne strelce ter še marsikaj uporabnega.

Celoten asortiman izdelkov blagovne znamke Frankonia iz Nemčije.
Konkurenčne cene, dostava na dom, ugodni plačilni pogoji.

SPLETNA TRGOVINA | trgovina.varnost.si **NOVOST!!!**

Varnost Maribor d.d.
Kraljeviča Marka ul. 5
2000 Maribor

T: 02 230 30 65
M: 051 375 886

E: orozeje@varnost.si
W: trgovina.varnost.si

DOBRO POČUTJE NI NAKLJUČJE

Planika TREKKING

Informacije o prodajnih mestih z izdelki planika trekking si lahko ogledate na naši internetni strani www.planika.si

PLANIKA TURNIŠČE d.o.o. Telefon: + 386 2 572 38 66
Prešernova ulica 4, Faks: + 386 2 572 38 51
9224 Turnišče www.planika.si